

**Working Papers
Steunpunt Demografie**

**Socio-economische factoren
in differentiële sterfte van vrouwen
van 40-59 jaar in België**

Analyse van de Nationale Databank Mortaliteit

S. GADEYNE & P. DEBOOSERE

**STEUNPUNT DEMOGRAFIE
VAKGROEP SOCIAAL ONDERZOEK (SOCO)
VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL**

Working Paper 2000-8

Onderzoek uitgevoerd in het kader van de contracten AGORA 40 met DWTC en FWOAL 110 met FWO.
De data werden toegeleverd door het NIS en vormen de Nationale Databank Mortaliteit.

Steunpunt Demografie, Vrije Universiteit Brussel, Pleinlaan 2, B-1050 Brussels, Belgium

Tel: 32-2-629.20.40

Fax: 32-2-629.24.20

E-mail: esvbalck@vub.ac.be

Website: <http://www.vub.ac.be/SOCO/>

Vakgroep Bevolkingswetenschappen, Universiteit Gent, Sint-Pietersnieuwstraat 49, B-9000 Gent, Belgium

Tel: 32-9-264.42.41

Fax: 32-9-264.42.94

E-mail: John.Lievens@rug.ac.be

Website: <http://www.psw.rug.ac.be/dephome/bevowet>

Inhoudstabel

I. Inleiding: socio-economische sterfteverschillen bij vrouwen

II. Data, methode en indicatoren

II.1 Data en doelgroep

II.2 Indicatoren van de socio-economische status bij vrouwen

II.3 Analysemethode

III. Socio-economische sterfteverschillen bij Belgische vrouwen: de kleinere gradiënt bevestigd

III.1 Sterfteverschillen naar materiële dimensies van de status

III.2 Sterfteverschillen naar sociale dimensies van de status

III.3 Conclusie

IV. Socio-economische sterfteverschillen bij Belgische vrouwen: stratificatie naar burgerlijke staat

IV.1 Inleiding

IV.2 De materiële sterftegradiënt naar geslacht en burgerlijke staat

IV.3 De sociale sterftegradiënt naar geslacht en burgerlijke staat

IV.4 Conclusie

V. Regionale sterfteverschillen bij Belgische vrouwen

V.1 De hogere sterfte in Wallonië opnieuw bevestigd

V.2 Controles voor socio-economische kenmerken

VI. Conclusies

Bibliografie

Annexen

I. Inleiding: socio-economische sterfteverschillen bij vrouwen

Tijdens de voorbije decennia is vooral bij mannen veel onderzoek verricht naar de socio-economische differentiatie van sterfte. Vrouwen worden in internationale studies naar mortaliteitsverschillen vaak buiten beschouwing gelaten of enkel bestudeerd in combinatie met mannen, eerder als secundaire doelgroep (Martikainen, 1995; Koskinen en Martelin, 1994).

Verschillende elementen zijn hiervoor verantwoordelijk. Een eerste factor is het lager niveau van vroegtijdige sterfte bij vrouwen, waardoor statistische analyses moeilijker verlopen wegens de "kleine aantallen".

Een ander belangrijk knelpunt is de classificatie van vrouwen naar beroep, een toch wel cruciale dimensie van de socio-economische status. Vrouwen bekleden op de arbeidsmarkt een minder stabiele positie dan mannen en organiseren hun economische activiteit meer in functie van hun rol als echtgenote en als moeder. Voor de jongere generaties geldt dit minder door de toegenomen arbeidsparticipatie, hoewel toch een deel vrouwen de beroepsrol inruilt voor een huishoudelijke rol bij de geboorte van kinderen. Dit geeft aanleiding tot twee specifieke problemen: huisvrouwen kunnen niet volgens hun eigen beroep geclassificeerd worden, terwijl vrouwen die de arbeidsmarkt opnieuw betreden vaak een lagere beroepspositie innemen, afgewogen tegenover hun opleidingsniveau (Martikainen, 1995). In een aantal landen, zoals Groot-Brittannië, lijkt het fenomeen van "*occupational downgrading*" belangrijk te zijn, in andere is dit nauwelijks het geval.

De klassieke aanpak om deze problemen te omzeilen, bestaat erin het onderzoek te beperken tot gehuwde vrouwen en deze te classificeren volgens het beroep van hun echtgenoot, of de aandacht te richten op de actieve vrouwen, die dan gerangschikt worden naar hun eigen beroepspositie (Moser, Pugh et al., 1990). Een aantal studies heeft uitgewezen dat beide benaderingen in het algemeen tot dezelfde conclusies leiden (zie Martikainen, 1995).

Een complementaire benadering impliceert het gebruik van andere indicatoren. Alternatieve indicatoren meten uiteraard niet noodzakelijk dezelfde dimensie van de socio-economische status, maar het gebruik ervan kan alleen maar het inzicht in differentiële sterfte ten goede komen. Belangrijk is het onderscheid tussen huishoudelijke en individuele kenmerken. Aangezien een deel vrouwen geen beroep uitoefent en een ander deel wel een baan heeft, maar hierbij beïnvloed wordt door de rol van echtgenote en van moeder, is het soms moeilijk om de socio-economische status van de vrouw te bepalen op basis van strikt individuele kenmerken. Huishoudelijke kenmerken geven voor een bepaalde groep vrouwen een betere indicatie van het reëel niveau van materiële en sociale welvaart.

De laatste jaren is sprake van een toegenomen belangstelling voor de socio-economische gezondheids- en mortaliteitsverschillen bij vrouwen. In vergelijkende studies wordt in het algemeen een grotere sterftegradiënt waargenomen bij mannen en dit voor uiteenlopende dimensies van de socio-economische status (zie o.a. Valkonen, 1989; Hu en Goldman, 1990; Koskinen en Martelin, 1994; Pekkanen, Tuomilehto et al., 1995; Vagerö en Lundberg, 1995; Vallin, 1995; Elo en Preston, 1996; Gregorio, Stephen et al., 1997). Bij mannen is bovendien ook sprake van een meer lineaire relatie tussen socio-economische positie en sterfte, terwijl bij vrouwen een minder consistent patroon intreedt.

In onderzoek naar gezondheidsverschillen worden even grote, zo niet grotere verschillen naar socio-economische status genoteerd bij vrouwen (Matthews, Manor et al., 1999). Het gaat hierbij niet om mortaliteitsindicatoren, maar om gezondheidsvariabelen, zoals de zelfgepercipieerde of subjectieve gezondheid, het psychosociaal welzijn, etc. (zie Gijsbers, Kolk et al., 1992; Bossuyt en Van Oyen, 2000).

Om de kleinere sterftegradiënt bij vrouwen te verklaren, worden verschillende factoren naar voor geschoven. Volgens de artefacthypothese worden de onderzoeksresultaten vertekend door de manier waarop sterfte en socio-economische positie gedefinieerd en geoperationaliseerd zijn en door de gebruikte analysemethoden. Reeds ten aanzien van mannen stelt zich de vraag naar de mate waarin de klassieke socio-economische indicatoren (opleiding, beroep en inkomen) die aspecten van de status meten die belangrijk zijn voor sterfte en of ze wel in staat zijn om de verschillen in socio-economische positie goed weer te geven (zie Gadeyne en Deboosere, 2000). Bij vrouwen stelt dit probleem zich nog meer, vooral in het licht van hun minder stabiele arbeidspositie tegenover mannen. Niet alleen de beroepspositie, maar ook andere variabelen, zoals bijvoorbeeld het opleidingsniveau, hebben andere implicaties in beide geslachtsgroepen. Bij vrouwen is op vlak van opleiding sprake van een sterkere mate van "*occupational downgrading*" (cf. supra) en bestaat een kleinere associatie tussen de onderlinge dimensies van de socio-economische positie.

Een tweede hypothese verwijst naar het effect van zogenaamde "*confounding factors*". Veelal zijn dit socio-demografische elementen, zoals leeftijd of burgerlijke staat, die zowel met sterfte als met de socio-economische positie geassocieerd zijn, maar op een andere manier bij mannen dan bij vrouwen, zodat de verschillen bij vrouwen gemaskeerd worden. Valkonen stelt bijvoorbeeld vast dat de socio-economische differentiatie van sterfte in Finland alleen groter is bij mannen van 35-49 jaar, maar niet bij kinderen, jongvolwassenen en bejaarden (zie Matthews, Manor et al., 1999). In het onderzoek van Koskinen en Martelin (1994) geldt de kleinere gradiënt enkel voor de gehuwde vrouwen; voor de alleenstaanden (ongehuwd, gescheiden of verweduwd) bestaan nauwelijks verschillen tussen beide geslachten.

Een derde hypothese veronderstelt een differentiële oorzakenstructuur, waarbij de belangrijkste sterfteoorzaken bij mannen gevoeliger zijn voor socio-economische variabelen dan deze bij vrouwen. Koskinen en Martelin (1994) illustreren in dit verband dat de socio-economische gradiënt in beide geslachtsgroepen veel gelijkenissen vertoont voor verschillende sterfteoorzaken, zoals hart- en vaatziekten, kanker, etc. Een uitzondering is borstkanker, een belangrijke oorzaak van vroegtijdige sterfte bij vrouwen, die geen negatieve maar een positieve associatie vertoont met opleiding. Hierdoor is sprake van kleinere verschillen op vlak van de algemene mortaliteit bij de Finse vrouwen van 35-64 jaar. Ook Martikainen (1995) stelt een negatieve relatie vast tussen borstkanker en socio-economische status, zowel voor het opleidingsniveau als voor de beroepsklasse.

Een vierde verklarende factor verwijst naar de directe determinanten en meer bepaald naar de gezondere levensgewoonten bij vrouwen. In de literatuur wordt frequent geduid op het evenwichtiger en gezonder voedingspatroon van vrouwen, ongeacht de socio-economische status. Verder is het ook mogelijk dat constitutionele, meer biologische elementen een rol spelen, in de mate dat mannen *of* vrouwen biologisch beter beschermd zijn ten aanzien van bepaalde gedrags- en milieufactoren.

In dit onderzoek wordt aangesloten bij de toenemende aandacht voor differentiële sterfte bij vrouwen. De centrale vraagstelling is of de socio-economische en regionale trends bij de vrouwen van middelbare leeftijd overeenkomen met deze bij de mannen van middelbare leeftijd, waargenomen in twee voorafgaande bijdragen (Gadeyne en Deboosere, 2000; Deboosere en Gadeyne, 2000).

In een inleidend deel volgt eerst een korte voorstelling van de gegevensbank en de doelgroep en vervolgens ook van de indicatoren en de analysemethode. Het tweede luik bestaat uit een vergelijkende analyse van de sterfteverschillen bij Belgische mannen en vrouwen en dit

voor verschillende indicatoren van de socio-economische positie. Vervolgens worden de modellen opgesplitst naar burgerlijke staat en wordt nagegaan of de verschillen tussen mannen en vrouwen variëren naargelang het om gehuwde of niet-gehuwde personen (ongehuwd, gescheiden, verweduwd) gaat. Het laatste deel geeft een analyse van de regionale sterfteverschillen bij Belgische vrouwen, afgewogen tegenover de geografische differentiatie bij Belgische mannen.

II. Data, methode en indicatoren

II.1 Data en doelgroep

De analyses zijn gebaseerd op de individuele en geanonimiseerde Nationale Databank Mortaliteit 1991-96, uitvoerig beschreven in een vorige bijdrage (zie Deboosere en Gadeyne, 1999). De informatie over de socio-economische kenmerken is afkomstig uit de volkstelling van 1 maart 1991 en deze over de sterftegevallen van 1991 tot 1996 uit het Rijksregister.

Naar analogie met de vorige bijdragen bestaat de doelgroep in deze paper uit de respondenten van middelbare leeftijd met de Belgische nationaliteit op het ogenblik van de volkstelling. Omdat de pensioenleeftijd voor vrouwen 60 jaar bedroeg in 1991, is de informatie over beroep en verwante kenmerken minder beschikbaar voor oudere vrouwen. Daarom wordt de onderzoeksgroep in deze bijdrage beperkt tot de personen van 40-59 jaar, opgesplitst in vijfjaarlijkse leeftijdsgroepen.

Een belangrijke opmerking is dat respondenten uit de klasse "werkonbekwaam of gehandicapt in een beschutte werkplaats" niet in de analyses opgenomen zijn. Deze personen nemen een heel kwetsbare positie in, kunnen om gezondheidsredenen veelal niet aan het actieve leven deelnemen en hebben vanzelfsprekend een veel hoger sterfterisico. Door hun eliminatie wordt dan ook een zuiverder beeld verkregen van de *socio-economische sterfteverschillen* en laten de patronen zich gemakkelijker omschrijven¹.

De doelgroep telt in totaal 1.077.463 vrouwen waarvan er 18.213 overlijden tijdens de vijfjarige periode en 1.030.641 mannen waarvan er 31.313 sterven. Tabel 1.1 geeft de verdeling van het aantal personen en het aantal overlijdensgevallen naar geslacht en naar leeftijd.

Tabel 1.1: Aantal personen en aantal sterftegevallen naar geslacht en naar leeftijd

	40-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	40-59 jaar
aantal vrouwen	316.185	250.863	248.114	262.301	1.077.463
aantal overleden vrouwen	2.816	3.320	4.638	7.439	18.213
aantal mannen	317.582	247.438	232.696	232.925	1.030.641
aantal overleden mannen	4.855	5.768	7.949	12.741	31.313

De databank heeft, zoals reeds uit vorige bijdragen bleek, een aantal beperkingen. Een belangrijk probleem is het gebrek aan informatie over directe determinanten en vooral over gedragskenmerken op gebied van voeding, fysieke beweging, roken, persoonlijke verzorging, etc., die niet alleen verschillen naar socio-economische klasse, maar ook naar geslacht. Verder zijn

¹ In de eerste bijdragen werden deze personen wel opgenomen, om exploratief een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen.

geen gegevens beschikbaar over contextuele variabelen die de mortaliteit kunnen beïnvloeden (milieufactoren, lokale indicatoren van socio-economische ontwikkeling, van psychosociaal welzijn, van gezondheidsvoorzieningen, etc).

II.2 Indicatoren van de socio-economische status bij vrouwen

Om de vergelijkbaarheid met de vorige bijdragen te garanderen, wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van dezelfde variabelen². Hierdoor is meteen ook een verscheidenheid aan indicatoren gewaarborgd, een belangrijk punt bij vrouwen. Omdat vrouwen voor een aantal kenmerken een andere verdeling vertonen en bepaalde categorieën onvoldoende individuen tellen, is het wel niet altijd mogelijk om exact dezelfde indeling te hanteren als bij mannen en dienen hergroeperingen doorgevoerd te worden. In annex A.1 wordt de frequentieverdeling per geslachtsgroep gegeven voor alle socio-economische variabelen die in deze bijdrage gebruikt worden.

De drie klassieke indicatoren om de maatschappelijke positie van een individu te omschrijven, zijn opleiding, beroep en inkomen. Voor vrouwen dienen alternatieve indicatoren geïntegreerd te worden, omdat zij door hun moederrol een minder stabiele positie innemen op de arbeidsmarkt. In de oudere generaties vrouwen is de graad van arbeidsparticipatie bovendien aanzienlijk lager, waardoor alternatieve indicatoren zeker van pas komen.

De *beroepspositie* wordt op ongeveer dezelfde manier geoperationaliseerd als in de vorige bijdragen, d.i. volgens het eerder klassiek EGP-schema van Erikson en Goldthorpe (Kunst, 1997). De gebruikte beroepsclassificatie is in zekere zin arbitrair en niet altijd onbetwistbaar, maar wordt voorlopig toch nog gehanteerd, in afwachting van alternatieve, mogelijk meer discriminerende indelingen³. De variabele biedt als voordeel dat niet-actieve klassen en ook de groep met een onbekend beroep als zodanig opgenomen zijn en dus niet buiten beschouwing gelaten worden. De inactieve vrouwen zijn in een drietal groepen ingedeeld, de actieve populatie in een zestal beroepsklassen⁴. Om een globaal idee te verkrijgen van het belang van "inactiviteit", is ook een model opgesteld met een *tewerkstellingsvariabele* die aangeeft of de vrouw actief of inactief is.

Over het *inkomensniveau* is geen directe informatie beschikbaar in de volkstelling, maar wel over het type van inkomen. De variabele geeft de samenstelling aan van het huishoudelijk inkomen (vol- of deeltijdse inkomens of vervangingsinkomens) en is dus geen individueel maar een huishoudelijk kenmerk. Een ander huishoudelijk kenmerk is de *huisvestingskwaliteit*, een combinatie van het comfortniveau en het bezit van de woning waar het huishouden gedomicilieerd is. Deze variabele kan op zich een effect uitoefenen op de gezondheid en de sterfte, maar kan ook duiden op de impact van de langere termijn levensstandaard. Het voordeel

² Voor een gedetailleerde omschrijving van deze variabelen, zie Gadeyne en Deboosere (2000).

³ Op het ogenblik van de redactie van deze bijdrage, worden analyses opgesteld voor specifieke beroepsgroepen in bepaalde beroepssectoren bij mannen en vrouwen van actieve leeftijd.

⁴ Voor de klasse "brug- of overlevingspensioen" van de beroepsvariabele wordt in deze paper een enigszins andere definitie gehanteerd. In de twee vorige bijdragen werden mannen tot deze groep gerekend van het ogenblik dat zij één of andere pensioenuitkering ontvingen, onafhankelijk van het feit of zij een bijkomend beroep uitoefenden. In deze paper worden personen enkel als gepensioneerd beschouwd indien zij geen bijkomend beroep hebben, omdat heel wat vrouwen, vooral weduwen, een overlevingspensioen krijgen dat hun inkomen uit een beroepsactiviteit aanvult. De groep "brug- of overlevingspensioen" telt dus minder personen, terwijl de actieve beroepsgroepen iets meer respondenten omvatten dan in de twee vorige bijdragen.

van deze huishoudelijke kenmerken is, zoals gezegd, dat ze vaak een betere indicatie geven van de werkelijke graad van socio-economisch welzijn van de vrouw.

Het *onderwijsniveau* biedt het voordeel dat het doorgaans niet meer verandert na de leeftijd van 25 tot 30 jaar en minder gevoelig is voor veranderingen in de burgerlijke staat en voor de komst van kinderen. Verder kan het opleidingspeil voor de meerderheid van de vrouwen bepaald worden, hetgeen voor de beroepsdimensie niet het geval is.

Een ander sociaal kenmerk is de *huishoudenspositie* van de vrouw. In het algemeen bestaat weinig twijfel over de samenhang tussen de huishoudenspositie of nog de burgerlijke staat en de mortaliteit (Hu en Goldman, 1990; Wyke en Gracme, 1992).

Tijdens de laatste decennia hebben vrouwen hun deelname aan de arbeidsmarkt aanzienlijk verhoogd en is de uittreding uit de arbeidsmarkt bij de komst van kinderen veel meer een tijdelijke dan wel een definitieve zaak geworden. Steeds meer vrouwen combineren dus een arbeidsrol met een moederschaprol, een thema dat meer en meer aandacht krijgt in studies naar sterfte- of gezondheidsverschillen bij vrouwen (Moser, Pugh et al., 1990; Koskinen en Martelin, 1994; Weatherall, Joshi et al., 1994; Arber, 1991). Een belangrijke vraagstelling is of bij *rollencombinatie* sprake is van een gezondheidsbevorderend effect waarbij meer zelfwaardering en aanzien geput wordt uit de verschillende rollen, dan wel van overlast en zo mogelijk van een hogere sterfte bij vrouwen die beide functies combineren.

Als indicator voor de moederschapfunctie wordt veelal niet de afstamming, maar wel het aantal nog inwonende kinderen gebruikt. Toch vormt ook de *pariteit* op zich een interessante factor. Het is algemeen bekend dat het krijgen van kinderen een verlaagd sterfterisico meebrengt ten aanzien van bepaalde oorzaken, zoals bijvoorbeeld borstkanker.

Een laatste kenmerk dat aandacht krijgt, is het *arrondissement* van woonplaats van de vrouw. Via deze variabele wordt een beeld bekomen van de regionale differentiatie van sterfte bij vrouwen van middelbare leeftijd in België.

De relatie tussen sterfte of gezondheid en al deze indicatoren verloopt uiteraard niet noodzakelijk in één richting, ook de gezondheidsstatus kan de socio-economische positie bepalen. Ten aanzien van de beroepspositie, de tewerkstellingsstatus en het soort van inkomen veronderstelt de gezondheidselectie-hypothese een "*healthy worker effect*", d.i. de selectieve toetreding tot of uitstoot uit de arbeidsmarkt of nog uit bepaalde beroepsgroepen in functie van de gezondheid van het individu (zie o.m. Dahl, 1993). Ook het opleidingsniveau kan beïnvloed worden door de gezondheidsstatus, maar dan vooral op jonge leeftijd. Ten aanzien van de huishoudenspositie of de pariteit kan evenzeer een inverse relatie gelden, waarbij ongezondere personen minder kansen hebben op de huwelijksmarkt en op een moederrol.

Veel auteurs zijn van mening dat het selectie-effect niet geheel verantwoordelijk kan zijn voor de associatie tussen sterfte en socio-economische positie, vooral niet in het licht van de relatief consistente onderzoeksresultaten in verschillende landen, verkregen op basis van verschillende doelgroepen, indicatoren en analysemethodes (Stronks, Mheen et al., 1993; Wilkinson, 1986).

II.3 Analysemethode

De analyse bestaat uit verschillende stappen en is gebaseerd op de techniek van de Cox-regressie⁵. In een eerste reeks modellen, de "*brutomodellen*", wordt telkens *één socio-economisch kenmerk* als covariaat opgenomen, naast de exacte leeftijd van de vrouw die als controlefactor fungeert. Indien A_i de leeftijd is van een vrouw i en X_i een bepaald socio-economisch kenmerk, dan kan dit brutomodel als volgt weergegeven worden:

$$h_i(t) = h_0(t) \exp(B_A A_i + B_x X_i) + e_i$$

De exponent B-waarden geven het relatief sterfterisico per categorie van elke variabele, uitgedrukt ten opzichte van een bepaalde referentiegroep en enkel gecontroleerd voor de leeftijdsstructuur. De referentiegroep bestaat uit alle Belgische vrouwen (of mannen) van respectievelijk 40-44, 45-49, 50-54 en 55-59 jaar, ongeacht hun socio-economische positie. Een exponent B-waarde groter dan één impliceert een hoger risico dan gemiddeld en een waarde kleiner dan één een lager risico.

Om na te gaan of de brutoverschillen blijven bestaan na controle voor andere dimensies van de socio-economische status, worden *verschillende variabelen* gezamenlijk opgenomen in een multivariaat model of een zogenaamd "*nettomodel*".

In deze bijdrage wordt de differentiële mortaliteit van vrouwen afgewogen tegenover deze van mannen. Een belangrijke opmerking is dat exponent B-waarden van mannen en vrouwen niet zomaar met elkaar vergeleken kunnen worden, omdat zij voor elke geslachtsgroep berekend zijn op basis van een eigen referentieklass. Wel kan opgemaakt worden of de *range* van de coëfficiënten en de relatieve rangorde van de klassen variëren naar geslacht.

De differentiële verdeling van mannen en vrouwen voor de socio-economische kenmerken kan aanleiding geven tot vertekende conclusies. Om dit knelpunt enigszins te omzeilen, wordt een zogenaamde "*index of dissimilarity*" of "*index van ongelijkheid*" opgesteld. Deze maat wordt enkel bepaald om de exponent B-waarden te staven en wordt niet als zodanig opgenomen of besproken⁶. In het algemeen bevestigt de index de conclusies die uit de exponent B-waarden volgen.

Een belangrijk punt is het onderscheid tussen individuele en huishoudelijke kenmerken. Huishoudelijke variabelen meten bij vrouwen voor een deel de variatie bij mannen, aangezien mannen doorgaans nog steeds de traditionele en belangrijkste kostwinners van het huishouden vormen. Zelfs voor de individuele variabelen geldt dat het effect ervan bij vrouwen beïnvloed kan worden door de status van hun partner.

Hieruit kan afgeleid worden dat de invloed van de variabelen afhankelijk is van het feit of de vrouw al dan niet gehuwd is of samenwoont. Uit de literatuur blijkt inderdaad dat de kleinere sterfteverschillen bij vrouwen voort kunnen vloeien uit bepaalde socio-demografische elementen, zoals leeftijd en burgerlijke staat. In de studie van Koskinen en Martelin (1994) bijvoorbeeld duikt de kleinere gradiënt enkel op bij gehuwde vrouwen en niet bij niet-gehuwde vrouwen (ongehuwd, gescheiden of verweduwde), die een gelijkaardig sterfteverschil vertonen als niet-gehuwde mannen.

⁵ Voor meer uitleg over de techniek van de Cox-regressie, zie Gadeyne en Deboosere (2000).

⁶ De berekening van de index van ongelijkheid kan in annex A.2 gevolgd worden.

Om na te gaan in welke mate dit element in België speelt, zijn de analyses voor verschillende doelgroepen opgesteld. Eerst wordt de totale populatie vrouwen en mannen bestudeerd en vervolgens wordt deze doelgroep opgesplitst naar burgerlijke staat (niet-gehuwd en gehuwd). In een derde en laatste deel worden de regionale sterfteverschillen bij vrouwen afgewogen tegenover deze bij de mannen.

III. Socio-economische sterfteverschillen bij Belgische vrouwen: de kleinere gradiënt bevestigd

In deze sectie worden de socio-economische sterfteverschillen bij vrouwen van middelbare leeftijd vergeleken met deze genoteerd bij mannen uit dezelfde leeftijdsgroep⁷. De bespreking van de resultaten is in twee luiken opgesplitst. Een eerste deel heeft betrekking op de resultaten voor de materiële dimensies van de socio-economische status, d.i. de beroepspositie, de tewerkstellingsstatus, de vol- of deeltijdse tewerkstelling, het inkomenstype en de kwaliteit van de huisvesting. Een tweede luik behandelt de resultaten voor de sociale dimensies: het opleidingsniveau, de huishoudenspositie, de burgerlijke staat, de pariteit en de combinatie van een beroepsfunctie en een moederrol.

De relatieve sterfterisico's zijn voor elke socio-economische klasse gegeven door de exponent B-waarden uit de Cox-regressies. Omdat B-coëfficiënten visueel een correctere en eenvoudiger voorstelling geven, zijn de figuren op deze B-waarden gebaseerd. Negatieve B-waarden duiden op een kleiner sterfterisico dan gemiddeld, positieve waarden op een groter risico dan gemiddeld. Om zoveel mogelijk informatie te synthetiseren, zijn de grafieken opgemaakt op basis van de gemiddelde waarden voor de generaties van 40-44 jaar tot 55-59 jaar.

De eigenlijke exponent B-waarden voor mannen en vrouwen zijn in annex A.3 opgenomen. Eerst worden de gemiddelde waarden voor de vier leeftijdsgroepen samen gegeven en vervolgens ook de waarden per leeftijdsgroep. Naast de coëfficiënten uit de brutomodellen, met de exacte leeftijd als enige controrefactor, worden ook de exponent B-waarden opgenomen uit de multivariate modellen, met bijkomende controles voor een aantal andere dimensies van de socio-economische positie.

III.1 Sterfteverschillen naar materiële dimensies van de status

De resultaten leren dat de variatie van de mortaliteit doorgaans groter is bij mannen dan bij vrouwen. Qua richting van de relatie bestaat wel relatief veel overeenkomst tussen beide geslachtsgroepen, in die zin dat de "laagste" klassen doorgaans de hoogste mortaliteit vertonen. Verder lijken de sterfteverschillen bij vrouwen, net zoals bij mannen, meer uitgesproken voor de materiële dimensies dan voor de sociale dimensies. Op jongere leeftijd komt deze trend duidelijker naar voor dan op oudere leeftijd. Vooral het onderwijsniveau en de pariteit lijken

⁷ De resultaten voor de mannen dienen niet noodzakelijk exact overeen te komen met deze uit de vorige bijdragen. Verschillende elementen kunnen verantwoordelijk zijn voor afwijkende cijfers. In deze bijdrage heeft de onderzoeksgroep betrekking op de personen van 40 tot 59 jaar en niet op deze van 40 tot 64 jaar. Verder worden de werkonbekwame personen en de gehandicapten uitgesloten en wordt een gegroepeerde indeling gebruikt voor het gros van de variabelen.

minder belangrijk te zijn. De huishoudenspositie daarentegen profileert zich als een belangrijkere variabele, samen met de materiële dimensies van de socio-economische positie. Het is vanzelfsprekend dat de onafhankelijke variabelen uit het model maar een relatief klein deel van het individueel sterfterisico verklaren en dat de *log likelihood* heel hoog blijft. De tabellen per generatiegroep in annex A.3 illustreren tenslotte ook dat de sterfteverschillen veelal afnemen met toenemende leeftijd, zowel bij mannen als bij vrouwen.

* *Sterfte naar beroepspositie (EGP), tewerkstellingsstatus en voltijdse of deeltijdse tewerking*

De studie van differentiële sterfte naar *beroepspositie* kan bij vrouwen op verschillende manieren aangepakt worden. Een eerste alternatief rangschikt de vrouwen naar het beroep van hun partner en heeft als belangrijk nadeel de onderzoeksgroep te beperken tot gehuwde of samenwonende personen.

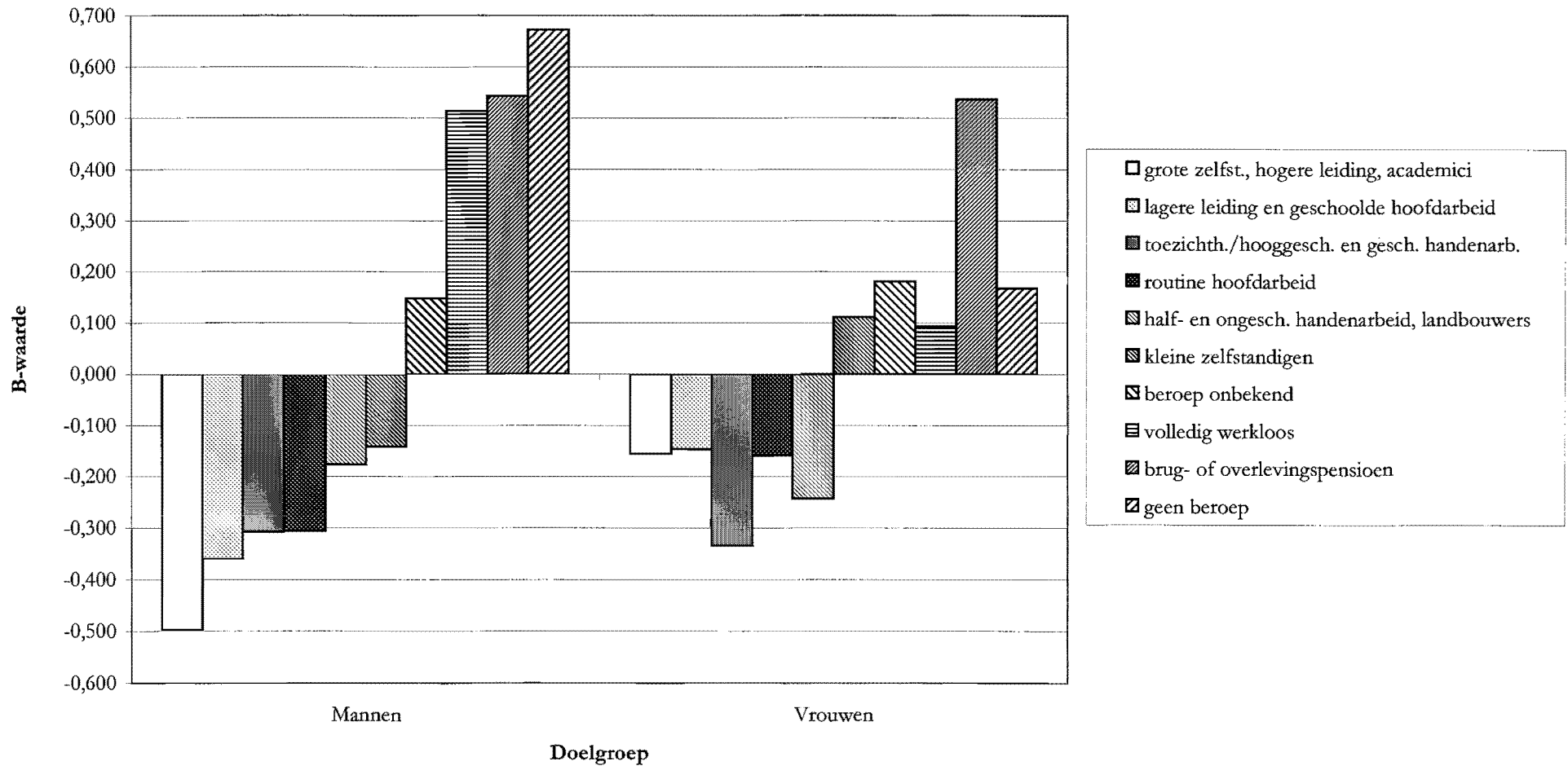
In het licht van de toegenomen arbeidsparticipatie van de vrouw, is het effect van *de individuele tewerking* bovendien een steeds interessanter thema (zie o.m. Hibbard en Pope, 1991; Matthews, Manor et al., 1999; Moser, Pugh et al., 1988; Moser, Pugh et al., 1990). Bepaalde onderzoeken beperken zich tot de actieve vrouwen en zijn dus veeleer toegespitst op de impact van de "socio-professionele klasse". In deze bijdrage wordt de totale groep vrouwen opgenomen, omdat de aandacht zowel uitgaat naar het effect van de tewerking als naar de impact van de eigenlijke beroepsklasse. Vrouwen zonder beroep worden als zodanig gegroepeerd en deze met een baan worden naar hun "EGP-klasse" gerangschikt⁸.

De resultaten illustreren voor vrouwen een relatief systematisch patroon in de verschillende leeftijdsgroepen. In figuur 3.1 wordt onmiddellijk duidelijk dat dit beeld naar beroepspositie niet helemaal samenvalt met dat van de mannen. Voor vrouwen geldt een minder "lineair" patroon. De laagste sterfte duikt niet op bij de grote zelfstandigen, hogere leidinggevenden en academici, maar wel bij de handenarbeiders: eerst bij de toezichthouders, de hooggeschoolde en de geschoolde arbeiders (exponent B-waarde van 0,72) en vervolgens bij de half- en ongeschoolde handenarbeiders en de landbouwers (0,78). Pas dan komen de topposities, samen met de routine hoofdarbeiders en de lagere leidinggevenden en geschoolde hoofdarbeiders (0,85 tot 0,86). Uit de tabellen in annex A.3 blijkt dat de rangorde op jongere leeftijd iets consistentier is en dat vrouwen in topposities zich na de klasse met de laagste sterfte scharen. Vooral vanaf 50-54 jaar vertonen vrouwen "aan de top" een relatief slecht profiel, met één van de hoogste risico's in de actieve bevolking. Ook hoofdarbeiders en vooral kleine zelfstandigen doen het minder goed dan verwacht, net zoals voor mannen het geval is. Bij vrouwen worden kleine zelfstandigen (1,12) zelfs door een sterfteoverschot gekarakteriseerd.

Dit minder consistent patroon bij vrouwen duikt ook in andere studies op. Vallin (1995) bijvoorbeeld noteert in de Franse actieve bevolking van 35-60 jaar de hoogste sterfte bij ongeschoolde arbeiders voor mannen, maar bij bedienden voor vrouwen. De Saboulin bevestigt dit patroon voor Frankrijk en neemt in 1982-88 de hoogste mortaliteit waar bij vrouwen van 45-64 jaar in de intermediaire beroepsklassen. Moser, Pugh et al. (1990) stellen bij vrouwen uit Engeland en Wales het grootste risico vast bij de voltijdse bedienden en bij de deeltijdse arbeiders.

⁸ Aangezien bepaalde beroepsgroepen onvoldoende vrouwen tellen, is een groepering doorgevoerd van de oorspronkelijke EGP-variabele. De toezichthouders en de hooggeschoolde handenarbeiders worden bij de geschoolde handenarbeiders gevoegd en de landbouwers en ongeschoolde landarbeiders bij de half- en ongeschoolde handenarbeiders. Voor de vrouwen van 55-59 jaar tellen bepaalde beroepsklassen nog weinig individuen, hoewel de patronen voor deze generatie toch goed overeen komen met deze in andere leeftijdsklassen.

Figuur 3.1: Relatieve sterfterisico's (log) naar beroepspositie na controle voor leeftijd, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

Mogelijk weegt een baan met een hoog stressgehalte en veel verantwoordelijkheid sterker door op de gezondheid van de vrouw, althans vanaf een bepaalde leeftijd in België. In sommige landen wordt dit geslachtsverschil niet genoteerd en is in beide geslachtsgroepen sprake van een meer lineair patroon. Dit is bijvoorbeeld in Zweden het geval, in de studie van Vagerö en Lundberg (1995). In dit onderzoek worden vrouwen wel gerangschikt naar de socio-professionele klasse van de referentiepersoon van het huishouden, veelal de man, hetgeen meteen de grotere overeenkomst tussen mannen en vrouwen verklaart.

In de inactieve bevolking vertonen werkloze vrouwen een relatief klein sterfteoverschot (1,10). De vrouwen zonder beroep noch werkloosheidsuitkering (1,18) en met een onbekend beroep (1,20) hebben een reeds hogere mortaliteit en worden gevolgd door de gepensioneerden, met het hoogste risico (1,71). In de mannelijke bevolking vormen de personen met een onbekend beroep de intermediaire klasse, terwijl de werklozen en vooral de mannen zonder beroep een slechtere relatieve positie bekleden. Tussen beide groepen in plaatsen zich de gepensioneerde mannen. Op dit vlak bestaat natuurlijk een belangrijk verschil in verdeling tussen mannen en vrouwen: de jongste generatie van 40-44 jaar telt bijvoorbeeld 30,4% vrouwen zonder beroep, tegenover slechts 4,6% mannen zonder beroep. Vermoedelijk gaat het bij vrouwen voor een groot deel om huisvrouwen, terwijl het bij mannen eerder om een (sociaal en wellicht ook op gezondheidsvlak) gemarginaliseerde categorie gaat. Deze huisvrouwen spreiden zich uit over een breed scala van socio-economische posities van de partner, zodat zij een veel minder uitgesproken negatief beeld vertonen in vergelijking met de mannelijke niet-actieven.

De verhouding tussen de meest extreme exponent B-waarden bedraagt 2,4 bij vrouwen tegenover 3,2 bij mannen. Na controle voor de huishoudenspositie, de huisvestingskwaliteit, het opleidingsniveau en de woonplaats van arrondissement, blijven de conclusies in het algemeen behouden (zie annex A.3). In de vrouwelijke bevolking kent de groep zonder beroep een toename van het risico en is sprake van een plaatsverwisseling met de vrouwen voor wie het beroep onbekend is. De ratio tussen de klassen met de meest extreme risico's is gedaald tot 1,9 bij de vrouwen en tot 2,1 bij de mannen. De controles hebben dus een groter effect op de relatieve risico's in de mannelijke populatie, zodat het geslachtsverschil in differentiële sterfte aanzienlijk verminderd is in het multivariaat model.

Om het patroon naar *tewerkstellingsstatus* te onderlijnen, worden de modellen ook opgesteld voor een variabele die alle actieve en alle niet-actieve personen groepeerd. In de vrouwelijke populatie hebben niet-actieve personen een 1,4 maal zo hoge sterfte als actieve personen. Bij de mannen bedraagt de overeenkomende verhouding 2,2. Op jonge leeftijd is dit verschil tussen mannen en vrouwen meer uitgesproken dan op oudere leeftijd. Voor de generatie van 40-44 jaar bijvoorbeeld geldt een ratio van 1,6 bij de vrouwen tegenover 3,0 bij de mannen, voor de oudste leeftijdsgroep een verhouding van respectievelijk 1,3 en 1,5.

Dit geslachtsverschil duikt ook in andere landen op. Stefansson (1991) stelt in 1981-86 een ratio vast van 1,6 bij de Zweedse mannen van 25-64 jaar tegenover 1,2 bij de vrouwen. De auteur brengt dit in verband met het feit dat vrouwen de negatieve gevolgen van werkloosheid, of algemener van "inactiviteit", beter in kunnen tomen omdat zij over meer alternatieve bronnen van waardering en voldoening beschikken, vooral op vlak van sociale netwerken. Ook de materiële gevolgen zijn vermoedelijk beperkter dan bij mannen, vooral daar waar de man nog steeds de belangrijkste kostwinner is. "Inactiviteit" vormt bovendien vaker het onderwerp van een bewuste keuze bij vrouwen, zodat ze zich kunnen toespitsen op de opvoeding van de kinderen, terwijl het bij mannen meer om een gedwongen keuze gaat. Nog andere studies bevestigen de lagere sterftegradiënt naar tewerkstellingsstatus bij vrouwen, zoals bijvoorbeeld Vallin (1995) voor Frankrijk.

In de literatuur wordt ook aandacht besteed aan het onderscheid tussen *vol- en deeltijdse tewerkstelling*. De hypothese luidt dat een deeltijdse baan tot een verminderde werkdruk leidt en voor veel vrouwen de ideale oplossing is om te combineren met een huishoudelijke rol. Uit het model met een variabele die aangeeft of de vrouw deeltijds of voltijds werkt dan wel inactief is, blijkt dat deeltijds werkende vrouwen inderdaad de laagste exponent B-waarde vertonen (0,77 tegenover 0,84 voor de voltijds werkende vrouwen)⁹. Uit het onderzoek van Moser, Pugh et al. (1990) blijkt het belang van een indicator die het onderscheid tussen voltijdse en deeltijdse tewerkstelling combineert met de aard van het beroep. De hoogste sterfte wordt in deze studie genoteerd bij de voltijdse bedienden en de deeltijdse arbeidsters in Groot-Brittannië. De combinatie van beide variabelen is in dit onderzoek niet uitgetest, gezien het relatief klein aantal vrouwen dat deeltijds werkt in België en bijgevolg een verhoogd risico op instabiele cijfers.

* *Sterfte naar inkomenstype*

In figuur 3.2 worden de relatieve sterfteverschillen voor mannen en vrouwen gegeven naar het soort van inkomen¹⁰. In de grafiek valt onmiddellijk op dat het sterfteschema naar inkomen meer samenvalt in beide geslachtsgroepen dan bij de beroepspositie het geval was. Huishoudens die hun inkomen uit arbeid halen, hebben in het algemeen het laagste risico, terwijl vrouwen die het uitsluitend met vervangingsinkomens of zonder inkomen moeten doen het hoogste risico vertonen. De grotere overeenkomst tussen mannen en vrouwen is niet zo verwonderlijk. De inkomensvariabele is een huishoudelijk element en dus gebaseerd op de kenmerken van zowel mannen als vrouwen. Omdat mannen veelal nog de traditionele kostwinners zijn, geeft deze variabele vooral of althans in sterke mate de variatie bij mannen weer.

Vrouwen uit huishoudens met één voltijds en één deeltijds inkomen (0,71) en met twee voltijdse inkomens (0,75) hebben de laagste sterfte. Vervolgens plaatsen zich de huishoudens met één deeltijds en één vervangingsinkomen of met twee deeltijdse inkomens (0,83) en de restgroep (0,84). Bij mannen bekleden de huishoudens met één deeltijds en één vervangingsinkomen of met twee deeltijdse inkomens een slechtere relatieve positie en komen de huishoudens met één voltijds inkomen op de derde plaats. Op deze uitzondering na wordt exact dezelfde rangorde genoteerd in beide geslachtsgroepen. De vrouwen met de hoogste mortaliteit zijn deze met twee vervangingsinkomens (1,39), met één vervangingsinkomen (1,45) en zonder inkomen (1,74).

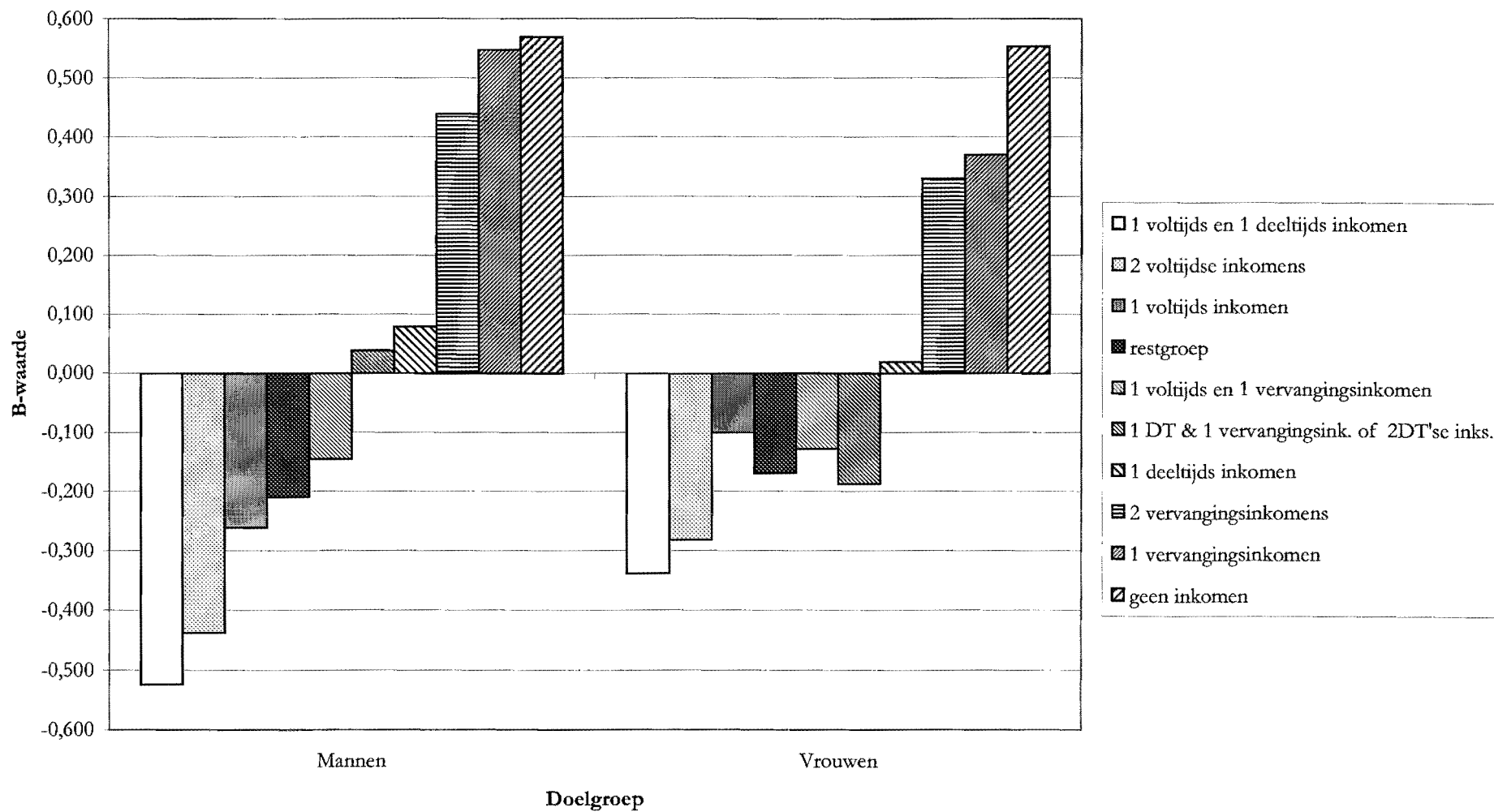
In figuur 3.2 is opnieuw sprake van grotere sterfteverschillen bij mannen. De ratio tussen het risico van de klassen met de hoogste en de laagste sterfte bedraagt 2,4 voor de vrouwen tegenover 3,0 voor de mannen, met een meer uitgesproken verschil in de jongere generaties.

Om de kleinere sterfteverschillen naar inkomen bij Amerikaanse vrouwen van 35-54 jaar te verklaren, schuiven Elo en Preston (1996) verschillende factoren naar voor. Vrouwen hebben een meer veralgemeende toegang tot de gezondheidsdiensten, en vooral in de arme klassen bestaat op dit vlak een belangrijk geslachtsverschil.

⁹ Resultaten niet weergegeven. In de jongste leeftijdsklasse bestaat geen verschil tussen beide groepen.

¹⁰ Ook voor de inkomensvariabele is een hergroepering doorgevoerd. De huishoudens met één deeltijds en één vervangingsinkomen worden samengevoegd met de huishoudens met twee deeltijdse inkomens. Voor deze groep en voor de klasse "één deeltijds inkomen" tellen bepaalde generaties relatief weinig vrouwen, zodat de cijfers omzichtig geïnterpreteerd dienen te worden.

Figuur 3.2: Relatieve sterfterisico's (log) naarinkomenstype na controle voor leeftijd, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

Verder vormen mannen vaak nog de belangrijkste kostwinners, waardoor hun sterfte vermoedelijk ook directer beïnvloed wordt door deze variabele. Tenslotte beschikken vrouwen, zoals gezegd, over meer alternatieve bronnen van waardering, vooral op sociaal vlak.

Na controle voor de huishoudenspositie, de huisvestingskwaliteit, het opleidingsniveau en de woonplaats, blijven de algemene conclusies voor de inkomensvariabele behouden. Het verschil tussen de klassen met de meest extreme risico's is natuurlijk afgenomen, maar de sterfte van de huishoudens zonder inkomen (1,37) is nog steeds 1,6 keer zo hoog als die van de huishoudens met één voltijds en één deeltijds inkomen (0,84). Bij mannen verandert de rangorde meer en daalt de range sterker, tot 1,7, zodat de geslachtsdifferentiatie opnieuw klein is in het multivariaat model.

** Sterfte naar huisvestingskwaliteit*

Voor de huisvestingsvariabele vallen de patronen in figuur 3.3 volledig samen in beide geslachtsgroepen. De sterfte volgt in de vrouwelijke bevolking een uitgesproken patroon naar huisvestingskwaliteit, dat perfect aanleunt bij dat van de mannen. Voor de huisvestingskwaliteit kan opnieuw gesteld worden dat het om een huishoudelijk kenmerk gaat, waardoor logischer wijze een grote overeenkomst bestaat tussen mannen en vrouwen.

De huisbezitters met groot comfort vertonen het laagste relatief risico (0,60) en vervolgens met een reeds aanzienlijk hoger risico de eigenaars met middelmatig en klein comfort (0,75 en 0,81), de huurders met groot comfort (0,86) en de groep "onbekend" (0,87). De huisbezitters zonder klein comfort bekleden veelal een intermediaire positie met een waarde die relatief weinig van het gemiddelde afwijkt (1,04). De huurders van woningen met minder dan groot comfort, daarentegen, vertonen in alle leeftijdsgroepen een matig tot aanzienlijk sterfteoverschot en worden door een minder consistente rangorde naar comfortniveau gekenmerkt dan de eigenaars van een huis. Toch kennen huurders zonder klein comfort de hoogste relatieve mortaliteit (1,56).

Naar analogie met de vorige modellen, wordt bij vrouwen een kleinere gradiënt genoteerd. De verhouding tussen de exponent B-waarden van de klassen met de meest extreme risico's bedraagt 3,1 bij de mannen tegenover 2,6 bij de vrouwen.

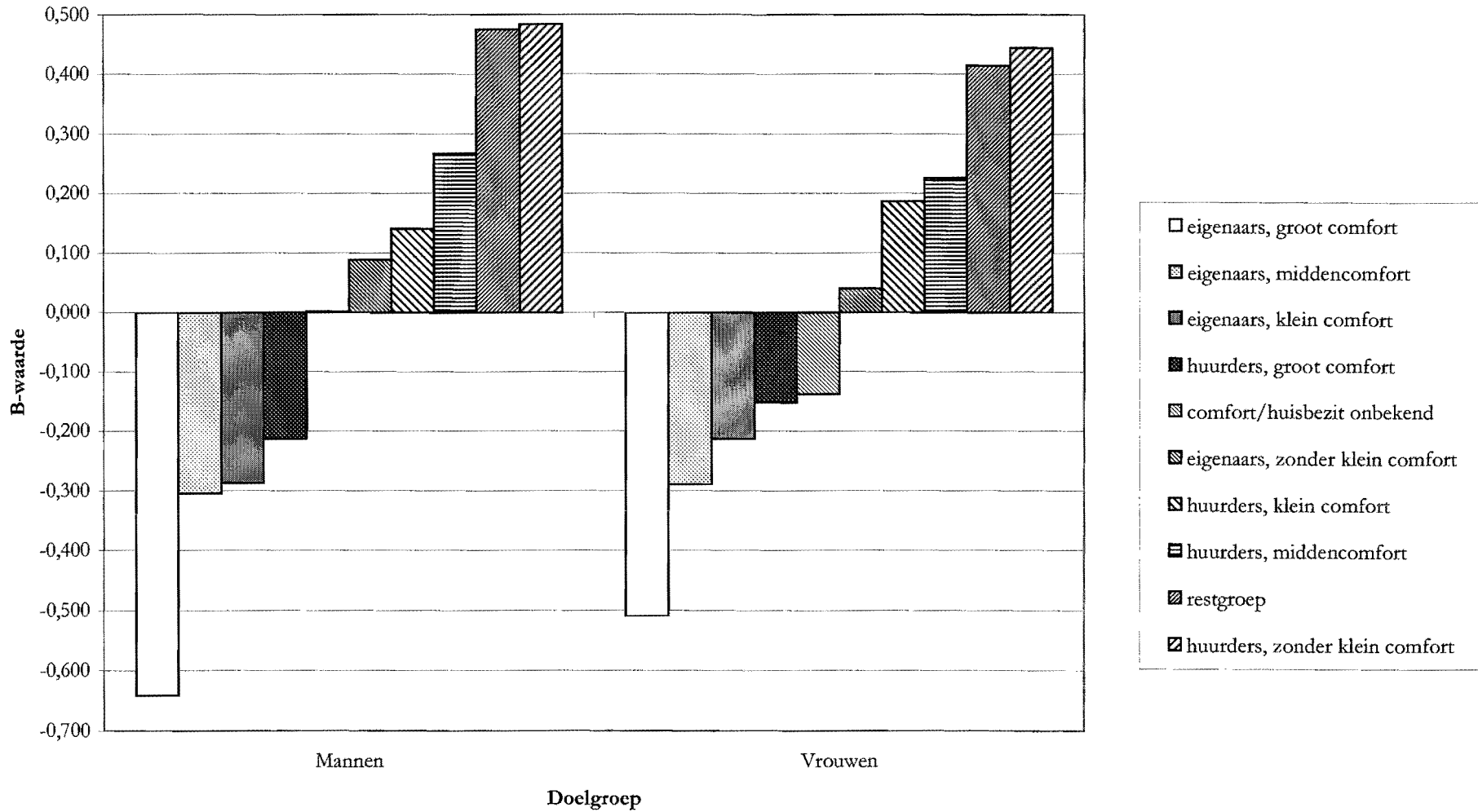
Voor de afzonderlijke variabelen, comfortniveau en huisbezit, duiken eveneens vergelijkbare patronen op, maar opnieuw op een minder intense manier dan bij mannen¹¹.

Bij vrouwen is wel een consistentere patroon waarneembaar naar comfortniveau, althans in bepaalde generatiegroepen. De omkering van de relatieve rangorde van huurders met middelmatig comfort en deze met klein comfort treedt bij vrouwen alleen op in de jongste groepen. Vanaf 50-54 jaar wordt een consistente rangorde genoteerd, hetgeen voor de mannen niet het geval is.

Na controle voor andere dimensies van de socio-economische status, worden weliswaar kleinere verschillen naar huisvestingskwaliteit genoteerd, maar de algemene trends blijven ongewijzigd. Bij vrouwen ontstaat wel een consistentere rangorde en komen de huurders met middelmatig comfort vóór deze met klein comfort te staan. Het verschil tussen de klassen met de extreme risico's daalt van 2,6 tot 2,0 bij de vrouwen en van 3,1 tot 1,8 bij de mannen.

¹¹ Resultaten niet weergegeven.

Figuur 3.3: Relatieve sterfterisico's (log) naar huisvestingskwaliteit na controle voor leeftijd, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

In de mannelijke bevolking wordt in het multivariate model dus een iets kleinere range genoteerd dan bij de vrouwen. Controles voor andere variabelen lijken in het algemeen een groter effect te hebben op de relatieve risico's van de mannen.

III.2 Sterfteverschillen naar sociale dimensies van de status

Net zoals voor de mannen is informatie beschikbaar over het opleidingsniveau en de huishoudenspositie van de vrouw. Daarnaast kunnen een aantal alternatieve sociale variabelen opgenomen worden voor vrouwen, zoals de pariteit of de bereikte afstamming bijvoorbeeld. Omdat vrouwen traditiegetrouw de huishoudelijke taken op zich blijven nemen, vormt de combinatie van het moederschap en een beroepsmatige activiteit een ander interessant onderzoeksthema.

De cijfers in de figuren hebben opnieuw betrekking op de gemiddelde B-waarden van de vier leeftijdsgroepen. De gemiddelde exponent B-waarden en ook de exponent B-waarden voor de afzonderlijke leeftijdsgroepen zijn gegeven in annex A.3, waar opnieuw de coëfficiënten uit de brutomodellen en deze uit de nettomodellen opgenomen zijn.

* *Sterfte naar opleidingsniveau*

Ook ten aanzien van de sociale dimensies is sprake van een kleinere sterftegradiënt bij vrouwen. Dit blijkt uit figuur 3.4, waar de resultaten voor het onderwijsniveau gegeven zijn. Indien rekening gehouden wordt met de klasse "niet ingevuld", die niet in de figuur is opgenomen, dan bedraagt de verhouding tussen de klassen met de meest extreme risico's 3,5 bij de mannen tegenover 2,8 bij de vrouwen.

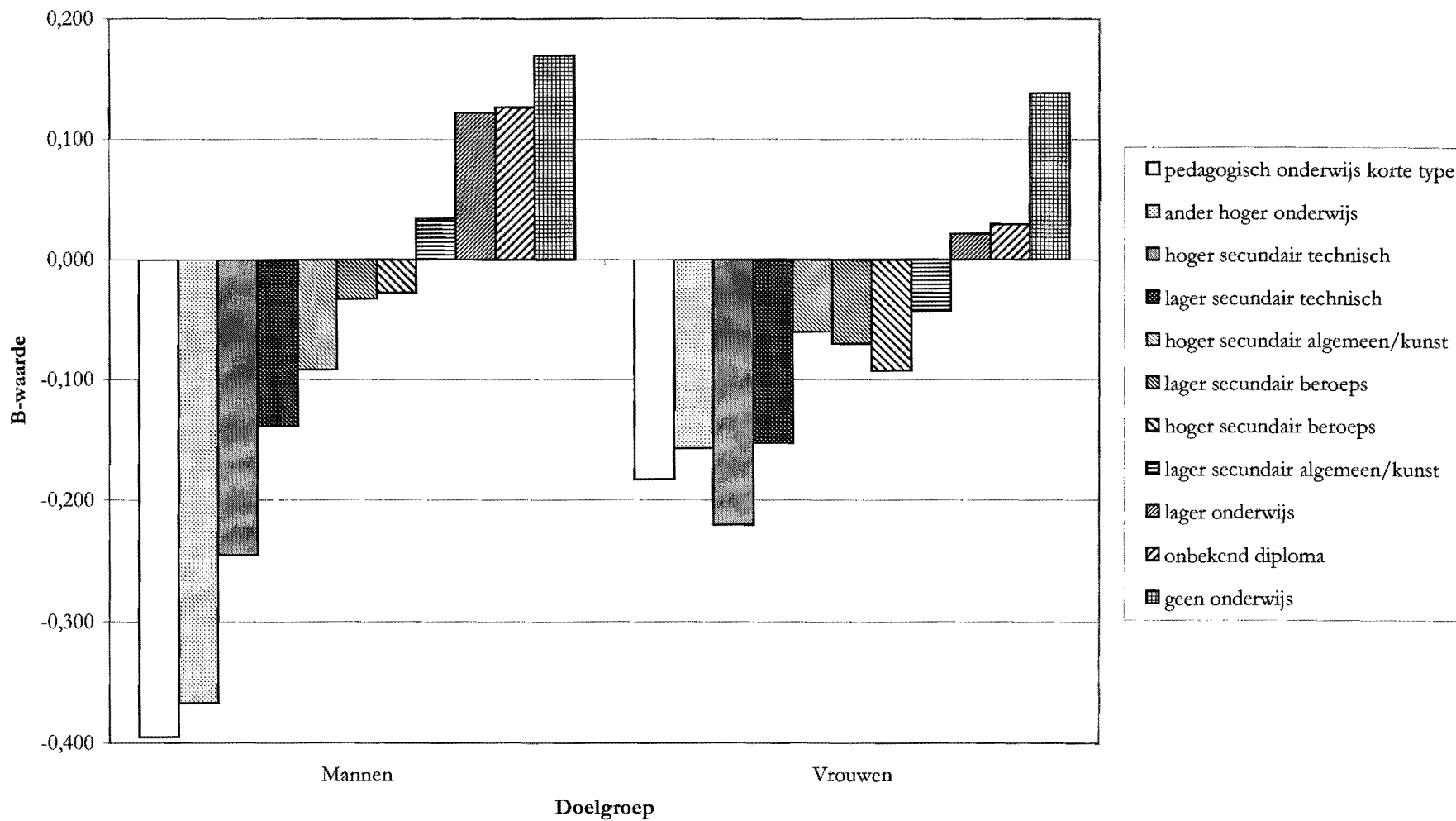
Voor vrouwen treedt opnieuw een minder consistente rangorde in, net zoals voor de beroepsvariabele. De twee klassen hoger opgeleiden hebben bij mannen, geheel naar de verwachtingen, het laagste sterfterisico. In de vrouwelijke populatie is dit niet het geval en neemt de groep "hoger secundair technisch onderwijs" (0,80) deze positie in. Pas dan plaatsen zich de vrouwen met een diploma van hoger pedagogisch onderwijs van het korte type (0,83), met een iets hogere sterfte en vervolgens deze met een diploma ander hoger onderwijs (0,86), samen met het lager secundair technisch onderwijs (0,86). Het technisch onderwijs geeft dus bij vrouwen aanleiding tot een relatief goede positie, en wel op een meer uitgesproken manier dan bij mannen¹². Daartegenover staat dat het secundair algemeen en kunstonderwijs¹³ slechter scoort dan verwacht en wederom in sterkere mate bij de vrouwen. Na de klasse "lager secundair technisch onderwijs", volgt bij mannen eerst nog de groep "hoger secundair algemeen" en pas dan de beroepsrichtingen. Bij vrouwen is dit niet het geval en plaatsen de beroepsrichtingen (0,91 en 0,93) zich net vóór de algemene richtingen (0,94 en 0,96).

Tot de intermediaire klassen behoren de vrouwen met een diploma lager onderwijs en de vrouwen met een onbekend diploma (1,02 en 1,03). Het hoogste risico wordt genoteerd in de categorie zonder diploma (1,15) en vooral in de speciale groep vrouwen voor wie geen informatie

¹² In de jongste generatie vrouwen hebben hoger opgeleiden wel de laagste mortaliteit en biedt het technisch onderwijs minder goede kansen.

¹³ Voortaan wordt van het secundair algemeen onderwijs gesproken.

Figuur 3.4: Relatieve sterfterisico's (log) naar onderwijsniveau (excl. de groep "niet ingevuld") na controle voor leeftijd, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

beschikbaar is (2,26). Deze rangorde komt voor de klassen met de hoogste mortaliteit perfect overeen met de relatieve posities bij de mannen.

De conclusies omtrent de sterfteverschillen naar onderwijs sluiten relatief goed aan bij deze uit internationaal onderzoek. Elo en Preston (1996) en Pappas, Queen et al. (1993) stellen ook voor Amerikaanse vrouwen kleinere verschillen naar opleidingsniveau vast. Christenson en Johnson (1995) concluderen, eveneens voor de Verenigde Staten, dat vrouwen meer "voordeel" halen uit het secundair onderwijs dan mannen, maar minder uit het hoger onderwijs. Deze bevinding komt relatief goed overeen met de resultaten uit figuur 3.4, althans voor wat betreft de technische richtingen. Verder is ook in Denemarken, Finland, Hongarije, Noorwegen en Zweden sprake van een kleinere gradiënt bij vrouwen in het begin van de jaren tachtig, alleen Engeland en Wales vormen een uitzondering (Elo en Preston, 1996).

Ter verklaring van deze patronen worden verschillende factoren naar voor geschoven. Opleiding is in eerste instantie een heel belangrijke determinant van de beroepspositie en van andere materiële variabelen. Bij vrouwen geldt waarschijnlijk een minder rechtlijnig verband tussen opleiding en deze variabelen door de interferentie van hun rol als echtgenoot en als moeder. Verder is ook duidelijk dat bepaalde sterfteoorzaken bij vrouwen een inverse associatie vertonen met het opleidingsniveau, zoals het geval is voor borstkanker (Koskinen en Martelin, 1994; Martikainen, 1995). Deze auteurs schrijven de positieve relatie toe aan het feit dat hoog opgeleide vrouwen de eerste geboorte uitstellen naar een latere leeftijd, hetgeen de kans op borstkanker verhoogt.

Anderzijds mogen de overeenkomsten tussen mannen en vrouwen niet uit het oog verloren worden. De klassen "geen opleiding" en "niet ingevuld" vertonen in de Belgische maatschappij een matig tot heel hoog sterfteoverschot, zelfs na controles voor de huishoudenspositie, het inkomenstype, de huisvestingskwaliteit en het arrondissement van woonplaats.

In het multivariaat model blijft de positie van deze groepen met een hoge sterfte onveranderd. Voor andere klassen is wel sprake van een plaatsomwisseling. De secundair technische richtingen hebben het laagste risico, en vooral het hoger technische (0,90). Het lager technische (0,94) wordt op de voet gevolgd door een aantal klassen met een bijna identiek risico: het hoger onderwijs (0,95), de beroepsrichtingen (0,96) en het pedagogisch onderwijs (0,97). Vrouwen zonder diploma (1,11) en vooral deze uit de groep "niet ingevuld" (1,26) hebben nog steeds de hoogste sterfte.

De range van de exponent B-waarden is lichtjes gedaald van 2,8 tot 1,4 bij de vrouwen en van 3,5 tot 1,5 bij de mannen. Er bestaat dus nog weinig differentiatie tussen mannen en vrouwen op vlak van de grootte van de sterfteverschillen naar onderwijsniveau na controles. In het onderzoek van Elo en Preston (1996) wordt bij vrouwen zelfs een groter verschil naar opleiding waargenomen na multivariate controle.

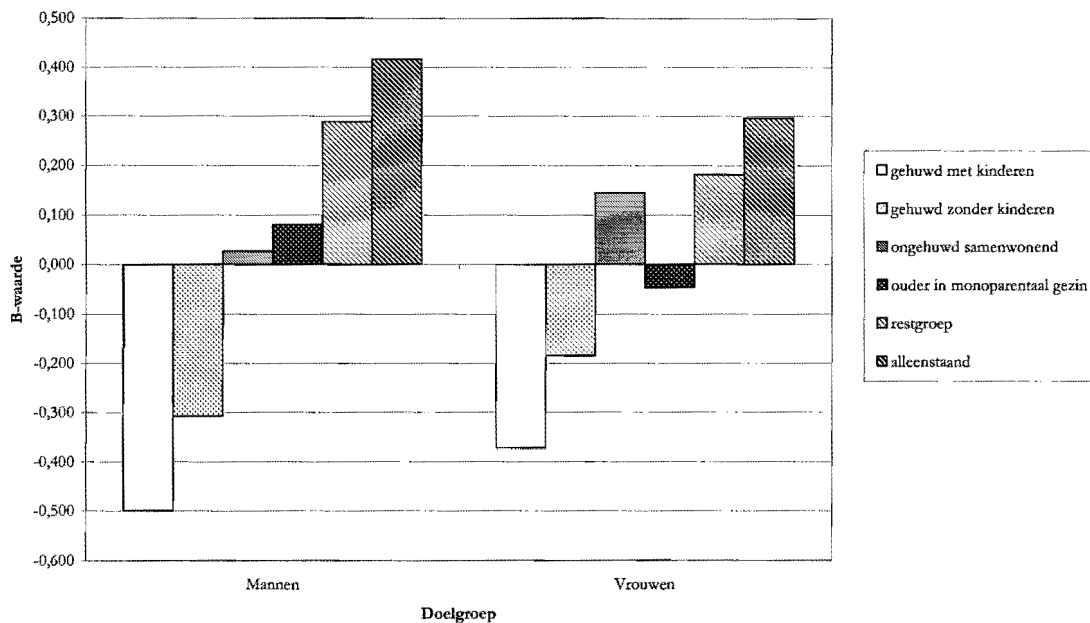
** Sterfte naar huishoudenspositie*

De huishoudenspositie lijkt in figuur 3.5 aanleiding te geven tot aanzienlijke sterfteverschillen¹⁴. Net zoals bij de mannen, hebben gehuwden met of zonder inwonende kinderen de laagste sterfte (respectievelijk 0,69 en 0,83). In de vrouwelijke doelgroep vertonen

¹⁴ Wegens de kleine aantallen worden ongehuwd samenwonende vrouwen met en zonder kinderen samengevoegd.

ook éénooudergezinnen een lagere mortaliteit dan gemiddeld (0,95). Op jongere leeftijd lijkt het verschil tussen gehuwde vrouwen met en zonder inwonende kinderen groter en in de jongste generatie vertonen monoparentale gezinnen zelfs een iets lager risico dan gehuwden zonder inwonende kinderen. Het is niet ondenkbaar dat dit patroon gedeeltelijk voortvloeit uit de positieve associatie tussen gezondheid en het hebben van kinderen *op zich* of zelfs uit een selectie-effect, waarbij ongezondere vrouwen geen kinderen kunnen hebben. Het effect van de afstamming is natuurlijk niet geheel vergelijkbaar met de impact van nog inwonende kinderen en vooral niet bij oudere vrouwen. Op jongere leeftijd hebben eventuele kinderen wel minder kans gehad om het ouderlijk huis te verlaten, zodat de samenhang tussen pariteit en nog inwonende kinderen groter is.

Figuur 3.5: Relatieve sterfterisico's (log) naar huishoudenspositie na controle voor leeftijd, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

In figuur 3.5 vertonen mannen in een monoparentaal gezin een slechter relatief profiel. Zij plaatsen zich na de ongehuwd samenwonenden en lijken het moeilijker te hebben dan hun vrouwelijke soortgenoten, zelfs na controle voor andere dimensies van de socio-economische status. Voor de ongehuwd samenwonenden geldt de omgekeerde tendens en vertonen vrouwen (1,16) doorgaans een slechtere positie dan mannen¹⁵. De vrouwen uit de restgroep (1,20) en de alleenstaanden (1,35) bekleden de slechtste positie, net zoals bij mannen.

Het sterfteverschil tussen gehuwden met kinderen en alleenstaanden bedraagt 2,0 bij de vrouwen en 2,5 bij de mannen. Na controle voor het opleidingsniveau, de huisvestingskwaliteit, het inkomenstype en de woonplaats, is de relatieve rangorde gewijzigd bij vrouwen, in die zin dat de monoparentale gezinnen zich nu vóór de gehuwden zonder kinderen plaatsen. Op jonge leeftijd hebben éénooudergezinnen na controle het laagste risico, terwijl zij zich op 45-49-jarige leeftijd op de tweede plaats stellen, vóór de gehuwden zonder kinderen. In de oudere generaties behouden de getrouwde vrouwen de laagste mortaliteit. Verder zijn het niet langer de alleenstaande vrouwen die het hoogste risico hebben, maar wel de restgroep. Het verschil tussen

¹⁵ Op jongere leeftijd lijkt ongehuwd samenwonen minder "nadelig" dan op oudere leeftijd, zowel bij vrouwen als bij mannen. Vermoedelijk heeft ongehuwd samenwonen een andere betekenis en een andere socio-economische invulling naargelang de generatie.

de meest extreme klassen is in het multivariaat model gedaald tot 1,5 bij de vrouwen en tot 1,7 bij de mannen.

Verwant met de huishoudenspositie, maar toch niet helemaal vergelijkbaar, is de burgerlijke staat. De eerste variabele heeft eerder betrekking op de *de facto* situatie, terwijl de tweede meer op de *de jure* situatie slaat.

Getrouwde vrouwen hebben uiteraard de laagste sterfte en vormen de enige groep met een kleiner risico dan gemiddeld (0,72). Gescheiden vrouwen vertonen een cijfer dat dicht bij de eenheidswaarde aanleunt (1,08) en worden op de voet gevolgd door de celibataire vrouwen (1,10). Weduwen vertonen een hoger sterfteoverschot (1,18).

Bij mannen is opnieuw sprake van een intenser patroon. Gehuwde mannen hebben een heel laag relatief risico (0,59) en alle niet-gehuwde mannen vertonen systematisch een aanzienlijke surmortaliteit. Gescheiden mannen en weduwnaars (1,17 tot 1,18) kennen een matig overschot, terwijl nooit-gehuwde mannen (1,24) een hoger risico hebben. De verhouding tussen de meest extreme klassen bedraagt 2,1 bij mannen tegenover 1,6 bij vrouwen.

Na controle voor het opleidingsniveau, het soort van inkomen, de huisvestingskwaliteit en het arrondissement, daalt de verhouding tot 1,7 bij de mannen en tot 1,2 bij de vrouwen. De algemene tendens blijft behouden, hoewel de ongehuwden vóór de weduwnaars komen te staan bij de mannen en net het omgekeerde gebeurt bij vrouwen.

Deze onderzoeksresultaten komen relatief goed overeen met deze van andere studies. Hu en Goldman (1990), Goldman (1993) en Elo en Preston (1996) bijvoorbeeld stellen ook in de Verenigde Staten grotere sterfteverschillen vast naar burgerlijke staat bij de mannen. Anderzijds moet opgemerkt worden dat het sterfjepatroon in dit onderzoek enigszins afwijkt van het beeld dat in internationale studies bekomen wordt, met een hogere sterfte voor de gescheiden personen dan voor de weduwen/weduwnaars of de ongehuwden. In dit onderzoek hebben ongehuwden en weduwen het grootste risico.

* *Sterfte naar pariteit of bereikte afstamming*

Het verschil tussen gehuwde vrouwen met en zonder inwonende kinderen vloeit ongetwijfeld voor een groot deel voort uit de positieve associatie tussen het hebben van kinderen en de gezondheid van de vrouw. Omdat het onderscheid tussen beide groepen gebaseerd is op *inwonende* kinderen, speelt hier anderzijds ook een effect van de levenscyclusfase, in die zin dat bepaalde vrouwen geen inwonende kinderen meer hebben omdat zij reeds het ouderlijk huis verlaten hebben. Om een zuiver beeld te verkrijgen van de invloed van de bereikte afstamming, wordt het sterfterisico gemodelleerd in functie van de pariteit¹⁶.

Uit figuur 3.6 blijkt dat kinderloze vrouwen door een aanzienlijk sterfteoverschot gekenmerkt worden (1,27). Bij de interpretatie van dit resultaat dient natuurlijk rekening gehouden te worden met het feit dat de gezondheid van de vrouw een belangrijke impact heeft op kinderloosheid.

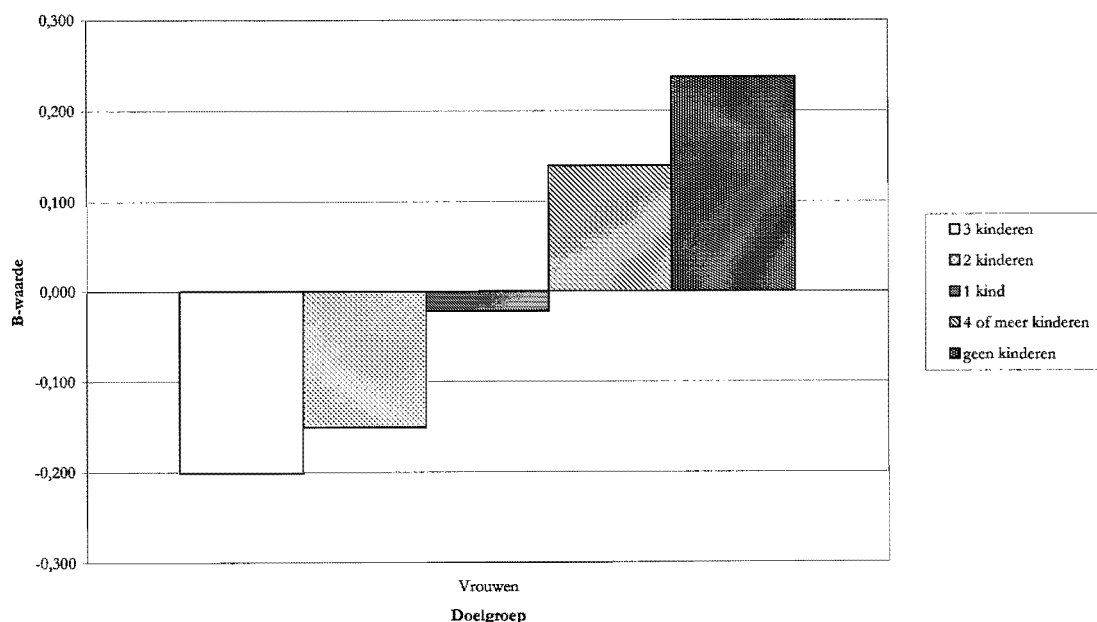
Vrouwen met een grote kroost (1,15) vertonen een veel lager risico dan de kinderloze, maar een hoger cijfer dan vrouwen met één kind (0,98). Het typisch gezin met drie (0,82) tot twee kinderen (0,86) blijkt op vlak van de gezondheid van de vrouw ideaal te zijn. Op jonge leeftijd

¹⁶ De vergelijking met mannen is voor dit kenmerk niet mogelijk, omdat de vraag naar het aantal kinderen alleen aan vrouwen gesteld werd.

bestaat weinig verschil tussen beide klassen, maar op oudere leeftijd treedt een merkelijk lagere sterfte in bij vrouwen met drie kinderen.

De verhouding tussen de klassen met de meest extreme risico's bedraagt 1,6. Deze range van exponent B-waarden varieert relatief weinig in functie van de leeftijd. Na multivariate controles blijft het algemene beeld doorgaans behouden, hoewel het verschil tussen de extreme klassen gevoelig gedaald is tot 1,2. Een aanzienlijk deel van de relatie tussen pariteit en sterfte is dus toe te schrijven aan andere variabelen, maar het verband blijft bestaan. In het meervoudig model hebben vrouwen met drie kinderen nog steeds een uitgesproken voorsprong (0,90) ten opzichte van deze met twee kinderen (0,95), terwijl het sterfteoverschot van de vrouwen met een grote kroost min of meer verdwijnt (1,04). Deze groep vrouwen met vier of meer kinderen valt wel duidelijk uiteen in twee groepen. Dit blijkt uit een model met een samengestelde variabele die de pariteit combineert met de huisvestingskwaliteit, een goede graadmeter voor het inkomen en de materiële welvaart van het huishouden. Uit het betrokken model wordt duidelijk dat huishoudens met vier of meer kinderen zich in twee groepen opsplitsen: enerzijds de gezinnen waar de gunstige sociale en materiële omstandigheden het mogelijk maken om een grote kindervens te realiseren en anderzijds de gezinnen die een zeer ongunstige maatschappelijke positie innemen en die om diverse redenen ook een afstamming van vier of meer kinderen hebben. In de eerste groep kan een laag sterfterisico vastgesteld worden, terwijl de tweede groep een hogere sterfte vertoont. De hogere mortaliteit bij de vrouwen met slechts één kind (1,03), tegenover deze met twee of drie kinderen, is wellicht te verklaren door het feit dat een deel van deze vrouwen met medische problemen kampt (die soms aan het licht komen n.a.v. de zwangerschap).

Figuur 3.6: Relatieve sterfterisico's (log) naar pariteit na controle voor leeftijd, gemiddelde waarden voor de Belgische vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

In het multivariaat model blijven kinderloze vrouwen de kwetsbaarste groep, gekenmerkt door een matig sterfteoverschot (1,11). Bij de interpretatie van dit resultaat dient zoals gezegd rekening gehouden te worden met het feit dat kinderloosheid voort kan vloeien uit gezondheidsproblemen. In deze bijdrage kan niet uitgemaakt worden welk deel van de relatie toe te schrijven is aan dit selectie-effect en welk deel op rekening komt te staan van een gezondheidsbevorderende impact van het hebben van kinderen, vooral op psycho-sociaal vlak.

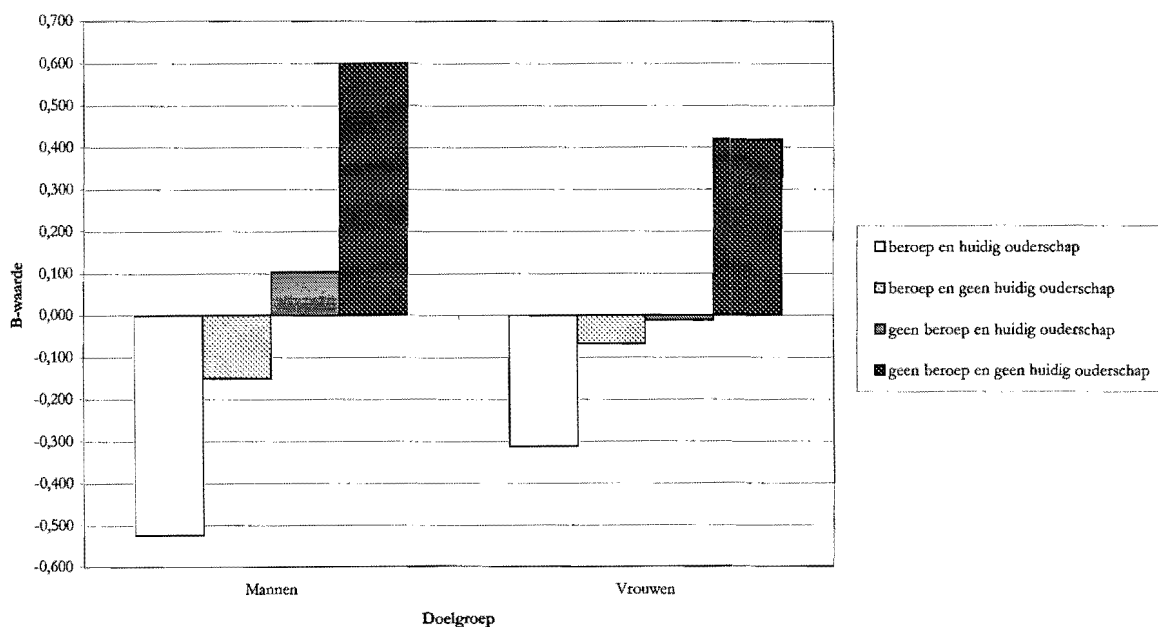
* *Sterfte naar rollencombinatie*

De toegenomen arbeidsparticipatie van de vrouw heeft een stroom studies op gang gebracht naar het effect van haar tewerkstelling in combinatie met de huishoudelijke taken, die zij naar traditie op zich blijft nemen (zie onder meer Hibbard en Pope, 1991; Moser, Pugh et al., 1990; Koskinen en Martelin, 1994; Weatherall, Joshi et al., 1994).

Volgens de conflicthypothese resulteert de combinatie van een economische activiteit en een moederschapfunctie in een rollenconflict en in overbelasting, en heeft het als zodanig een negatief effect op de gezondheid van de vrouw. Het uitoefenen van meervoudige rollen brengt volgens deze "double burden"-theorie grotere verantwoordelijkheden en meer stress mee en verhoogt de kans op conflictsituaties (zie Hibbard en Pope, 1991). Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat vrouwen die beide functies vervullen meer schuld- en angstgevoelens hebben dan niet-actieve moeders.

De "role enhancement"- of waarderingshypothese vertrekt van een gezondheidsbevorderend effect. De combinatie van beide rollen brengt meer sociale steun en aanzien mee, impliceert grotere uitdagingen en heeft een positieve invloed op de zelfwaardering van de vrouw. Individuen halen verschillende voordelen uit de diverse rollen die ze vervullen, zoals sociale integratie, privileges en middelen die aan beide rollen vasthangen (zie Hibbard en Pope, 1991).

Figuur 3.7: Relatieve sterfterisico's (log) naar rollencombinatie na controle voor leeftijd, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

Om een uitspraak over beide veronderstellingen te kunnen doen, zijn in figuur 3.7 de B-waarden opgenomen voor een indicator die aangeeft of de vrouw een beroep uitoefent en één of meer inwonende kinderen heeft, dan wel één van beide of geen enkele rol vervult.

De resultaten leunen voor België eerder aan bij de waarderingshypothese, waarbij een combinatie van beide functies voordelig lijkt te zijn voor de gezondheid. De laagste sterfte wordt genoteerd bij vrouwen die beide rollen vervullen (0,73), met een peil dat ver beneden dat van de

andere groepen ligt. Anderzijds is het mogelijk dat opnieuw sprake is van een selectie-effect, in die zin dat wie beide rollen wil vervullen over een goede gezondheid moet beschikken.

Vrouwen met een job en zonder inwonende kinderen (0,94) hebben een lager risico dan hun leeftijdsgenoten zonder baan maar met inwonende kinderen (0,99). In de jongste generatie wordt deze rangorde omgekeerd en heeft de groep zonder inwonende kinderen een hoger risico. Vrouwen die geen enkele functie uitoefenen, vertonen een heel hoge sterfte op jonge leeftijd en een risico dat nauwer bij de eenheidswaarde aanleunt op oudere leeftijd. Gemiddeld komt dit neer op een surmortaliteit van 1,52 voor de vrouwen van 40 tot 59 jaar.

De verhouding tussen de klassen met de meest extreme risico's bedraagt 2,1 bij de vrouwen tegenover 3,1 bij de mannen. De patronen vallen volledig samen in beide geslachtsgroepen. Bij mannen treedt wel een systematische voorsprong op van de personen met een beroep en zonder inwonende kinderen tegenover deze zonder beroep maar met kinderen. Bij vrouwen is dit niet het geval en wordt de voordelige positie van de eerste groep alleen in bepaalde generaties genoteerd. Dit zou er eventueel op kunnen duiden dat de sterfte bij mannen op een meer eenzijdige manier bepaald is door de beroepspositie. Anderzijds kan opnieuw een selectie-effect spelen.

In het multivariaat model treedt ook bij vrouwen een duidelijker verschil in tussen de twee intermediaire klassen. In de groep die slechts één enkele rol vervult, hebben vrouwen zonder job systematisch een hogere sterfte (1,12) dan deze zonder inwonende kinderen maar met een beroep (0,85). Vlak na deze groep plaatsen zich de vrouwen die beide functies uitoefenen met een vergelijkbaar risico (0,86). De personen die geen enkele rol vervullen, blijven dus gekenmerkt door het hoogste sterftepeil (1,23). Het verschil tussen de meest extreme klassen is gedaald van 2,1 tot 1,4 bij vrouwen en van 3,1 tot 1,7 bij mannen. Uit deze resultaten blijkt dat de associatie tussen de combinatie van een beroep en moederschap en gezondheid blijft bestaan, onafhankelijk van de huishoudenspositie, het opleidingsniveau, het soort van inkomen, de huisvestingskwaliteit en de woonplaats.

Deze conclusie komt relatief goed overeen met de geraadpleegde literatuur, waar de waarderingshypothese meer bijval krijgt dan de conflicthypothese (Hibbard en Pope, 1991; Moser, Pugh et al., 1990; Weatherall, Joshi et al., 1994). Het is echter niet duidelijk of de associatie geïnterpreteerd kan worden als een gezondheidsbevorderend effect. Volgens Weatherall, Joshi et al. (1994) bestaat in de literatuur voldoende evidentie voor een positief effect van een rollencombinatie op de psychologische gezondheid, maar minder voor de fysische gezondheid en de mortaliteit.

III.3 Conclusie

Uit de analyses blijkt dat vrouwen ongeveer dezelfde sterftepatronen naar socio-economische kenmerken vertonen als mannen. Het bestaan van differentiële mortaliteit is dus ook voor de vrouwelijke bevolking bevestigd, waarbij de "lagere" klassen een hogere mortaliteit hebben. Hierbij lijken de materiële dimensies meer discriminerend te zijn dan bepaalde sociale dimensies, zoals het onderwijsniveau en de pariteit. Deze trend is duidelijker aanwezig op jongere leeftijd dan op oudere. Voor de huishoudenspositie geldt dit niet, deze variabele lijkt minstens even belangrijk te zijn als de materiële dimensies.

Vrouwen vertonen doorgaans wel minder intense gradiënten dan mannen. Dit geslachtsverschil wordt waargenomen in alle leeftijdsklassen uit de doelgroep van middelbare

leeftijd, hoewel de verschillen voor bepaalde variabelen nihil zijn in de oudere generaties. Hoe de verhoudingen liggen voor andere leeftijdsklassen, zoals de kinderen, de jongeren, de jongvolwassenen en de bejaarden, vormt een interessant thema voor toekomstig onderzoek.

De algemene conclusie komt goed overeen met internationale onderzoeksresultaten, met mindere intense en minder lineaire patronen in de vrouwelijke bevolkingsgroep, althans voor de individuele variabelen zoals de beroepspositie en het opleidingsniveau. Voor de strikt individuele kenmerken wordt een andere gradiënt genoteerd bij vrouwen, typerend voor een specifieke reactie met een minder lineair patroon. Voor de huishoudelijke kenmerken, zoals het inkomenstype en de huisvestingskwaliteit, duikt een meer gelijkaardige gradiënt op in beide geslachtsgroepen. Dit is voor een stuk logisch, aangezien de kenmerken van alle leden van het huishouden, zowel mannen als vrouwen, in deze variabelen opgenomen zijn.

Uit de multivariate analyses blijkt dat het geslachtsverschil in sterftegradiënt doorgaans aanzienlijk vermindert, zonet verdwijnt. Controles voor andere variabelen leiden veelal tot een grotere reductie van de variatie van de coëfficiënten bij mannen dan bij vrouwen, zodat uiteindelijk nog maar weinig verschil bestaat tussen beide geslachtsgroepen. Dit patroon vloeit vermoedelijk voort uit interactie-effecten tussen de onderlinge variabelen, waardoor de controles in het multivariaat model een grotere reducerende impact hebben op de sterfteverschillen bij mannen. Mannen vormen in deze maatschappij nog steeds *de* of beter *een* meer traditionele kostwinner, in die zin dat vrouwen nog altijd meer beïnvloed worden door hun rol als echtgenote en als moeder.

De vraag of de sterftegradiënt voor mannen en vrouwen varieert in functie van de burgerlijke staat wordt in een volgende sectie bestudeerd.

IV. Socio-economische sterfteverschillen bij Belgische vrouwen: stratificatie naar burgerlijke staat

IV.1 Inleiding

Uit de literatuur blijkt dat de kleinere sterfteverschillen bij vrouwen voort kunnen vloeien uit bepaalde socio-demografische elementen, zoals burgerlijke staat bijvoorbeeld. Doorheen de tekst is ook duidelijk geworden dat het effect van de positie van de vrouw in sterke mate bepaald kan zijn door de kenmerken van haar partner. Huishoudelijke variabelen bijvoorbeeld meten bij vrouwen voor een groot deel de variatie bij mannen, aangezien zij doorgaans nog steeds de referentiepersoon van het huishouden vormen. Zelfs voor de individuele variabelen geldt dat het effect ervan bij vrouwen beïnvloed kan worden door de positie van de man.

Om na te gaan in welke mate het element van burgerlijke staat in België speelt, worden de analyses herhaald voor verschillende groepen van burgerlijke staat. Het beste alternatief, de zo fijn mogelijke opdeling van de respondenten, is niet haalbaar omdat bepaalde categorieën onvoldoende individuen tellen. Daarom worden de modellen telkens voor twee groepen opgesteld: de gehuwde vrouwen en de niet-gehuwde vrouwen. In het geval van de burgerlijke staat bestaat de niet-gehuwde groep uit ongehuwde vrouwen, weduwen en gescheiden vrouwen. Om de heterogeniteit van de niet-gehuwde groep toch enigszins te omvatten, worden de analyses

voor de afzonderlijke subgroepen toch verricht. De gedetailleerde onderzoeksresultaten worden wel niet in deze bijdrage opgenomen en slechts in heel algemene lijnen besproken¹⁷.

De exponent B-waarden zijn gegeven in annex A.4, eerst de gemiddelde waarden voor de vier leeftijdsgroepen samen en vervolgens de waarden per generatiegroep. Het regionaal criterium wordt in deze sectie niet opgenomen, omdat dit tot veel te instabiele cijfers zou leiden. Om dezelfde reden worden ook de resultaten van de multivariate modellen niet gegeven.

Een belangrijke opmerking is dat alle hier voorgestelde resultaten indicatief zijn en bepaald zijn op basis van soms relatief kleine groepen. Daartegenover staat dat de cijfers een bepaalde systematiek vertonen, hetgeen toch op een zekere betrouwbaarheid van de resultaten duidt.

IV.2 De materiële sterftegradiënt naar geslacht en burgerlijke staat

Voor bepaalde materiële statuskenmerken is duidelijk sprake van een verschillende sterftegradiënt in beide groepen van burgerlijke staat. Niet zozeer de richting van de relatie varieert, in die zin dat de verschillende socio-economische klassen globaal genomen ongeveer dezelfde rangorde innemen qua sterfterisico, maar wel de intensiteit. In het algemeen vertonen gehuwden kleinere sterfteverschillen dan niet-gehuwden, een trend die duidelijker tot uiting komt bij vrouwen dan bij mannen. Een andere tendens is dat gehuwde vrouwen doorgaans een kleinere gradiënt hebben dan gehuwde mannen, terwijl dit in de niet-gehuwde groep niet het geval is in de jongere generaties en minder het geval is voor de oudere generaties.

* *Sterfte naar tewerkstellingsstatus en beroepspositie (EGP)*

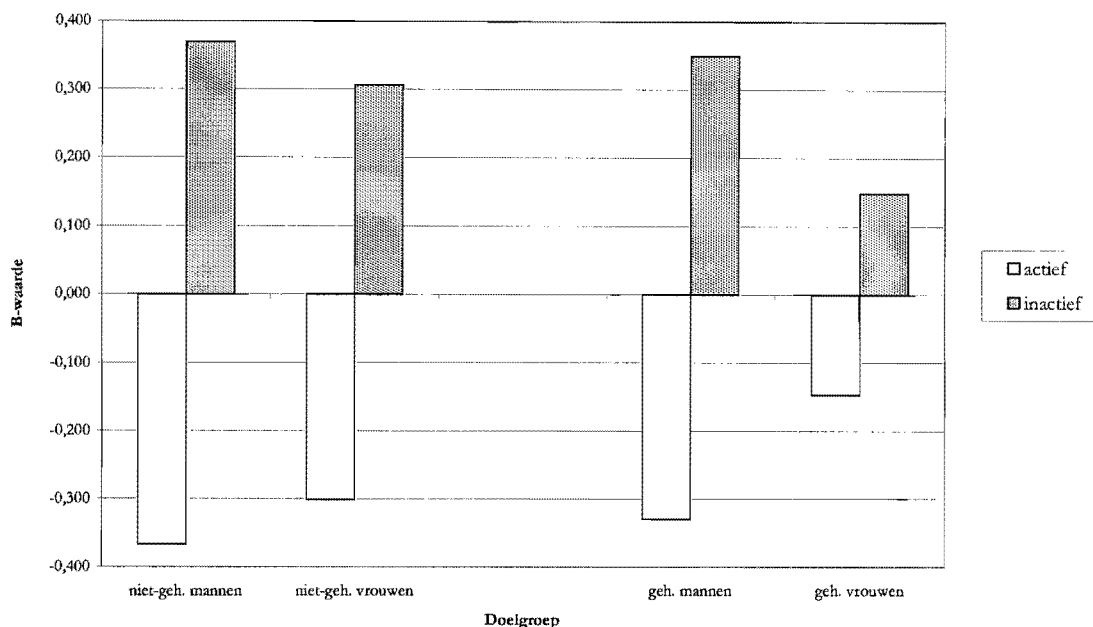
De resultaten voor de *tewerkstellingsstatus* in figuur 4.1 illustreren duidelijk dat er bij vrouwen sprake is van een in grootorde variërende sterftegradiënt naargelang de burgerlijke staat.

In de totale groep is het sterfterisico van inactieve vrouwen 1,4 keer groter dan dat van actieve vrouwen. Voor gehuwden is deze verhouding bijna even groot, maar voor niet-gehuwden wordt een 1,8 maal zo hoge sterfte genoteerd bij inactieve vrouwen. Een verdere opsplitsing naar burgerlijke staat leert dat weduwen de grootste ratio vertonen. Bij mannen treedt de differentiële gradiënt tussen gehuwden en niet-gehuwden minder duidelijk naar voor.

De resultaten geven ook aan dat de kleinere sterftegradiënt bij vrouwen, vastgesteld in sectie III.1, meer een zaak is van de gehuwde vrouwen. In de getrouwde subgroep is het risico van niet-actieve mannen tweemaal groter dan dat actieve mannen, tegenover slechts 1,3 keer bij vrouwen. Voor de niet-gehuwden geldt een kleiner verschil tussen beide geslachten en wordt een ratio van respectievelijk 2,1 en 1,8 waargenomen. Op jongere leeftijd is deze trend sterker aanwezig en vertonen niet-gehuwde vrouwen een gelijkaardige verhouding als mannen (2,2 tegenover 2,1 op 40-44-jarige leeftijd bijvoorbeeld).

¹⁷ Naast de opsplitsing naar burgerlijke staat, is ook een stratificatie doorgevoerd naar huishoudenspositie. De niet-gehuwde klasse omvat hierbij de alleenstaande vrouwen, de vrouwen aan het hoofd van een éénoudergezin, de ongetrouwd samenwonenden en de vrouwen uit de restgroep. Omdat de stratificatie naar burgerlijke staat aanleiding geeft tot een meer uitgesproken patroon, in die zin dat de sterftegradiënt sterker verschilt voor de subgroepen van burgerlijke staat dan voor de subklassen van huishoudenspositie, worden alleen de resultaten voor de burgerlijke staat voorgesteld.

Figuur 4.1: Relatieve sterfterisico's (log) naar tewerkstellingsstatus, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

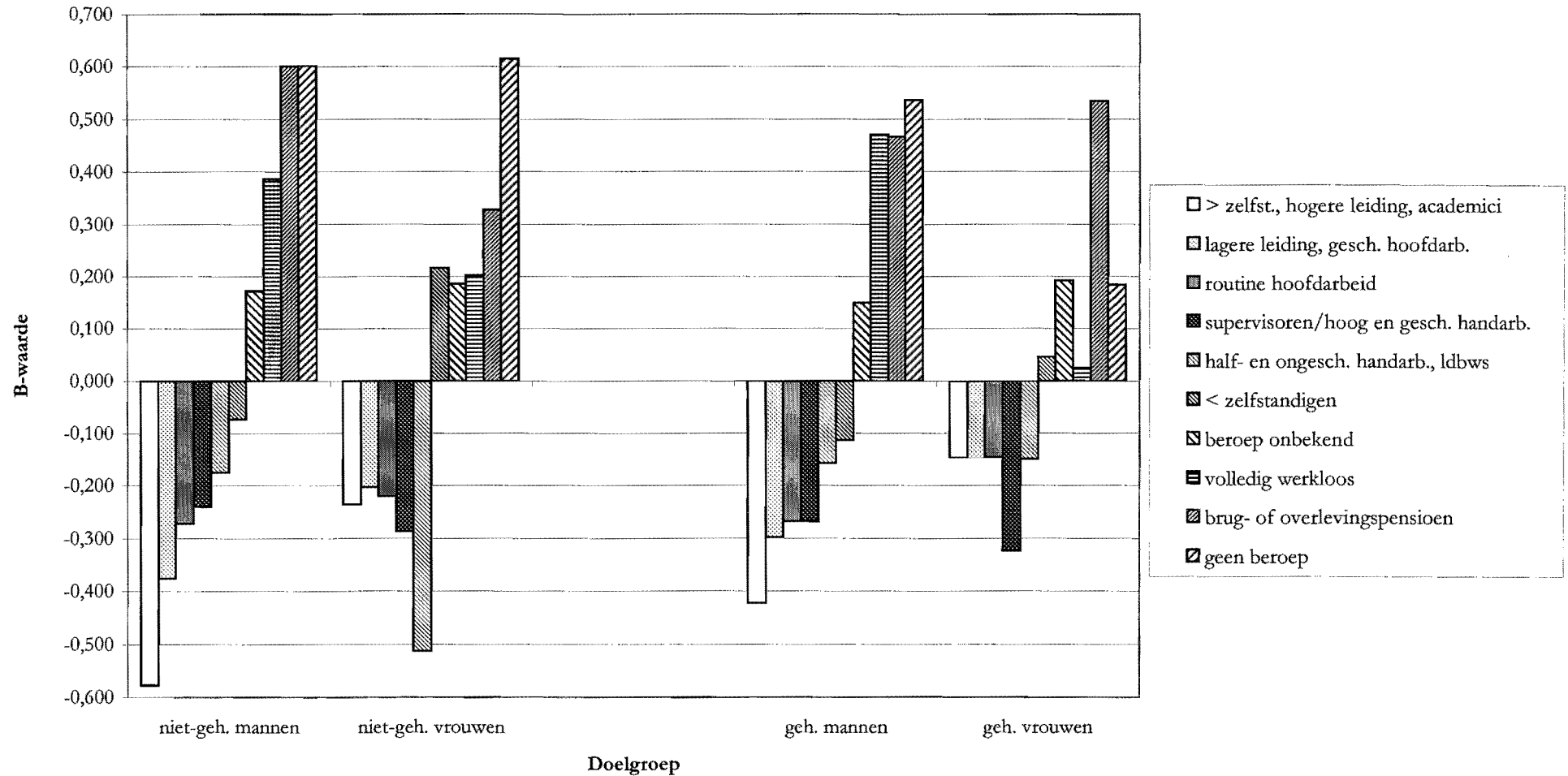
In figuur 4.2 worden de resultaten gegeven voor de *EGP-variabele*. In de niet-gehuwde vrouwelijke populatie wordt een ratio van 3,1 genoteerd tussen het laagste en het hoogste risico tegenover slechts 2,4 bij de gehuwden. Ook de rangorde van de klassen varieert in functie van de burgerlijke staat. Vrouwen zonder beroep noch werkloosheidsuitkering (1,85) bekleeden in de niet-gehuwde subgroep een heel kwetsbare positie, hetgeen bij de gehuwden minder het geval is (1,20). Dit verschil geldt ook voor werkloze vrouwen, maar dan op een minder uitgesproken manier. In de gehuwde groep zijn het eerder de vrouwen met een brug- of overlevingspensioen (1,71) die een heel hoge mortaliteit vertonen.

Ook is duidelijk dat mannen steeds een iets grotere gradiënt vertonen, zowel in de gehuwde als in de niet-gehuwde subgroep. Wel blijkt meer overeenkomst te bestaan tussen (alle) mannen en ongehuwde vrouwen op vlak van de rangorde en de afstand tussen werklozen en personen zonder beroep enerzijds en de personen met een brug- of overlevingspensioen anderzijds.

Indien de analyses gebaseerd worden op de *actieve bevolking* dan is wel heel duidelijk sprake van een kleiner sterfteverschil bij vrouwen dan bij mannen in de gehuwde klasse en van een meer vergelijkbare gradiënt bij mannen en vrouwen in de niet-gehuwde doelgroep¹⁸. In de beroepsactieve populatie bedraagt de ratio tussen de mortaliteit van de groepen met de meest extreme risico's 1,4 bij de vrouwen tegenover 2,0 bij de mannen. De stratificatie naar burgerlijke staat leert dat gehuwde vrouwen een ratio van 1,6 vertonen tegenover 1,8 bij gehuwde mannen, terwijl niet-gehuwden een verhouding van 2,0 vertonen in beide geslachtsgroepen. De rangorde van de beroepsklassen varieert van groep tot groep, vermoedelijk door de kleine aantallen in sommige categorieën. Toch is duidelijk dat de range van de exponent B-waarden kleiner is bij de gehuwde dan bij de niet-gehuwde vrouwen en dat de kleinere sterftegradiënt bij vrouwen vooral een zaak is van gehuwde vrouwen.

¹⁸ Resultaten niet weergegeven.

Figuur 4.2: Relatieve sterfterisico's (log) naar beroepspositie, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

** Sterfte naar inkomensstype*

Globaal genomen bekleeden de inkomensklassen dezelfde relatieve positie in de verschillende subgroepen. Personen die hun loon uitsluitend uit de sociale zekerheid halen, hebben de hoogste sterfte en personen die hun inkomen uit arbeid putten de laagste mortaliteit, onafhankelijk van de burgerlijke staat of het geslacht. Voor de intermediaire categorieën wordt een meer variabele rangorde genoteerd, zonder daarom een bepaalde systematiek te volgen.

Toch is opnieuw sprake van een groter verschil tussen de extreme klassen bij niet-gehuwde vrouwen (ratio van 2,7) dan bij gehuwde vrouwen (ratio van 2,0). Bij mannen duikt dit patroon ook op, met een ratio van respectievelijk 3,2 bij de niet-gehuwden en van 2,4 bij de gehuwden.

De vergelijking tussen beide geslachtsgroepen leert dat vrouwen door een kleiner verschil gekenmerkt worden, ongeacht de burgerlijke staat. Wel kan vastgesteld worden dat niet-gehuwde vrouwen nog altijd een grotere gradiënt vertonen dan gehuwde mannen.

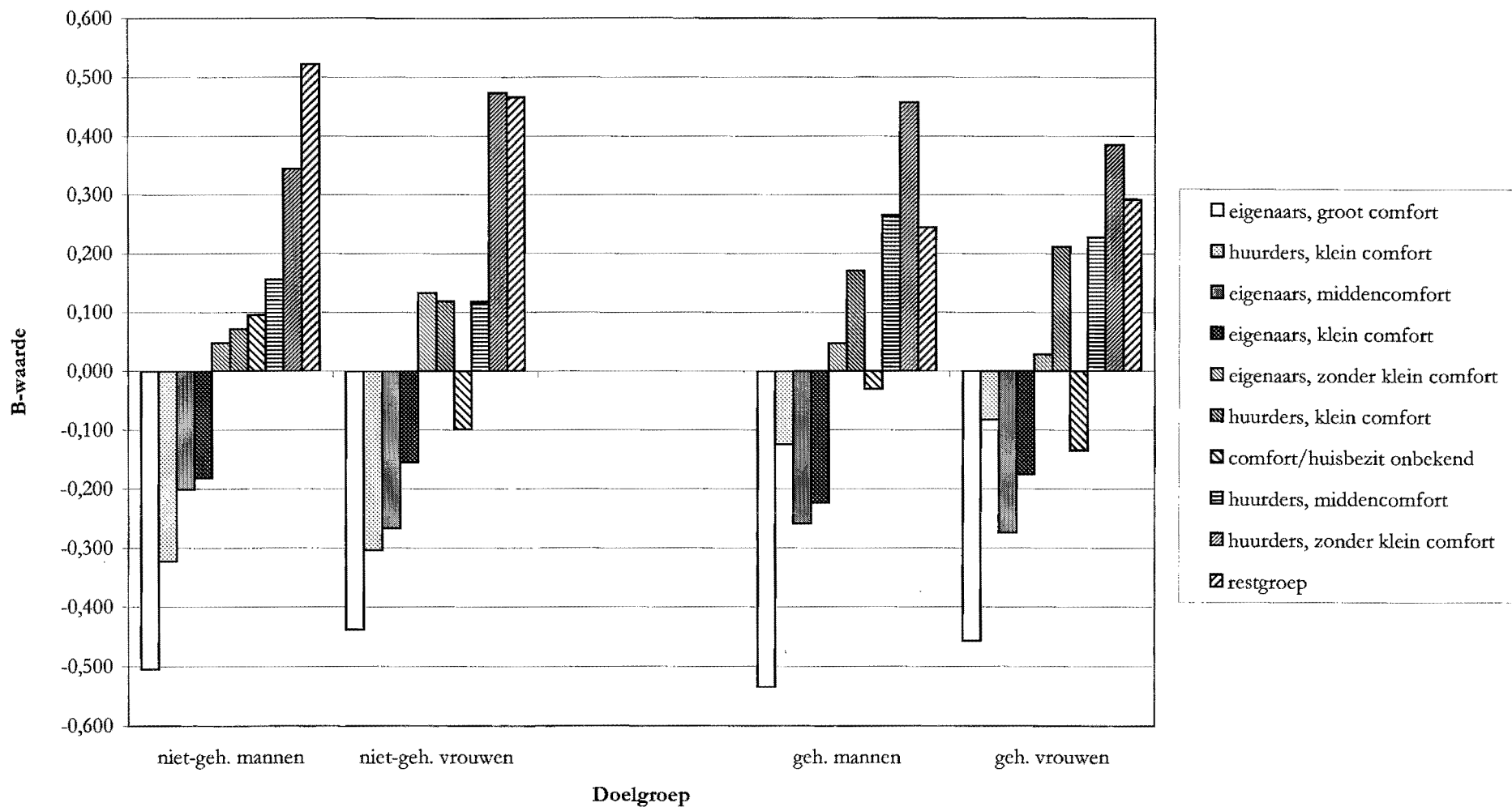
** Sterfte naar huisvestingskwaliteit, comfort en bezit van de woning*

Uit figuur 4.3 blijkt dat de exponent B-waarden van gehuwde en niet-gehuwde vrouwen relatief goed bij elkaar aanleunen voor de huisvestingskwaliteit. Bij weduwen wordt een iets grotere range van exponent B-waarden waargenomen, waardoor uiteindelijk toch een iets grotere variatie in sterfte optreedt bij de niet-gehuwde vrouwen (2,5 voor de niet-gehuwde vrouwen tegenover 2,3 voor de gehuwde vrouwen).

Bij mannen is evenmin sprake van een groot verschil naar burgerlijke staat (2,8 voor de niet-gehuwden tegenover 2,7 voor de gehuwden). Voor de huisvestingsvariabele worden mannen wel systematisch door de hoogste ranges gekenmerkt, zowel in de gehuwde als in de niet-gehuwde subgroep.

De rangorde van de onderlinge klassen is ongeveer gelijklopend in beide groepen van burgerlijke staat, op een aantal uitzonderingen na. De eigenaars met groot comfort hebben steeds de laagste sterfte. Bij de gehuwden plaatsen zich vervolgens alle andere eigenaarsklassen, conform met het comfortniveau, maar bij de niet-gehuwden volgen eerst nog de huurders van een huis met groot comfort, zowel bij mannen als bij vrouwen. Vermoedelijk heeft deze klasse bij de niet-gehuwden een heel specifieke samenstelling met een groter aandeel van personen die eerder tot de hogere maatschappelijke klassen behoren. Verder bestaat ook een verschil voor de restgroep, die bij de gehuwden een betere positie bekleedt dan bij de niet-gehuwden. Bij de niet-getrouwde mannen heeft ook de groep met een onbekend niveau van huisvestingskwaliteit een slechtere relatieve positie. Deze differentiële tendensen hebben wellicht te maken met de specifieke samenstelling van de betrokken groepen.

Figuur 4.3: Relatieve sterfterisico's (log) naar huisvestingskwaliteit, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

IV.3 De sociale sterftegradiënt naar geslacht en burgerlijke staat

* Sterfte naar opleidingsniveau

Voor de onderwijsvariabele zijn de trends ongeveer gelijklopend bij gehuwde en niet-gehuwde vrouwen en is de verhouding tussen de meest extreme klassen bijna identiek, althans in de jongere generaties. Vanaf 50-54 jaar wordt een iets groter verschil genoteerd en is ook de onderwijsvariabele meer discriminerend in de niet-getrouwde subgroep.

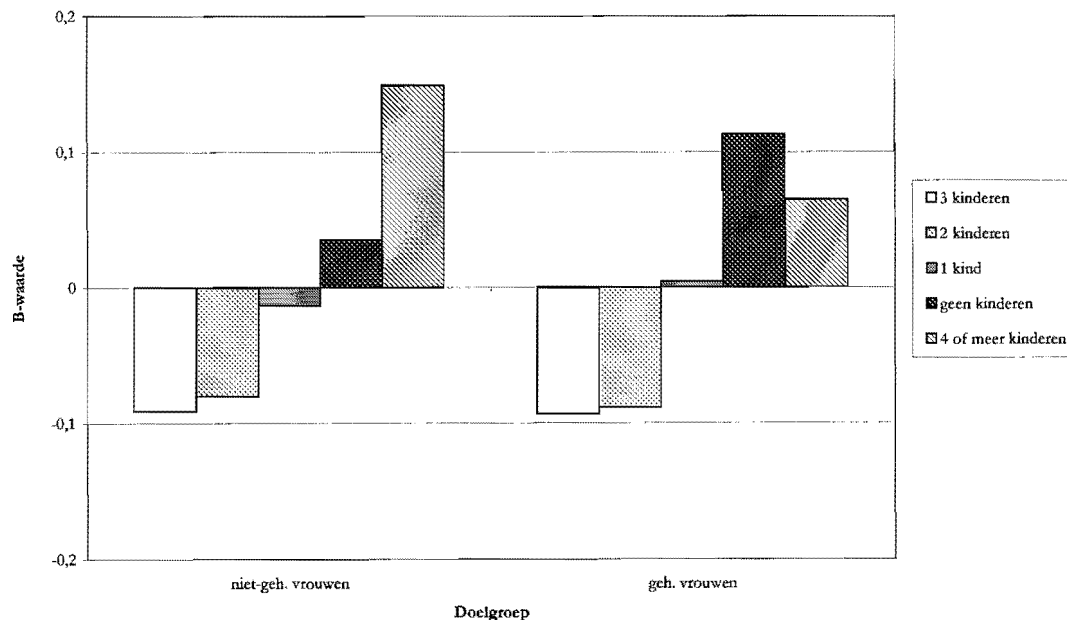
De verdere opsplitsing van de niet-gehuwde vrouwen illustreert grotere verschillen voor weduwen en ongehuwden, onafhankelijk van de leeftijdsklasse. Gemiddeld hebben gehuwde vrouwen een gradiënt van 2,4 tegenover 2,8 bij niet-gehuwden.

Uit de vergelijking van beide geslachten blijkt dat de kleinere gradiënt bij vrouwen opnieuw optreedt in beide groepen van burgerlijke staat. De verhouding tussen de meest extreme exponent B-waarden bedraagt 3,2 bij niet-gehuwde mannen en 2,8 bij niet-gehuwde vrouwen; voor de gehuwden worden waarden van respectievelijk 2,7 en 2,4 genoteerd.

* Sterfte naar pariteit

Uit figuur 4.4 blijkt duidelijk dat sprake is van een differentieel sterftepatroon naar burgerlijke staat. In de jongste leeftijdsklasse is het verschil minder duidelijk, waarschijnlijk omdat de afstamming nog niet helemaal compleet is op deze leeftijd.

Figuur 4.4: Relatieve sterfterisico's (log) naar pariteit, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

Vrouwen met drie kinderen hebben het laagste risico, zowel in de gehuwde (0,84) als in de niet-gehuwde subgroep (0,85) en worden op de voet gevolgd door vrouwen met twee

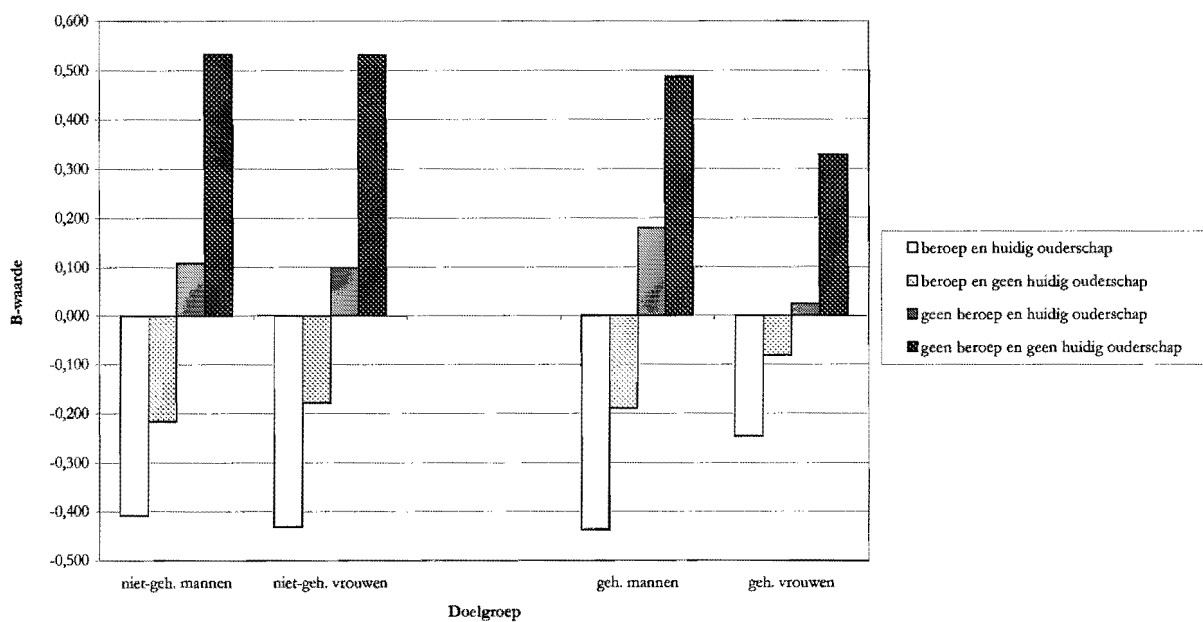
kinderen (respectievelijk 0,89 en 0,87). Vrouwen met slechts één kind hebben in beide groepen een sterfte dat nauw bij het gemiddelde aanleunt (0,99 en 0,98).

De overige twee groepen van pariteit vertonen een surmortaliteit en bekleden een verschillende positie naargelang de burgerlijke staat. Bij de niet-gehuwden plaatsen zich eerst de vrouwen zonder kinderen (1,07) en vervolgens de groep met vier of meer kinderen (1,30), terwijl voor de getrouwde vrouwen de omgekeerde rangorde vastgesteld wordt (1,21 tegenover 1,13). Om deze resultaten te verklaren zou verondersteld kunnen worden dat een omvangrijke kroost voor een grotere overlast zorgt bij niet-gehuwden. Anderzijds is het niet uitgesloten dat gehuwde vrouwen zonder kinderen in sterkere mate beïnvloed zijn door een selectie-effect, waarbij een slechte gezondheid een negatieve impact heeft op de pariteit. Het is tenslotte ook mogelijk dat sprake is van een ander selectiepatroon naar burgerlijke staat.

* *Sterfte naar rollencombinatie*

De resultaten voor de variabele "rollencombinatie" in figuur 4.5 zijn sprekend. De patronen zijn gelijklopend in beide groepen van burgerlijke staat: vrouwen en mannen die beide functies vervullen, vertonen het laagste sterfterisico en deze die geen enkele rol uitoefenen de hoogste mortaliteit.

Figuur 4.5: Relatieve sterfterisico's (log) naar rollencombinatie, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

Bij de mannen geeft de variabele aanleiding tot gelijkaardige sterfteverschillen in beide groepen van burgerlijke staat. In de vrouwelijke populatie, daarentegen, wordt wel een duidelijk verschil genoteerd. Niet-gehuwde vrouwen vertonen een grotere afwijking ten opzichte van de éénheidswaarde en dit aan beide einden van het continuüm. De verhouding tussen de "extreme klassen" bedraagt 2,6 bij de niet-gehuwden tegenover slechts 1,8 bij de gehuwden.

De vergelijking van mannen en vrouwen leert dat de kleinere vrouwelijke gradiënt kenmerkend is voor de getrouwde klasse, met een range van 1,8 bij de vrouwen tegenover 2,5 bij

de mannen. In de niet-gehuwde groep wordt voor mannen en vrouwen exact dezelfde ratio van 2,6 waargenomen.

IV.4 Conclusie

Uit de meerderheid van de analyses naar burgerlijke staat blijkt dat gehuwde personen doorgaans gekarakteriseerd worden door kleinere sterfteverschillen dan niet-gehuwde respondenten.

Naar geslacht en burgerlijke staat, vertonen gehuwde vrouwen een kleinere sterftegradiënt dan gehuwde mannen. In de niet-gehuwde groep duikt dit geslachtsverschil ook op, maar dan op een minder uitgesproken manier. Voor bepaalde variabelen, zoals bijvoorbeeld de rollencombinatie, vertonen niet-gehuwde vrouwen zelfs een min of meer gelijkaardige gradiënt als hun mannelijke soortgenoten.

Het dient wel onderstreept te worden dat het geslachtsverschil in het algemeen minder consequent lijkt dan het verschil naar burgerlijke staat: zowel bij mannen als bij vrouwen wordt veelal een grotere gradiënt waargenomen in de niet-gehuwde doelgroepen, ongeacht het geslacht. De burgerlijke staat lijkt dus een belangrijk aspect te zijn, waarmee rekening gehouden moet worden bij de specificatie van socio-economische sterfteverschillen.

Deze onderzoeksresultaten sluiten goed aan bij de conclusies uit de internationale literatuur. Het interactie-effect naar burgerlijke staat kan vermoedelijk voor een deel verklaard worden door het feit dat gehuwde personen op de bronnen van hun partner kunnen terugvallen, terwijl niet-gehuwde individuen geen of minder alternatieve middelen tot hun beschikking hebben. In de getrouwde groep is met andere woorden sprake van een minder rechtlijnig verband tussen de *persoonlijke* socio-economische status van de respondent en het eigenlijke peil van materieel welzijn. Gehuwd zijn impliceert bovendien ook een aantal factoren die het individueel welzijn en de levenswijze positief beïnvloeden, zoals de sociale ondersteuning en voldoening bijvoorbeeld, los van de socio-economische status.

V. Regionale sterfteverschillen bij Belgische vrouwen

V.1 De hogere sterfte in Wallonië opnieuw bevestigd

Uit een vorige bijdrage is duidelijk gebleken dat de leeftijdsgestandaardiseerde sterfterisico's bij mannen van 40-44 tot 60-64 jaar een uitgesproken geografisch patroon volgen in België. Wallonië kent, samen met het hoofdstedelijk gewest, een hogere mortaliteit dan Vlaanderen (Deboosere en Gadeyne, 2000).

Om na te gaan of dit beeld ook bij vrouwen voorkomt, zijn regionale modellen opgesteld met het arrondissement van woonplaats als covariaat en de exacte leeftijd van de vrouw als controlefactor. In de volgende sectie (V.2) worden controles doorgevoerd voor een aantal socio-economische kenmerken van de vrouw.

Het arrondissement waar het individu op 1 maart 1991 gedomicilieerd is, vormt zoals in de vorige bijdrage het regionaal criterium. Omdat deze administratieve indeling een groot aantal groepen telt en omdat de sterfte lager is bij vrouwen, treden in deze onderzoeksgroep duidelijk minder stabiele en meer fluctuerende resultaten op dan bij mannen. Om dit probleem enigszins te omzeilen, worden verschillende arrondissementen gegroepeerd, enerzijds op basis van hun geografische nabijheid en anderzijds op basis van een min of meer gelijkaardig sterftepatroon. In West-Vlaanderen wordt Diksmuide bij Ieper gevoegd, Veurne bij Oostende en Roeselare bij Tielt; in Oost-Vlaanderen worden Dendermonde, Oudenaarde en Sint-Niklaas gegroepeerd en Eeklo en Gent en in Limburg Maaseik en Tongeren. In Henegouwen wordt Aat bij Zinnik gevoegd en Moeskroen bij Doornik; in Luik worden Hoei en Borgworm samengebracht en in Luxemburg Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton. In Luxemburg wordt ook nog een grensoverschrijdende groepering doorgevoerd tussen Marche-en-Famenne en twee Naamse arrondissementen, Philippeville en Dinant.

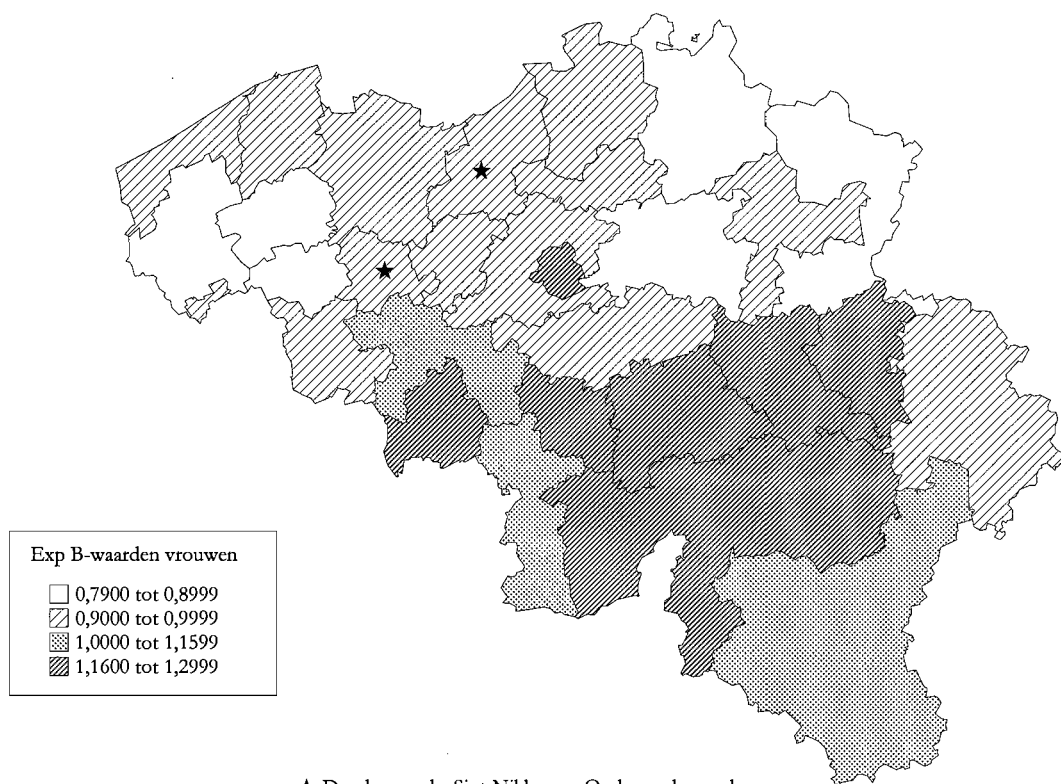
In kaart 5.1A en kaart 5.1B duiken in het algemeen dezelfde regionale lijnen op voor mannen en vrouwen¹⁹. Alle Vlaamse arrondissementen vertonen in de vrouwelijke bevolkingsgroep een lager risico dan gemiddeld, terwijl de meerderheid van de Waalse arrondissementen een hogere sterfte hebben. De uitzondering is niet alleen Nijvel (0,96), zoals bij mannen, maar ook Verviers (0,97) en Doornik en Moeskroen (0,95). Deze Henegouwse gebieden hebben de laagste mortaliteit in Wallonië bij vrouwen, maar een aanzienlijk sterfteoverschot bij mannen.

De andere Waalse arrondissementen vertonen een hoger sterfterisico dan gemiddeld. In de vrouwelijke doelgroep omvat de intermediaire Waalse klasse een aantal gebieden uit Luxemburg en Henegouwen, zoals Thuin (1,05), Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton (1,08) en Aat en Zinnik (1,08). De groepen met een hoge sterfte omvatten Hoei en Borgworm (1,24), Marche-en-Famenne, Philippeville en Dinant (1,25), Namen (1,26) en Luik (1,26). Nog hogere risico's worden genoteerd in de "stedelijke arrondissementen" Charleroi (1,27), Bergen (1,29) en Brussel (1,30). De hoofdstad heeft bij vrouwen de hoogste sterfte en bekleedt dus een slechtere relatieve positie dan bij mannen. Ook andere grootstedelijke arrondissementen vertonen een negatiever beeld bij vrouwen, zoals Luik en Namen bijvoorbeeld. Daartegenover staat dat Luxemburg minder slecht scoort en ook Henegouwen, althans de meer rurale arrondissementen. Bergen en Charleroi behoren bij vrouwen net zozeer tot de hoogste risicogroepen. In de mannelijke bevolking nemen Luik en het arrondissement Namen een betere positie in, gevolgd door een aantal Luxemburgse gebieden en Brussel. De allerhoogste sterfte duikt op in Henegouwen en in Philippeville, Marche-en-Famenne en Dinant, waar een slechter profiel optreedt dan bij vrouwen.

De klasse met de laagste sterfte omvat in de vrouwelijke bevolkingsgroep Maaseik en Tongeren (0,79), Turnhout (0,82) en Leuven (0,87) en het gros van de West-Vlaamse gebieden, net zoals bij mannen. West-Vlaanderen lijkt bij vrouwen wel een iets betere relatieve positie te bekleden. In kaart 5.1A en 5.1B verdwijnt dit verschil door de groepering in vier klassen, maar uit de eigenlijke exponent B-waarden blijkt een aantal West-Vlaamse gebieden toch een beter perspectief te geven bij de vrouwen. Daartegenover staat dat Hasselt (0,91) het iets minder goed doet en samen met Halle-Vilvoorde (0,91), Brugge (0,91), Oostende en Veurne (0,93) en Eeklo en Gent (0,93) de intermediaire categorie vormt in Vlaanderen. De groep met de hoogste sterfte bestaat niet alleen uit bepaalde Oost-Vlaamse gebieden, zoals Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde (0,95) en Aalst (0,96), maar tevens uit het arrondissement Mechelen (0,98) en Antwerpen (0,98). Bij mannen is deze trend minder merkbaar en bekleden de Antwerpse

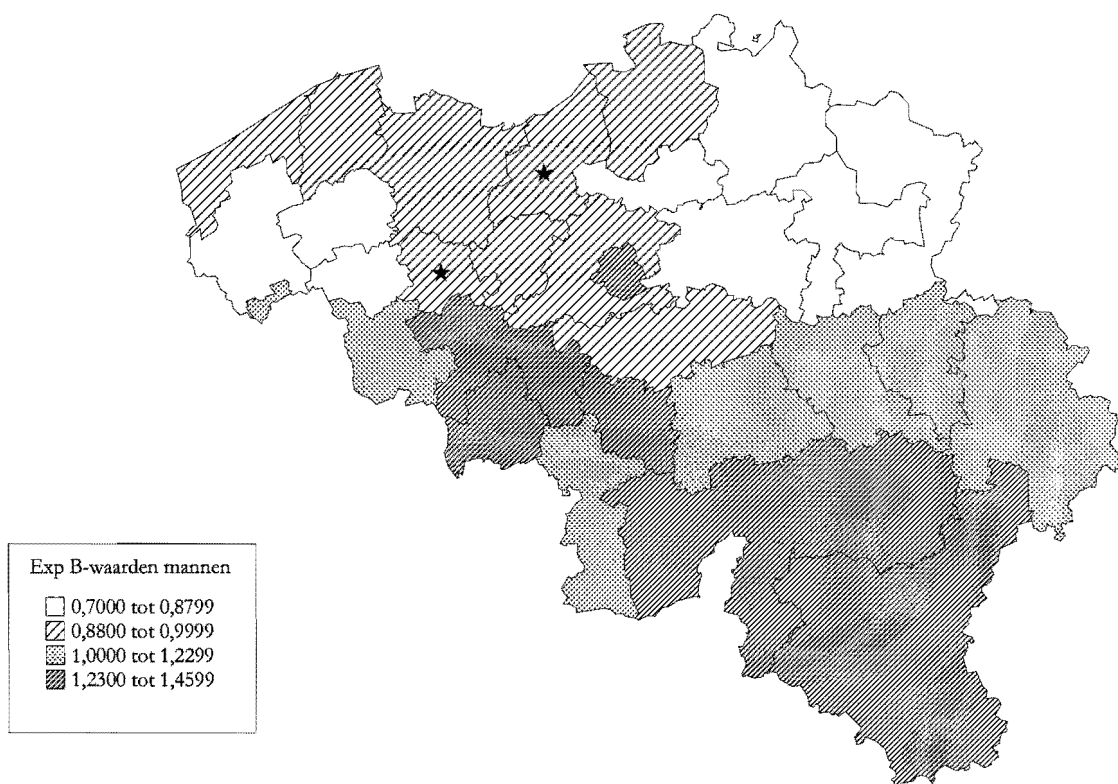
¹⁹ De exponent B-waarden naar arrondissement zijn gegeven in annex A.5.

Kaart 5.1 A: Relatieve sterfterisico's per arrondissement na controle voor leeftijd, gemiddelde waarden voor de Belgische vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

★ Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde worden als één groep beschouwd

Kaart 5.1B: Relatieve sterfterisico's per arrondissement na controle voor leeftijd, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

★ Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde worden als één groep beschouwd

arrondissementen een betere plaats. De posities van de arrondissementen komen dus grosso modo overeen in beide geslachtsgroepen, tenzij dan de provincie Antwerpen die een meer afwijkend profiel vertoont.

De verhouding tussen de arrondissementen met het laagste en hoogste risico bedraagt 1,6 bij vrouwen tegenover 2,1 bij mannen. Conform met de analyses naar socio-economische kenmerken wordt dus ook voor het geografisch criterium een kleinere gradiënt genoteerd bij vrouwen.

V.2 Controles voor socio-economische kenmerken

In het multivariaat model daalt de ratio tussen de gebieden met de meest extreme exponent B-waarden, na controle voor het onderwijsniveau, de huishoudenspositie, het soort van inkomen en de huisvestingskwaliteit. In Vlaanderen stijgen de risico's veelal na controle voor de gunstige socio-economische structuur, in Wallonië dalen de exponent B-waarden doorgaans na controle voor de ongunstiger bevolkingssamenstelling. Dit patroon komt duidelijk tot uiting in figuur 5.1A en figuur 5.1B, waar de relatieve sterfterisico's uit het brutomodel vergeleken worden met deze uit het multivariaat model, eerst voor vrouwen en vervolgens voor mannen.

In Vlaanderen verandert de relatieve rangorde al bij al weinig, noch bij mannen noch bij vrouwen. De meerderheid van de Vlaamse arrondissementen ondergaat in de vrouwelijke bevolking een toename. Slechts een drietal gebieden kennen een afname: Diksmuide en Ieper, Eeklo en Gent en Oostende en Veurne. Hierdoor komt de goede positie van West-Vlaanderen nog beter tot uiting in het multivariaat model.

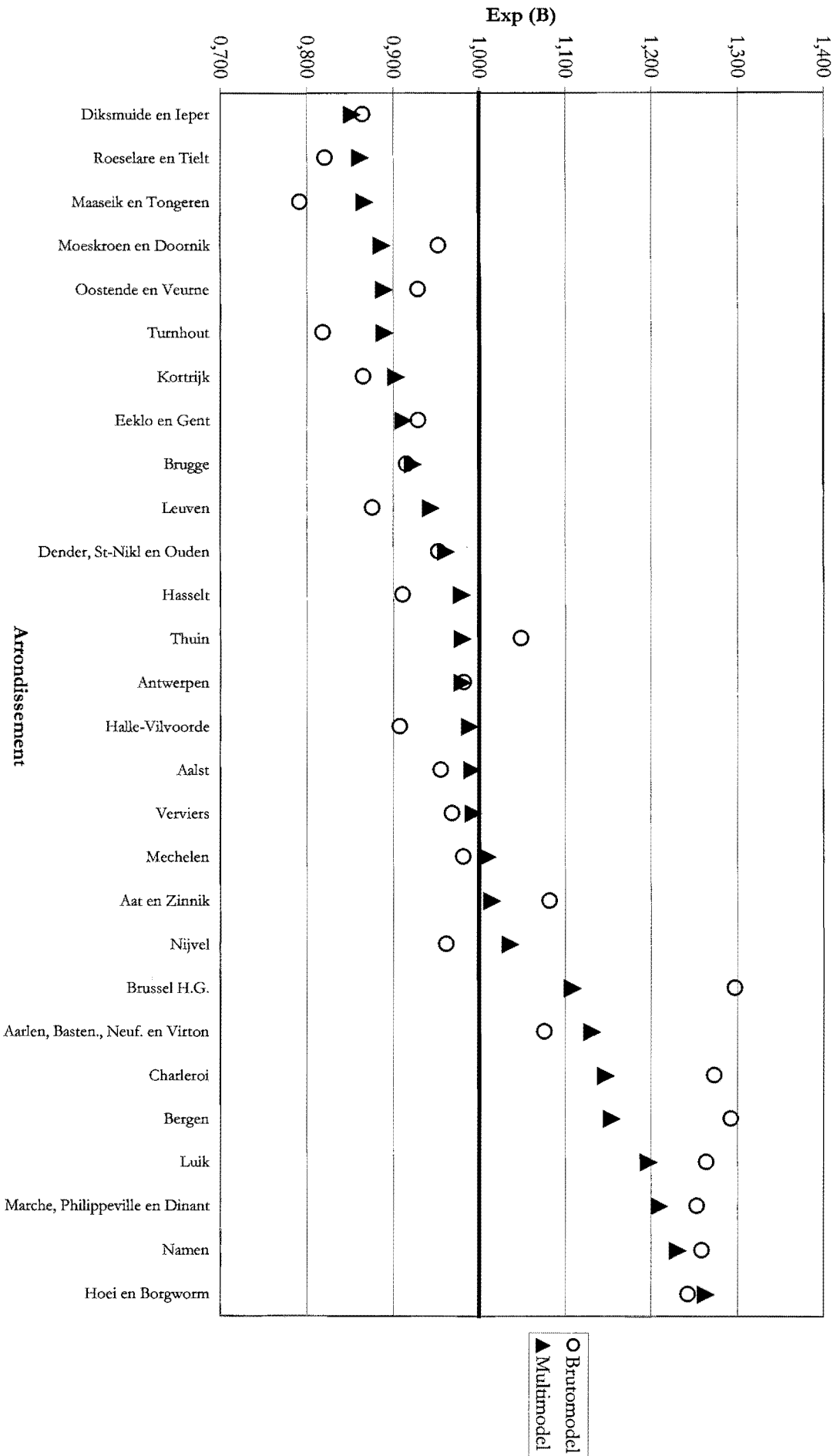
De overige Vlaamse gebieden vertonen een toename (9) of een status quo (3), ook deze met een aanvankelijk hoog risico. Voor deze arrondissementen geldt dat hun slecht profiel extra benadrukt wordt, zoals bijvoorbeeld in Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde (0,96), Antwerpen (0,98), Aalst (0,99) en vooral in Mechelen (1,00) het geval is. Kortrijk (0,90), Eeklo en Gent (0,91), Leuven (0,94) en vooral Hasselt (0,98) en Halle-Vilvoorde (0,99) vergezellen in het multivariaat model deze groep met de hoogste mortaliteit in Vlaanderen.

Brussel heeft na controles een veel lagere exponent B-waarde (1,11) en neemt bijgevolg een meer intermediaire positie in. Ook in Wallonië grijpen aanzienlijke veranderingen plaats. Niet alleen arrondissementen met een initieel hoog risico kennen een daling (5), maar ook een tweetal gebieden met een lage sterfte. Moeskroen en Doornik (0,89) bijvoorbeeld behoren dankzij de verdere afname tot de klasse met de laagste sterfte van België. Ook Thuin (0,98) verbetert zijn relatieve positie verder, maar dan in mindere mate.

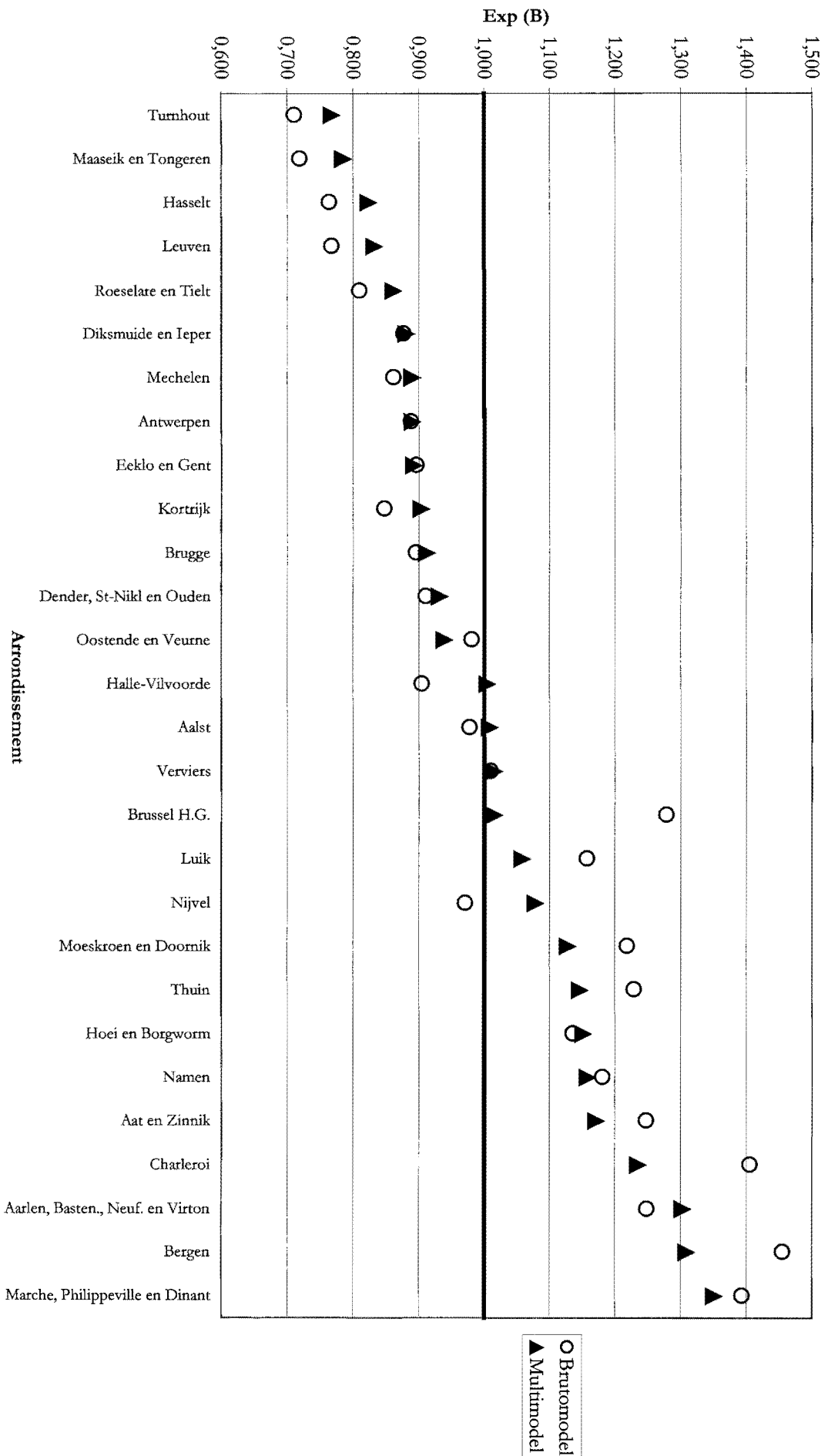
De andere arrondissementen met een initieel lage mortaliteit in Wallonië, Verviers (1,01) en Nijvel (1,04), verliezen hun voorsprong volledig, hoewel zij toch nog een relatief goede positie bekleden. Aat en Zinnik (1,01) vergezellen deze gebieden, dankzij een matige afname van het risico. Bergen (1,15) en Charleroi (1,15) vertonen een grotere daling en behoren nu ook tot de groep met een intermediaire sterfte in Wallonië, weliswaar met een reeds hoger risico.

Luik (1,20), Marche-en-Famenne, Philippeville en Dinant (1,21) en Namen (1,23), daarentegen, ondergaan een kleinere afname en profileren zich dan ook als de groep met de hoogste sterfte van het land in het multivariaat model. Hierbij voegen zich nog Hoei en Borgworm (1,26), die geen daling maar een stijging ondergaan. Ook Aarlen, Bastenaken,

Figuur 5.1A: Relatieve sterfterisico's in het brutomodel en in het multivariaat model, gemiddelde waarden voor de Belgische vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

Figuur 5.1B: Relatieve sterferisico's in het bruto model en in het multivariaat model, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

Neufchâteau en Virton (1,13) kennen een toename, hoewel zij tot de groep met een intermediaire sterfte in Wallonië behoren.

Kaart 5.2A en kaart 5.2B zijn gebaseerd op de exponent B-waarden uit de multivariate modellen, maar volgen dezelfde klassenindeling als in de brutomodellen uit kaartenserie 4.1. De kaarten illustreren andermaal dat de relatieve positie van de Vlaamse arrondissementen weinig veranderd is: de rurale gebieden uit West-Vlaanderen en Limburg behouden de laagste sterfte, de meer stedelijke arrondissementen uit Oost-Vlaanderen en Antwerpen blijven een minder gunstig profiel vertonen en worden nu vergezeld door Vlaams Brabant en Hasselt.

In Wallonië heeft een aantal Henegouwse gebieden samen met Waals Brabant en Verviers na controles de laagste sterfte bij vrouwen, terwijl de overige Luikse en de Naamse arrondissementen de hoogste mortaliteit vertonen. De Luxemburgse gebieden handhaven hun positie.

In de mannelijke doelgroep behouden Limburg en Turnhout het laagste risico en blijft West-Vlaanderen het minder goed doen dan bij de vrouwen. Daartegenover behoudt Leuven wel zijn goede plaats. De hoogste sterfte treedt bij de Vlaamse mannen op in bepaalde gebieden uit Oost-Vlaanderen en in Halle-Vilvoorde, maar niet in Antwerpen zoals bij vrouwen.

Bij de Waalse mannen komt het grootste risico voor in de landelijke gebieden uit Luxemburg en uit Namen, maar ook in Bergen en Charleroi. Beide gebieden kennen wel een aanzienlijke daling, maar blijven een hoog relatief risico vertonen. De overige stedelijke arrondissementen nemen bij mannen een betere positie in dan bij vrouwen, vooral dan voor Luik en Namen.

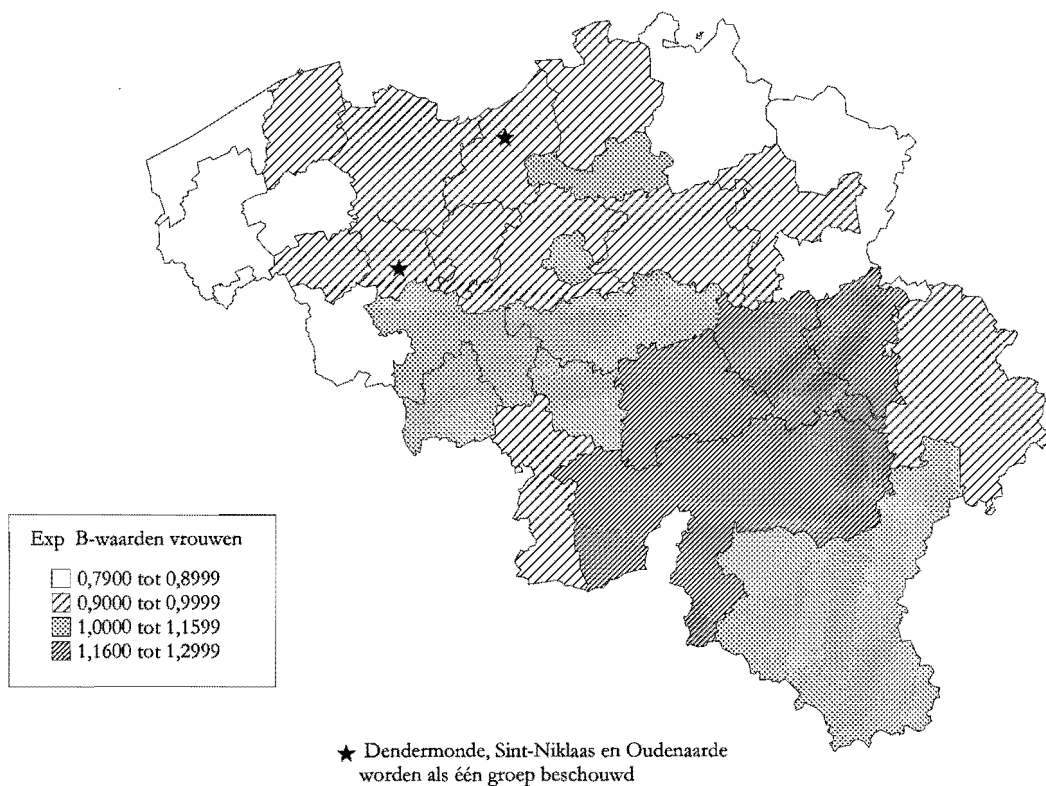
Het lijkt er dus op dat vrouwen in sterkere mate door een grootstedelijke gradiënt gekenmerkt worden, waarbij de hoogste sterfte in de stedelijke gebieden waargenomen wordt en de laagste in de meer rurale arrondissementen.

De ratio tussen de meest extreme waarden is lichtjes gedaald van 1,6 tot 1,5 bij vrouwen en van 2,1 tot 1,8 bij mannen. De algemene conclusies uit de vorige bijdrage gelden dus ook ten aanzien van vrouwen: na controle voor de socio-economische bevolkingssamenstelling blijven de algemene regionale lijnen behouden. In Vlaanderen zijn duidelijk factoren aan het werk die de sterfte op een lager peil houden, onafhankelijk van de socio-economische structuur van de populatie. In Wallonië is doorgaans het omgekeerde waar en zijn elementen in het spel die de mortaliteit op een hoger peil houden.

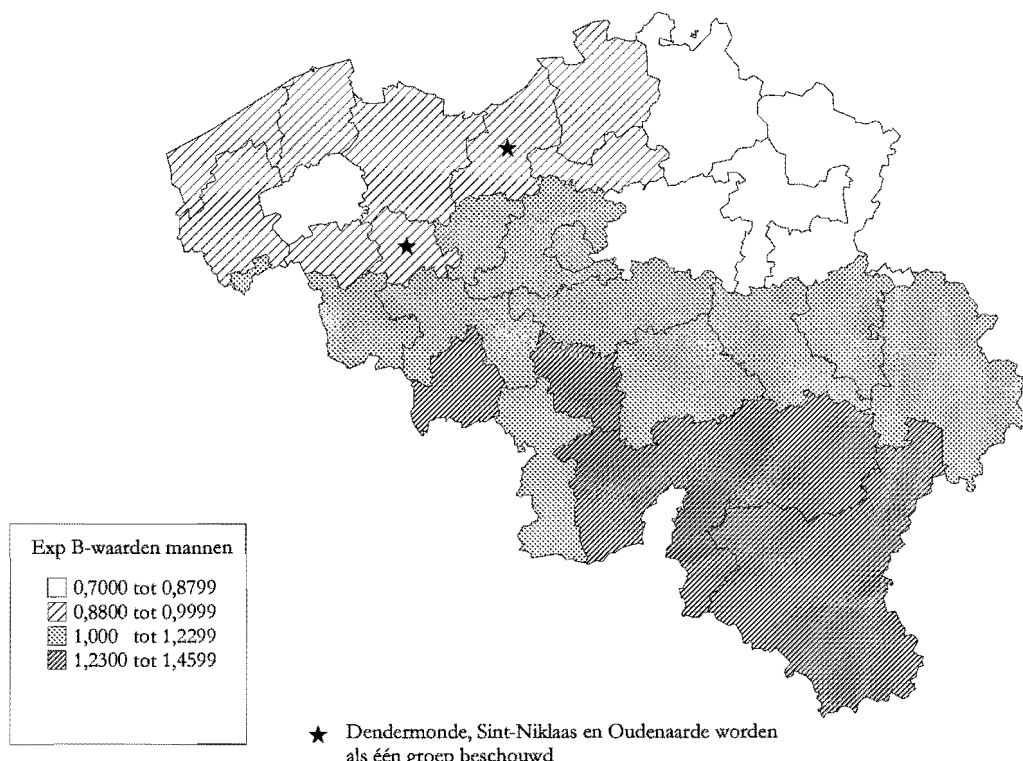
Deze controles voor socio-economische status reiken twee sleutels aan om de regionale sterfteverschillen te interpreteren. De daling of stijging van de sterfterisico's geven aan in welke mate de regionale sterfteverschillen verklaard kunnen worden door statusverschillen. Zo kan voor Charleroi, Bergen en Brussel afgeleid worden dat de oversterfte in aanzienlijke mate samenhangt met het slecht socio-economisch profiel van de bevolking in deze arrondissementen en dit zowel bij mannen als bij vrouwen.

De tweede sleutel wordt gevormd door de verschillen die in het nettomodel blijven bestaan tussen de arrondissementen en dus niet het gevolg zijn van differentiële socio-economische kenmerken van de bevolking. In essentie blijven vier categorieën over om deze residuele sterfteverschillen te verklaren: milieufactoren, socio-economische omgevingsfactoren, het beleid inzake gezondheidszorg en gedragsfactoren (levensstijl en preventie), in de mate dat deze niet samenhangen met de socio-economische positie, maar wel cultureel bepaald zijn. Het spreekt vanzelf dat deze vier factoren samen ageren en elk voor een variabel deel van de residuele verschillen verantwoordelijk kunnen zijn. De interactie tussen deze factoren kan zelfs een

Kaart 5.2A: Relatieve sterfterisico's per arrondissement in het multivariaat model, gemiddelde waarden voor de Belgische vrouwen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

Kaart 5.2B: Relatieve sterfterisico's per arrondissement in het multivariaat model, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen in de leeftijdsgroepen tussen 40 en 59 jaar

neutraliserend effect hebben waarbij gunstige milieufactoren bijvoorbeeld teniet gedaan worden door een ongezondere levensstijl. Op basis van de beschikbare gegevens in dit onderzoek is het echter niet mogelijk om dieper op deze mogelijke samenhang in te gaan of om verklaringen te kunnen formuleren. Toch kunnen enkele frappante vaststellingen gedaan worden.

In eerste instantie blijkt dat de sterfteverschillen tussen het Vlaams, het Brussels en het Waals Gewest gedeeltelijk te verklaren zijn door de verschillen in socio-economische status van de inwoners van de betrokken gebieden. De daling van de mortaliteit in de dichtstbevolkte en meest geïndustrialiseerde gebieden van Wallonië is hier tekenend voor en tevens de aanzienlijke afname van de sterfte in het Brussels Gewest. Toch blijven na controle belangrijke verschillen bestaan waarvoor de socio-economische factoren op individueel vlak geen verklaring kunnen bieden. Vermoedelijk spelen verschillen in milieu, gedrag en gezondheidszorg hierbij een belangrijke rol. Uit de gezondheidsenquête blijkt duidelijk dat de gewesten een aantal belangrijke verschillen vertonen op gebied van levensstijl en gezondheidszorg. In de literatuur is wel sprake van een grote samenhang tussen socio-economisch statuut en levensstijl. Het zou dus moeten gaan om verschillen in levensstijl die blijven bestaan na controle voor de socio-economische status.

In Vlaanderen kunnen na controles drie gebieden onderscheiden worden. Het zuiden van Oost-Vlaanderen en Halle-Vilvoorde vertonen binnen Vlaanderen een belangrijke surmortaliteit, zowel voor mannen als voor vrouwen. Daartegenover staan de Limburgse en Antwerpse Kempen, met een lage mortaliteit voor beide geslachten. De streek van Antwerpen-Mechelen wordt gekenmerkt door een hoge sterfte bij vrouwen, maar door een risico dat nauw bij het Vlaams gemiddelde aanleunt bij de mannen. Verder valt het op dat ook Hasselt bij de vrouwen slechter scoort.

In Wallonië is het veel moeilijker om regionale patronen te onderscheiden die gelijklopend zijn voor mannen en vrouwen. Charleroi, Bergen, Marche-en-Famenne, Dinant en Philippeville doen het slecht in beide groepen, terwijl Moeskroen en Doornik, Thuin en Verviers eerder goed scoren. Opmerkelijk is de hele noord-oostelijke regio van Wallonië (Nijvel, Borgworm, Luik en Verviers) die bij mannen na controle de laagste cijfers vertonen, terwijl dit bij de vrouwen niet het geval is.

Deze onderzoeksresultaten dienen voorzichtig geïnterpreteerd te worden, aangezien twee belangrijke bedenkingen gemaakt kunnen worden bij de regionale analyse. De onderzoekseenheid (het arrondissement) is in eerste instantie een relatief willekeurige administratieve indeling van het territorium. Het is best mogelijk dat belangrijke interne verschillen bestaan binnenin een arrondissement, die hier volkomen gemaskeerd worden. Een fijnere indeling (bijvoorbeeld op gemeentelijk vlak) zou hier eventueel inzicht in kunnen verschaffen. Anderzijds zou een fijnmaziger geografische opdeling tot een ander probleem leiden, dat zelfs reeds opduikt op arrondissementeel niveau. Sterfte is een relatief zeldzaam fenomeen, in het bijzonder bij vrouwen in de bestudeerde leeftijdsgroepen. Hierdoor kan een zekere volatiliteit ontstaan in de resultaten en vooral in de dunbevolkte arrondissementen.

VI. Conclusie

1. In het algemeen sluiten de sterftepatronen bij vrouwen goed aan bij deze van mannen. De verschillen zijn bij vrouwen wel kleiner en minder lineair, maar het kan niet ontkend worden

dat de mortaliteit ook in de Belgische vrouwelijke bevolking duidelijk differentieert in functie van de socio-economische positie, waarbij de "laagste" klassen de hoogste sterfte hebben.

De kleinere sterftegradiënt wordt in alle generaties van 40-44 tot 55-59 jaar genoteerd, maar het geslachtsverschil is wel meer uitgesproken op jonge leeftijd. Hoe de verhoudingen liggen voor andere categorieën, zoals de kinderen, de jongeren, de jongvolwassenen en de bejaarden, vormt zoals gezegd een boeiend toekomstig onderzoeksthema.

2. In de multivariate modellen dalen de sterfteverschillen bij vrouwen, maar houden ze doorgaans stand. Vooral de huisvestingsvariabele en de huishoudenspositie lijken in deze modellen relatief belangrijke variabelen te zijn, naast het soort van inkomen. Het onderwijsniveau en het arrondissement van woonplaats zijn minder cruciaal, en dit vooral op jonge leeftijd.

Verder is ook duidelijk geworden dat het geslachtsverschil in sterftegradiënt doorgaans aanzienlijk vermindert, zonet verdwijnt in de multivariate modellen. Controles voor andere variabelen geeft bij mannen dus aanleiding tot een grotere reductie van de range van de exponent B-waarden, waardoor nog maar weinig differentiatie bestaat tussen beide geslachten. Een interessant studiethema naar de toekomst toe houdt verband met de rol van mogelijke interactie-effecten tussen de onderlinge variabelen bij mannen. Mogelijk duiken in de mannelijke populatie mechanismen op die het effect van elke afzonderlijke variabele opblazen, wanneer deze in combinatie met elkaar in hetzelfde model gebracht worden. Bij vrouwen is vermoedelijk minder sprake van dergelijke effecten, waarschijnlijk omdat zij nog steeds sterker beïnvloed worden door hun rol als echtgenote en als moeder.

3. De analyses naar burgerlijke staat geven aan dat gehuwde respondenten veelal gekarakteriseerd worden door kleinere sterfteverschillen dan niet-gehuwde personen. In de literatuur wordt dit patroon in verband gebracht met het feit dat niet-gehuwden over minder alternatieve bronnen beschikken, terwijl gehuwden in sterkere mate kunnen terugvallen op de middelen van hun partner.

Naar geslacht en burgerlijke staat, vertonen gehuwde vrouwen een kleinere sterftegradiënt dan gehuwde mannen. In de niet-gehuwde groep treedt dit verschil ook naar voor, maar dan op een minder uitgesproken manier. Voor de rollencombinatie bijvoorbeeld worden niet-gehuwde vrouwen zelfs door een even groot sterfteverschil gekenmerkt als niet-gehuwde mannen. Als verklaring voor dit patroon kan verwezen worden naar het feit dat gehuwde vrouwen meer beïnvloed zijn door hun rol als echtgenote en als moeder, terwijl dit bij niet-gehuwden niet of veel minder het geval is.

4. Ook de regionale tendensen komen goed overeen in beide geslachtsgroepen. In het algemeen worden dezelfde lijnen waargenomen, met een hogere sterfte in Wallonië en een lagere in Vlaanderen, zowel in het brutomodel als in het multivariaat model, na controle voor de socio-economische samenstelling van de bevolking. Blijkbaar zijn in Vlaanderen factoren in het spel die de sterfte op een lager peil houden en in Wallonië elementen die de mortaliteit op een hoger niveau houden, onafhankelijk van de huisvestingskwaliteit, het soort van inkomen, het opleidingsniveau en de huishoudenspositie.

Toch wordt voor bepaalde arrondissementen een differentieel beeld bekomen in functie van de geslachtsgroep. Globaal gesteld duikt bij vrouwen een meer stedelijke gradiënt op, waarbij de stedelijke gebieden doorgaans de hoogste sterfte hebben en de rurale arrondissementen de laagste sterfte. In het multivariaat model geldt in het algemeen dezelfde conclusie.

Bibliografie

- Arber, S. (1991), "Class; paid employment and family roles: making sense of structural disadvantage, gender and health status", *Social Science and Medicine*, 32(4), pp. 425-436.
- Bossuyt, N. en H. V. Van Oyen (2000), *Gezondheidsverwachting volgens socio-economische gradiënt in België*, Brussel, Scientific Institute of Public Health, Unit Epidemiology, 96 p.
- Christenson, B. A. en N. E. Johnson (1995), "Educational inequality in adult mortality: an assessment with death certificate from Michigan", *Demography*, 32(2), pp. 215-229.
- Dahl, E. (1993), "Social inequality in health - the role of the healthy worker effect, mortality in lower salaried Norwegian men: the healthy worker effect", *Social Science and Medicine*, 36(8), pp. 1077-1086.
- Deboosere, P. en S. Gadeyne (1999), "De Nationale Databank Mortaliteit. Aanmaak van een databank voor onderzoek van differentiële sterfte naar socio-economische status en leefvorm", *Working Paper 1999-7*, Steunpunt Demografie, Vakgroep Sociaal Onderzoek, Vrije Universiteit Brussel, 26 p.
- Deboosere, P. en S. Gadeyne (2000), "Zijn de regionale sterftepatronen in België te verklaren door individuele socio-economische kenmerken? Analyse van de Nationale Databank Mortaliteit, mannen van 40 tot 64 jaar", *Working Paper 2000-3*, Steunpunt Demografie, Vakgroep Sociaal Onderzoek, Vrije Universiteit Brussel, 29 p. (en annexen).
- De Saboulin, M., "Disparité de mortalité féminine en France. Mortalité (1982-1988) des femmes âgées de 45 à 64 ans en 1982", INSEE, Paris, 14 p.
- Elo, I. T. en S. H. Preston (1996), "Educational differences in mortality: United States, 1979-85", *Social Science and Medicine*, 42(1), pp. 47-57.
- Gadeyne, S. en P. Deboosere (2000), "Socio-economische factoren in differentiële sterfte van mannen van 45-64 jaar in België; Analyse van de Nationale Databank Mortaliteit", *Working Paper 2000-1*, Steunpunt Demografie, Vakgroep Sociaal Onderzoek, Vrije Universiteit Brussel, 31 p. (en annexen).
- Gijsbers, C. M. T. V. W., A. M. Kolk, W.J.H.M. Van den Bosch en H.J.M. Van den Hoogen (1992), "Male and female morbidity in general practice: the nature of sex differences", *Social Science and Medicine*, 35(5), pp. 665-678.
- Goldman, N. (1993), "Marriage selection and mortality patterns: inferences and fallacies", *Demography*, 30(2), pp. 189-208.
- Gregorio, D. L., J. Stephen en D. Paturzo (1997), "The effects of occupation based social position on mortality in a large American cohort", *American Journal of Public Health*, 87(9), pp. 1472-1475.

- Hibbard, J. H. en C. R. Pope (1991), "Effect of domestic and occupational roles on morbidity and mortality", *Social Science and Medicine*, 32(7), pp. 805-811.
- Hu, Y. en N. Goldman (1990), "Mortality differentials by marital status: an international comparison", *Demography*, 27(2), pp. 233-250.
- Koskinen, S. en T. Martelin (1994), "Why are socio-economic mortality differences smaller among women than among men?", *Social Science and Medicine*, 38(10), pp. 1385-1396.
- Kunst, A. E. (1997), "*Cross-national comparisons of socio-economic differences in mortality*, Department of Public Health, Den Haag, Erasmus Universiteit Rotterdam, pp. 264.
- Martikainen, P. T. (1995), "Mortality and socio-economic status among Finnish women", *Population Studies*, 49, pp. 71-90.
- Matthews, S., O. Manor en C. Power (1999), "Social inequalities in health: are there gender differences?", *Social Science and Medicine*, 48, pp. 49-60.
- Moser, K. A., H. Pugh en P.O. Goldblatt (1988), "Inequalities in women's health: looking at mortality differentials using an alternative approach", *British Medical Journal*, 296, pp. 1221-1224.
- Moser, K. A., H. Pugh en P.O. Goldblatt (1990), "Inequalities in women's health in England and Wales: mortality among married women according to social circumstances, employment characteristics and life-cycle stage", *Genus*, XLVI (3-4), pp. 71-84.
- Pappas, G., S. Queen, W. Hadden en G. Fischer (1993), "The increasing disparity in mortality between socioeconomic groups in the United States", *The New England Medicine Journal*, 329(2), pp. 103-109.
- Pekkanen, J., J. Tuomilehto, A. Uutela, E. Vartiainen en A. Nissinen (1995), "Social class, health behaviour and mortality among men and women in eastern Finland", *British Medical Journal*, 311(7005), pp. 589-593.
- Stefansson, C.-G. (1991), "Long-term unemployment and mortality in Sweden, 1980-86", *Social science and Medicine*, 32(4), pp. 419-423.
- Stronks, K., D. Van De Mheen en J. Mackenbach (1993), "Achtergronden van sociaal-economische gezondheidsverschillen. Een overzicht van de literatuur en een onderzoeksmodel" in *Sociale ongelijkheid en verschillen in gezondheid*, V. Raes, E. Kerkhofs en F. Louckx, Brussel, VUBPRESS, pp. 11-26.
- Vagerö, D. en O. Lundberg (1995), "Socio-economic mortality differentials among adults in Sweden" in *Adult mortality in developed countries: from description to explanation*, A. D. Lopez, G. Caselli en T. Valkonen, Oxford, Clarendon Press, pp. 223-242.
- Valkonen, T. (1989), "Adult mortality and level of education: a comparison of six countries" in *Health inequalities in European countries. Proceedings of European Science Foundation Workshops held in London 1984-86*, J. Fox, Aldershot: Gower Press, pp. 142-162.

Vallin, J. (1995), "Can sex differentials in mortality be explained by socio-economic mortality differentials?" in *Adult mortality in developed countries: from description to explanation*, A. D. Lopez, G. Caselli en T. Valkonen, Oxford, Clarendon Press, pp. 179-220.

Weatherall, R. D., H. Joshi en S. Macran (1994), "Double burden or double blessing? Employment, motherhood and mortality in the Longitudinal Study of England and Wales", *Social Science and Medicine*, 38(2), pp. 285-297.

Wilkinson, R. G. (1986), "Socio-economic differences in mortality: interpreting the data on their size and trends" in *Class and health. Research and longitudinal data*, R. G. Wilkinson, London, New York, Tavistock Publications, pp. 1-20.

Wyke, S. en F. Graeme (1992), "Competing explanations for associations between marital status and health", *Social Science and Medicine*, 34(5), pp. 523-532.

Annex A.1: Frequentieverdeling naar socio-economische kenmerken, Belgische mannen en vrouwen van 40 tot 59 jaar

Tabel A.1.1.A: Frequentieverdeling naar beroepspositie, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Beroepspositie	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
volledig werkloos	23.647	7	17.875	7	17.355	7	14.349	5	73.226	6,8
grote zelfst., hogere leiding, academici	23.580	7	17.035	7	10.785	4	5.713	2	57.113	5,3
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	46.092	15	27.533	11	16.028	6	8.654	3	98.307	9,1
routine hoofdarbeid	54.668	17	34.226	14	21.935	9	12.704	5	123.533	11,5
kleine zelfstandigen	7.053	2	5.447	2	4.284	2	3.583	1	20.367	1,9
toezichthouders/hoggesch. en gesch.handenarb.	13.627	4	8.900	4	4.299	2	1.873	1	28.699	2,7
half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwers	32.493	10	23.220	9	18.080	7	11.765	4	85.558	7,9
brug- of overlevingspensioenen	5.803	2	9.128	4	28.336	11	64.045	24	107.312	10,0
beroep onbekend	10.955	3	8.466	3	6.953	3	5.322	2	31.696	2,9
geen beroep	98.267	31	99.033	39	120.059	48	134.293	51	451.652	41,9
totaal	316.185	100	250.863	100	248.114	100	262.301	100	1.077.463	100,0

Tabel A.1.2.A: Frequentieverdeling naar tewerkstellingsstatus, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Tewerkstellingsstatus	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
actief	188.468	59,6	124.828	49,8	82.364	33,2	49.614	18,9	445.274	41,3
inactief	127.717	40,4	126.035	50,2	165.750	66,8	212.687	81,1	632.189	58,7
totaal	316.185	100,0	250.863	100,0	248.114	100,0	262.301	100,0	1.077.463	100,0

Tabel A.1.3.A: Frequentieverdeling naar inkomenstype, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Inkomenstype	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
geen inkomen	12.701	4,0	10.484	4,2	10.522	4,2	11.572	4,4	45.279	4,2
1 vervangingsinkomen	16.562	5,2	17.010	6,8	35.179	14,2	74.286	28,3	143.037	13,3
2 vervangingsinkomens	4.210	1,3	5.288	2,1	13.301	5,4	33.352	12,7	56.151	5,2
1 deeltijds inkomen	7.644	2,4	5.085	2,0	4.691	1,9	3.840	1,5	21.260	2,0
1 deeltijds & 1 vervangings- of 2 deelt. inks.	3.591	1,1	3.573	1,4	5.392	2,2	6.060	2,3	18.616	1,7
1 voltijds inkomen	80.454	25,4	57.201	22,8	49.645	20,0	35.357	13,5	222.657	20,7
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	25.777	8,2	22.926	9,1	30.491	12,3	33.772	12,9	112.966	10,5
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	43.577	13,8	22.043	8,8	13.043	5,3	6.138	2,3	84.801	7,9
2 voltijdse inkomens	82.341	26,0	56.070	22,4	36.608	14,8	18.948	7,2	193.967	18,0
restgroep	39.328	12,4	51.183	20,4	49.242	19,8	38.976	14,9	178.729	16,6
totaal	316.185	100,0	250.863	100,0	248.114	100,0	262.301	100,0	1.077.463	100,0

Tabel A.1.4.A: Frequentieverdeling naar huisvestingskwaliteit, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Huisvestingskwaliteit	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
eigenaars, groot comfort	147.181	46,5	116.665	46,5	107.413	43,3	99.255	37,8	470.514	43,7
huurders, groot comfort	27.321	8,6	19.747	7,9	15.694	6,3	14.458	5,5	77.220	7,2
eigenaars, middencomfort	24.806	7,8	21.458	8,6	23.572	9,5	27.505	10,5	97.341	9,0
huurders, middencomfort	14.896	4,7	11.349	4,5	10.681	4,3	12.398	4,7	49.324	4,6
eigenaars, klein comfort	52.162	16,5	41.147	16,4	45.385	18,3	51.981	19,8	190.675	17,7
huurders, klein comfort	20.148	6,4	14.666	5,8	14.481	5,8	15.773	6,0	65.068	6,0
eigenaars, zonder klein comfort	9.505	3,0	9.079	3,6	12.996	5,2	19.836	7,6	51.416	4,8
huurders, zonder klein comfort	7.930	2,5	6.527	2,6	7.412	3,0	9.147	3,5	31.016	2,9
restgroep	8.597	2,7	6.652	2,7	6.179	2,5	6.489	2,5	27.917	2,6
comfortniveau/huisbezit onbekend	3.639	1,2	3.573	1,4	4.301	1,7	5.459	2,1	16.972	1,6
totaal	316.185	100,0	250.863	100,0	248.114	100,0	262.301	100,0	1.077.463	100,0

Tabel A.1.5.A: Frequentieverdeling naar vol- of deeltijdse tewerkstelling, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Vol- of deeltijdse tewerkstelling	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
geen beroep	127.717	40,4	126.035	50,2	165.750	66,8	212.687	81,1	632.189	58,7
voltijds	121.830	38,5	82.499	32,9	50.579	20,4	29.946	11,4	284.854	26,4
deeltijds	58.885	18,6	36.114	14,4	26.368	10,6	15.312	5,8	136.679	12,7
onbekend	7.753	2,5	6.215	2,5	5.417	2,2	4.356	1,7	23.741	2,2
totaal	316.185	100,0	250.863	100,0	248.114	100,0	262.301	100,0	1.077.463	100,0

Tabel A.1.6.A: Frequentieverdeling naar onderwijsniveau, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Onderwijsniveau	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
geen onderwijs	65.873	20,8	61.040	24,3	72.292	29,1	90.526	34,5	289.731	26,9
lager onderwijs	36.688	11,6	38.080	15,2	45.119	18,2	52.360	20,0	172.247	16,0
lager secundair beroeps	25.856	8,2	19.305	7,7	19.047	7,7	18.222	6,9	82.430	7,7
lager secundair technisch	17.071	5,4	12.413	4,9	9.628	3,9	8.247	3,1	47.359	4,4
lager secundair algemeen/kunst	22.841	7,2	19.836	7,9	18.447	7,4	18.367	7,0	79.491	7,4
hoger secundair beroeps	20.026	6,3	14.283	5,7	13.723	5,5	14.028	5,3	62.060	5,8
hoger secundair technisch	23.372	7,4	14.935	6,0	11.668	4,7	9.674	3,7	59.649	5,5
hoger secundair algemeen/kunst	26.300	8,3	17.396	6,9	14.346	5,8	13.891	5,3	71.933	6,7
pedagogisch onderwijs korte type	23.160	7,3	20.991	8,4	16.356	6,6	11.024	4,2	71.531	6,6
ander hoger onderwijs KT en LT	36.401	11,5	17.110	6,8	12.345	5,0	9.551	3,6	75.407	7,0
onbekend diploma	13.057	4,1	11.343	4,5	11.688	4,7	13.313	5,1	49.401	4,6
niet ingevuld	5.540	1,8	4.131	1,6	3.455	1,4	3.098	1,2	16.224	1,5
totaal	316.185	100,0	250.863	100,0	248.114	100,0	262.301	100,0	1.077.463	100,0

Tabel A.1.7.A: Frequentieverdeling naar huishoudenspositie, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Huishoudenspositie	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
alleenstaand	18.106	5,7	17.996	7,2	22.806	9,2	33.589	12,8	92.497	8,6
gehuwd zonder kinderen	27.206	8,6	44.019	17,5	81.062	32,7	119.692	45,6	271.979	25,2
gehuwd met kinderen	215.220	68,1	150.484	60,0	112.842	45,5	78.283	29,8	556.829	51,7
ongehuwd samenwonend	11.509	3,6	7.345	2,9	5.485	2,2	4.784	1,8	29.123	2,7
ouder in monoparentaal gezin	32.314	10,2	22.344	8,9	17.097	6,9	15.674	6,0	87.429	8,1
restgroep	11.830	3,7	8.675	3,5	8.822	3,6	10.279	3,9	39.606	3,7
totaal	316.185	100,0	250.863	100,0	248.114	100,0	262.301	100,0	1.077.463	100,0

Tabel A.1.8.A: Frequentieverdeling naar burgerlijke staat, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Burgerlijke staat	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
ongehuwd	16.592	5,2	10.979	4,4	10.712	4,3	12.332	4,7	50.615	4,7
gehuwd	260.300	82,3	206.942	82,5	203.066	81,8	205.196	78,2	875.504	81,3
gescheiden of uit elkaar	31.947	10,1	22.754	9,1	17.125	6,9	13.362	5,1	85.188	7,9
weduwe	7.346	2,3	10.188	4,1	17.211	6,9	31.411	12,0	66.156	6,1
totaal	316.185	100,0	250.863	100,0	248.114	100,0	262.301	100,0	1.077.463	100,0

Tabel A.1.9.A: Frequentieverdeling naar pariteit, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Pariteit	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
geen kinderen	39.572	12,5	29.495	11,8	31.102	12,5	36.502	13,9	136.671	12,7
één kind	80.105	25,3	59.137	23,6	53.332	21,5	56.831	21,7	249.405	23,1
twee kinderen	116.608	36,9	84.959	33,9	72.792	29,3	67.432	25,7	341.791	31,7
drie kinderen	49.414	15,6	43.848	17,5	45.446	18,3	43.584	16,6	182.292	16,9
vier of meer kinderen	30.486	9,6	33.424	13,3	45.442	18,3	57.952	22,1	167.304	15,5
totaal	316.185	100,0	250.863	100,0	248.114	100,0	262.301	100,0	1.077.463	100,0

Tabel A.1.10.A: Frequentieverdeling naar rollencombinatie, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Rollencombinatie	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
geen beroep en geen huidig ouderschap	21.338	6,7	34.739	13,8	76.201	30,7	135.178	51,5	267.456	24,8
geen beroep en huidig ouderschap	106.379	33,6	91.296	36,4	89.549	36,1	77.509	29,5	364.733	33,9
beroep en geen huidig ouderschap	41.070	13,0	40.571	16,2	40.658	16,4	32.434	12,4	154.733	14,4
beroep en huidig ouderschap	147.398	46,6	84.257	33,6	41.706	16,8	17.180	6,5	290.541	27,0
totaal	316.185	100,0	250.863	100,0	248.114	100,0	262.301	100,0	1.077.463	100,0

Tabel A.1.11.A: Frequentieverdeling naar arrondissement, Belgische vrouwen van 40 tot 59 jaar

Arrondissement	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
Antwerpen	29.327	9,3	25.441	10,1	24.918	10,0	26.456	10,1	106.142	9,9
Mechelen	9.758	3,1	8.037	3,2	8.079	3,3	8.496	3,2	34.370	3,2
Turnhout	12.366	3,9	10.146	4,0	9.911	4,0	9.777	3,7	42.200	3,9
Brussel H.G.	23.486	7,4	19.872	7,9	18.985	7,7	20.981	8,0	83.324	7,7
Halle-Vilvoorde	18.357	5,8	15.466	6,2	14.953	6,0	15.855	6,0	64.631	6,0
Leuven	14.651	4,6	12.037	4,8	11.300	4,6	11.936	4,6	49.924	4,6
Nijvel	12.126	3,8	8.943	3,6	7.779	3,1	7.816	3,0	36.664	3,4
Brugge	8.749	2,8	7.550	3,0	7.560	3,0	7.638	2,9	31.497	2,9
Diksmuide en Ieper	4.462	1,4	3.895	1,6	3.931	1,6	4.090	1,6	16.378	1,5
Kortrijk	8.743	2,8	7.754	3,1	7.605	3,1	7.838	3,0	31.940	3,0
Oostende en Veurne	5.884	1,9	5.256	2,1	5.453	2,2	6.038	2,3	22.631	2,1
Rocselare en Tielt	6.916	2,2	6.221	2,5	6.405	2,6	6.640	2,5	26.182	2,4
Aalst	8.511	2,7	6.972	2,8	7.221	2,9	7.954	3,0	30.658	2,8
Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	17.189	5,4	14.093	5,6	13.927	5,6	14.551	5,5	59.760	5,5
Eeklo en Gent	18.548	5,9	15.670	6,2	15.807	6,4	16.559	6,3	66.584	6,2
Aat en Zinnik	7.847	2,5	5.461	2,2	5.174	2,1	5.833	2,2	24.315	2,3
Charleroi	13.244	4,2	8.726	3,5	8.723	3,5	9.569	3,6	40.262	3,7
Bergen	7.947	2,5	5.215	2,1	4.780	1,9	5.507	2,1	23.449	2,2
Moeskroen en Doornik	6.826	2,2	4.733	1,9	4.632	1,9	5.200	2,0	21.391	2,0
Thuin	4.695	1,5	3.119	1,2	3.151	1,3	3.376	1,3	14.341	1,3
Hoei en Borgworm	5.503	1,7	3.725	1,5	3.762	1,5	4.171	1,6	17.161	1,6
Luik	18.520	5,9	13.380	5,3	13.521	5,4	14.637	5,6	60.058	5,6
Verviers	7.618	2,4	5.950	2,4	6.155	2,5	6.312	2,4	26.035	2,4
Hasselt	11.666	3,7	9.199	3,7	9.236	3,7	9.108	3,5	39.209	3,6
Maaseik en Tongeren	11.826	3,7	9.546	3,8	9.644	3,9	9.221	3,5	40.237	3,7
Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	5.607	1,8	3.937	1,6	4.400	1,8	4.729	1,8	18.673	1,7
Marche, Philippeville en Dinant	6.359	2,0	4.444	1,8	4.758	1,9	5.242	2,0	20.803	1,9
Namen	9.454	3,0	6.075	2,4	6.344	2,6	6.771	2,6	28.644	2,7
Totaal	316.185	100,0	250.863	100,0	248.114	100,0	262.301	100,0	1.077.463	100,0

Tabel A.1.1.B: Frequentieverdeling naar beroepspositie, Belgische mannen van 40 tot 59 jaar

Beroepspositie	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
volledig werkloos	12.306	3,9	10.725	4,3	15.206	6,5	19.132	8,2	57.369	5,6
grote zelfst., hogere leiding, academici	52.584	16,6	41.776	16,9	34.470	14,8	25.467	10,9	154.297	15,0
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	56.748	17,9	42.596	17,2	32.690	14,0	21.421	9,2	153.455	14,9
routine hoofdarbeid	36.176	11,4	26.600	10,8	22.256	9,6	14.485	6,2	99.517	9,7
kleine zelfstandigen	8.611	2,7	7.220	2,9	6.593	2,8	6.239	2,7	28.663	2,8
toezichthouders/hooggesch. en gesch.handenarb.	76.495	24,1	59.079	23,9	47.668	20,5	26.416	11,3	209.658	20,3
half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwers	46.471	14,6	35.871	14,5	34.724	14,9	25.169	10,8	142.235	13,8
brug- of overlevingspensioen	1.820	0,6	2.563	1,0	18.051	7,8	73.115	31,4	95.549	9,3
beroep onbekend	11.362	3,6	8.995	3,6	8.568	3,7	6.851	2,9	35.776	3,5
geen beroep	15.009	4,7	12.013	4,9	12.470	5,4	14.630	6,3	54.122	5,3
totaal	317.582	100,0	247.438	100,0	232.696	100,0	232.925	100,0	1.030.641	100,0

Tabel A.1.2.B: Frequentieverdeling naar tewerkstellingsstatus, Belgische mannen van 40 tot 59 jaar

Tewerkstellingsstatus	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
actief	288.447	90,8	222.137	89,8	186.969	80,3	126.048	54,1	823.601	79,9
inactief	29.135	9,2	25.301	10,2	45.727	19,7	106.877	45,9	207.040	20,1
totaal	317.582	100,0	247.438	100,0	232.696	100,0	232.925	100,0	1.030.641	100,0

Tabel A.1.3.B: Frequentieverdeling naar inkomenstype, Belgische mannen van 40 tot 59 jaar

Inkomenstype	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
geen inkomen	12.380	3,9	9.662	3,9	9.198	4,0	9.869	4,2	41.109	4,0
1 vervangingsinkomen	10.561	3,3	8.600	3,5	16.266	7,0	41.294	17,7	76.721	7,4
2 vervangingsinkomens	3.466	1,1	2.876	1,2	7.075	3,0	23.094	9,9	36.511	3,5
1 deeltijds inkomen	2.806	0,9	2.179	0,9	2.127	0,9	2.149	0,9	9.261	0,9
1 deeltijds & 1 vervangings-. of 2 deelt. inks.	2.331	0,7	1.694	0,7	2.718	1,2	4.732	2,0	11.475	1,1
1 voltijds inkomen	86.960	27,4	66.653	26,9	58.607	25,2	45.198	19,4	257.418	25,0
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	30.664	9,7	23.327	9,4	26.477	11,4	30.456	13,1	110.924	10,8
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	49.891	15,7	26.594	10,7	16.300	7,0	8.385	3,6	101.170	9,8
2 voltijdse inkomens	86.231	27,2	61.297	24,8	45.477	19,5	27.214	11,7	220.219	21,4
restgroep	32.292	10,2	44.556	18,0	48.451	20,8	40.534	17,4	165.833	16,1
totaal	317.582	100,0	247.438	100,0	232.696	100,0	232.925	100,0	1.030.641	100,0

Tabel A.1.4.B: Frequentieverdeling naar huisvestingskwaliteit, Belgische mannen van 40 tot 59 jaar

Huisvestingskwaliteit	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
eigenaars, groot comfort	143.476	45,2	115.384	46,6	104.156	44,8	94.992	40,8	458.008	44,4
huurders, groot comfort	25.453	8,0	18.737	7,6	15.197	6,5	13.876	6,0	73.263	7,1
eigenaars, middencomfort	23.694	7,5	19.437	7,9	19.687	8,5	20.948	9,0	83.766	8,1
huurders, middencomfort	11.453	3,6	8.899	3,6	7.873	3,4	7.966	3,4	36.191	3,5
eigenaars, klein comfort	56.035	17,6	40.916	16,5	41.342	17,8	45.044	19,3	183.337	17,8
huurders, klein comfort	19.673	6,2	13.827	5,6	12.740	5,5	12.886	5,5	59.126	5,7
eigenaars, zonder klein comfort	12.688	4,0	10.641	4,3	12.946	5,6	17.691	7,6	53.966	5,2
huurders, zonder klein comfort	10.544	3,3	8.066	3,3	8.266	3,6	8.998	3,9	35.874	3,5
restgroep	10.838	3,4	8.186	3,3	6.703	2,9	6.025	2,6	31.752	3,1
comfortniveau/huisbezit onbekend	3.728	1,2	3.345	1,4	3.786	1,6	4.499	1,9	15.358	1,5
totaal	317.582	100,0	247.438	100,0	232.696	100,0	232.925	100,0	1.030.641	100,0

Tabel A.1.5.B: Frequentieverdeling naar vol- of deeltijdse tewerkstelling, Belgische mannen van 40 tot 59 jaar

Vol- of deeltijdse tewerkstelling	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
geen beroep	29.135	9,2	25.301	10,2	45.727	19,7	106.877	45,9	207.040	20,1
voltijds	276.701	87,1	212.659	85,9	177.049	76,1	117.153	50,3	783.562	76,0
deeltijds	5.699	1,8	4.534	1,8	4.818	2,1	4.476	1,9	19.527	1,9
onbekend	6.047	1,9	4.944	2,0	5.102	2,2	4.419	1,9	20.512	2,0
totaal	317.582	100,0	247.438	100,0	232.696	100,0	232.925	100,0	1.030.641	100,0

Tabel A.1.6.B: Frequentieverdeling naar onderwijsniveau, Belgische mannen van 40 tot 59 jaar

Onderwijsniveau	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
geen onderwijs	53.059	16,7	48.935	19,8	56.862	24,4	68.583	29,4	227.439	22,1
lager onderwijs	32.190	10,1	31.742	12,8	39.006	16,8	43.367	18,6	146.305	14,2
lager secundair beroeps	18.684	5,9	13.091	5,3	12.030	5,2	11.742	5,0	55.547	5,4
lager secundair technisch	34.313	10,8	22.811	9,2	16.291	7,0	13.266	5,7	86.681	8,4
lager secundair algemeen/kunst	15.172	4,8	13.268	5,4	14.749	6,3	14.700	6,3	57.889	5,6
hoger secundair beroeps	11.552	3,6	7.820	3,2	7.245	3,1	7.923	3,4	34.540	3,4
hoger secundair technisch	41.480	13,1	28.034	11,3	19.598	8,4	15.522	6,7	104.634	10,2
hoger secundair algemeen/kunst	26.370	8,3	18.910	7,6	17.440	7,5	16.986	7,3	79.706	7,7
pedagogisch onderwijs korte type	9.304	2,9	10.775	4,4	8.311	3,6	4.979	2,1	33.369	3,2
ander hoger onderwijs KT en LT	57.947	18,2	37.971	15,3	28.477	12,2	22.844	9,8	147.239	14,3
onbekend diploma	9.589	3,0	8.216	3,3	8.165	3,5	9.179	3,9	35.149	3,4
niet ingevuld	7.922	2,5	5.865	2,4	4.522	1,9	3.834	1,6	22.143	2,1
totaal	317.582	100,0	247.438	100,0	232.696	100,0	232.925	100,0	1.030.641	100,0

Tabel A.1.7.B: Frequentieverdeling naar huishoudenspositie, Belgische mannen van 40 tot 59 jaar

Huishoudenspositie	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
alleenstaand	33.826	10,7	25.816	10,4	23.961	10,3	24.344	10,5	107.947	10,5
gehuwd zonder kinderen	22.904	7,2	33.217	13,4	61.771	26,5	99.397	42,7	217.289	21,1
gehuwd met kinderen	217.487	68,5	159.880	64,6	124.162	53,4	90.024	38,6	591.553	57,4
ongehuwd samenwonend	13.469	4,2	8.739	3,5	6.781	2,9	5.492	2,4	34.481	3,3
ouder in monoparentaal gezin	6.886	2,2	5.894	2,4	5.073	2,2	4.390	1,9	22.243	2,2
restgroep	23.010	7,2	13.892	5,6	10.948	4,7	9.278	4,0	57.128	5,5
totaal	317.582	100,0	247.438	100,0	232.696	100,0	232.925	100,0	1.030.641	100,0

Tabel A.1.8.B: Frequentieverdeling naar burgerlijke staat, Belgische mannen van 40 tot 59 jaar

Burgerlijke staat	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
ongehuwd	28.872	9,1	17.930	7,2	16.420	7,1	15.888	6,8	79.110	7,7
gehuwd	257.638	81,1	205.371	83,0	195.276	83,9	196.898	84,5	855.183	83,0
gescheiden of uit elkaar	29.066	9,2	21.442	8,7	16.583	7,1	12.688	5,4	79.779	7,7
weduwnaar	2.006	0,6	2.695	1,1	4.417	1,9	7.451	3,2	16.569	1,6
totaal	317.582	100,0	247.438	100,0	232.696	100,0	232.925	100,0	1.030.641	100,0

Tabel A.1.9.B: Frequentieverdeling naar rollencombinatie, Belgische mannen van 40 tot 59 jaar

Rollencombinatie	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
geen beroep en geen huidig ouderschap	16.374	5,2	14.548	5,9	26.842	11,5	70.472	30,3	128.236	12,4
geen beroep en huidig ouderschap	12.761	4,0	10.753	4,3	18.885	8,1	36.405	15,6	78.804	7,6
beroep en geen huidig ouderschap	69.252	21,8	63.053	25,5	74.427	32,0	66.754	28,7	273.486	26,5
beroep en huidig ouderschap	219.195	69,0	159.084	64,3	112.542	48,4	59.294	25,5	550.115	53,4
totaal	317.582	100,0	247.438	100,0	232.696	100,0	232.925	100,0	1.030.641	100,0

Tabel A.1.10.B: Frequentieverdeling naar arrondissement, Belgische mannen van 40 tot 59 jaar

Arrondissement	40-44 jaar		45-49 jaar		50-54 jaar		55-59 jaar		40-59 jaar	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
Antwerpen	29.031	9,1	24.904	10,1	23.698	10,2	23.846	10,2	101.479	9,8
Mechelen	10.161	3,2	8.298	3,4	8.008	3,4	7.874	3,4	34.341	3,3
Turnhout	13.346	4,2	10.866	4,4	10.047	4,3	9.427	4,0	43.686	4,2
Brussel H.G.	21.096	6,6	17.562	7,1	16.403	7,0	17.621	7,6	72.682	7,1
Halle-Vilvoorde	18.070	5,7	15.085	6,1	14.257	6,1	14.515	6,2	61.927	6,0
Leuven	15.008	4,7	12.521	5,1	10.986	4,7	11.063	4,7	49.578	4,8
Nijvel	11.461	3,6	8.646	3,5	7.430	3,2	7.026	3,0	34.563	3,4
Brugge	8.993	2,8	7.613	3,1	7.032	3,0	7.001	3,0	30.639	3,0
Diksmuide en Ieper	4.722	1,5	4.032	1,6	3.785	1,6	3.638	1,6	16.177	1,6
Kortrijk	9.008	2,8	7.677	3,1	7.410	3,2	7.200	3,1	31.295	3,0
Oostende en Veurne	6.139	1,9	5.293	2,1	5.035	2,2	5.164	2,2	21.631	2,1
Roeselare en Tielt	7.351	2,3	6.600	2,7	6.218	2,7	6.095	2,6	26.264	2,5
Aalst	9.034	2,8	7.338	3,0	6.858	2,9	7.113	3,1	30.343	2,9
Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	18.076	5,7	14.490	5,9	13.420	5,8	13.333	5,7	59.319	5,8
Eeklo en Gent	18.980	6,0	15.718	6,4	15.144	6,5	15.079	6,5	64.921	6,3
Aat en Zinnik	7.913	2,5	5.214	2,1	4.749	2,0	4.835	2,1	22.711	2,2
Charleroi	12.551	4,0	8.270	3,3	7.431	3,2	7.687	3,3	35.939	3,5
Bergen	7.840	2,5	4.834	2,0	4.201	1,8	4.257	1,8	21.132	2,1
Moeskroen en Doornik	6.655	2,1	4.662	1,9	4.252	1,8	4.403	1,9	19.972	1,9
Thuin	4.696	1,5	3.016	1,2	2.696	1,2	2.802	1,2	13.210	1,3
Hoei en Borgworm	5.750	1,8	3.706	1,5	3.488	1,5	3.654	1,6	16.598	1,6
Luik	17.483	5,5	12.134	4,9	11.925	5,1	12.551	5,4	54.093	5,2
Verviers	7.890	2,5	5.680	2,3	5.748	2,5	5.702	2,4	25.020	2,4
Hasselt	11.811	3,7	9.508	3,8	8.818	3,8	8.114	3,5	38.251	3,7
Maaseik en Tongeren	12.363	3,9	9.698	3,9	9.425	4,1	8.536	3,7	40.022	3,9
Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	5.953	1,9	3.798	1,5	4.028	1,7	4.308	1,8	18.087	1,8
Marche, Philippeville en Dinant	6.607	2,1	4.242	1,7	4.378	1,9	4.474	1,9	19.701	1,9
Namen	9.594	3,0	6.033	2,4	5.826	2,5	5.607	2,4	27.060	2,6
Totaal	317.582	100,0	247.438	100,0	232.696	100,0	232.925	100,0	1.030.641	100,0

Annex A.2: Berekening van de index van ongelijkheid

De index van ongelijkheid wordt berekend aan de hand van volgende formule:

$$\begin{aligned} \text{IO} &= 100 * \frac{(\sum |O_i - E_i| / 2)}{\sum(O_i)} \\ &= 100 * \sum \left(\frac{E_i}{\sum E_i} * \frac{|O_i - 1|}{E_i} \right) / 2 \end{aligned}$$

met O_i voor het aantal waargenomen sterftegevallen in elke socio-economische klasse i en E_i voor het aantal verwachte overlijdensgevallen in elke klasse i (Koskinen en Martelin, 1994). E_i wordt berekend door de leeftijdsspecifieke sterftecijfers van *alle* vrouwen en mannen, ongeacht hun status, als standaard te hanteren en deze te vermenigvuldigen met het aantal individuen in elke klasse. De index wordt per geslachtsgroep en per vijfjaarlijkse leeftijdsgroep opgesteld en geeft aan hoeveel procent sterftegevallen minimum herverdeeld zou moeten worden om een identiek sterftecijfer te bekomen in elke socio-economische groep. Mathematisch bestaat de indicator uit "de gewogen som van de absolute afwijkingen ten opzichte van het algemeen mortaliteitsniveau, met de proportie verwachte sterftegevallen in de socio-economische klassen als wegingscoëfficiënten" (Koskinen en Martelin, 1994, p. 1386). Kleine groepen dragen dus minder bij tot de waarde van de index dan grote groepen van de bevolking.

Een punt van kritiek op de IO als indicator voor ongelijkheid, is de ongevoeligheid voor de socio-economische dimensie van de ongelijkheid: de index sommeert alle sterfteverschillen tussen de socio-economische klassen, zonder rekening te houden met de klasse met de laagste en deze met de hoogste sterfte. Bepaalde auteurs hebben andere indexen voorgesteld, zoals de "*hellingscoëfficiënt van ongelijkheid*" of de "*concentratie-index*". Het nadeel is dat deze indicatoren gebaseerd zijn op variabelen van minstens ordinaal meetniveau, hetgeen niet het geval is voor een aantal cruciale dimensies, zoals het inkomenstype of de huishoudenspositie bijvoorbeeld. Om de exponent B-waarden te staven, wordt in deze bijdrage dan toch gebruik gemaakt van de IO, die eenvoudig te berekenen en gemakkelijk te interpreteren is.

Annex A.3: Relatief sterfterisico (exp B) naar socio-economische kenmerken, brutomodel en multivariaat model*

Tabel A.3.1.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar beroepspositie, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

Beroepspositie	Brutomodel		Beroepspositie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
grote zelfst., hogere leiding, academici	0,608	0,856	grote zelfst., hogere leiding, academici	0,771	0,940
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,698	0,864	toezichthouders/hooggesch. en gesch. handenaar	0,790	0,752
toezichthouders/hooggesch. en gesch. handenaar	0,736	0,716	routine hoofdarbeid	0,806	0,867
routine hoofdarbeid	0,737	0,854	half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwe	0,808	0,753
half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwe	0,838	0,784	lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,808	0,923
kleine zelfstandigen	0,868	1,118	kleine zelfstandigen	0,943	1,105
beroep onbekend	1,160	1,198	beroep onbekend	1,127	1,194
volledig werkloos	1,673	1,097	volledig werkloos	1,279	1,018
brug- of overlevingspensioen	1,721	1,711	geen beroep	1,524	1,256
geen beroep	1,958	1,183	brug- of overlevingspensioen	1,590	1,457

Tabel A.3.2.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar tewerkstellingsstatus, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

Tewerkstellingsstatus	Brutomodel		Tewerkstellingsstatus	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
actief	0,676	0,844	actief	0,759	0,876
inactief	1,508	1,187	inactief	1,330	1,142

Tabel A.3.3.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar inkomenstype, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

Inkomenstype	Brutomodel		Inkomenstype	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,592	0,714	1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,776	0,839
2 voltijdse inkomens	0,646	0,754	1 voltijds inkomen	0,780	0,968
1 voltijds inkomen	0,771	0,904	2 voltijdse inkomens	0,824	0,873
restgroep	0,811	0,844	restgroep	0,931	0,912
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,865	0,880	1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,936	0,916
1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,039	0,829	1 deeltijds inkomen	0,968	0,931
1 deeltijds inkomen	1,082	1,020	1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,184	0,844
2 vervangingsinkomens	1,552	1,391	geen inkomen	1,229	1,373
1 vervangingsinkomen	1,729	1,448	1 vervangingsinkomen	1,283	1,289
geen inkomen	1,766	1,739	2 vervangingsinkomens	1,335	1,274

* In het brutomodel zijn de cijfers gestandaardiseerd voor de exacte leeftijd. In het multivariaat model worden volgende kenmerken opgenomen: de exacte leeftijd, het onderwijsniveau, de huishoudenspositie, de huisvestingskwaliteit, het inkomenstype en het arrondissement van woonplaats. In het multivariaat model voor beroep wordt de inkomensvariabele vervangen door de beroepspositie en in het model voor de tewerkstellingsstatus wordt inkomen vervangen door de tewerkstellingsstatus. Het multivariaat model voor de pariteit bevat naast de gebruikelijke variabelen ook de afstamming van de vrouw en ook het model voor de rollencombinatie bevat één additionele variabele, die aangeeft of het individu al dan niet meerdere rollen combineert. In het multivariaat model voor de burgerlijke staat wordt de huishoudenspositie als covariaat verwijderd.

De resultaten worden geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel in het brutomodel als in het multivariaat model.

Tabel A.3.4.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar huisvestingskwaliteit, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

Huisvestingskwaliteit	Brutomodel		Huisvestingskwaliteit	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
eigenaars, groot comfort	0,527	0,601	eigenaars, groot comfort	0,713	0,718
eigenaars, middencomfort	0,738	0,749	eigenaars, klein comfort	0,862	0,895
eigenaars, klein comfort	0,751	0,809	eigenaars, middencomfort	0,877	0,811
huurders, groot comfort	0,808	0,859	huurders, groot comfort	0,952	0,928
comfortniveau/huisbezit onbekend	1,001	0,871	comfortniveau/huisbezit onbekend	1,007	0,887
eigenaars, zonder klein comfort	1,093	1,041	eigenaars, zonder klein comfort	1,031	1,080
huurders, klein comfort	1,151	1,205	restgroep	1,061	1,112
huurders, middencomfort	1,306	1,253	huurders, klein comfort	1,125	1,181
restgroep	1,609	1,513	huurders, middencomfort	1,212	1,150
huurders, zonder klein comfort	1,622	1,560	huurders, zonder klein comfort	1,309	1,442

Tabel A.3.5.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar onderwijsniveau, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

Onderwijsniveau	Brutomodel		Onderwijsniveau	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
pedagogisch onderwijs korte type	0,674	0,833	pedagogisch onderwijs korte type	0,803	0,966
ander hoger onderwijs KT en LT	0,693	0,855	ander hoger onderwijs KT en LT	0,836	0,950
hoger secundair technisch	0,783	0,802	hoger secundair technisch	0,914	0,897
lager secundair technisch	0,871	0,858	lager secundair technisch	0,959	0,935
hoger secundair algemeen/kunst	0,913	0,941	lager secundair beroeps	1,005	0,961
lager secundair beroeps	0,968	0,932	hoger secundair algemeen/kunst	1,021	1,027
hoger secundair beroeps	0,973	0,912	hoger secundair beroeps	1,036	0,960
lager secundair algemeen/kunst	1,035	0,959	onbekend diploma	1,059	0,985
lager onderwijs	1,130	1,022	lager secundair algemeen/kunst	1,066	1,008
onbekend diploma	1,135	1,030	lager onderwijs	1,088	1,024
geen onderwijs	1,185	1,149	geen onderwijs	1,111	1,111
niet ingevuld	2,377	2,257	niet ingevuld	1,193	1,259

Tabel A.3.6.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar huishoudenspositie, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

Huishoudenspositie	Brutomodel		Huishoudenspositie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
gehuwd met kinderen	0,607	0,689	gehuwd met kinderen	0,746	0,846
gehuwd zonder kinderen	0,736	0,831	gehuwd zonder kinderen	0,823	0,912
ongehuwd samenwonend	1,028	1,157	ongehuwd samenwonend	0,948	1,112
ouder in monoparentaal gezin	1,085	0,954	ouder in monoparentaal gezin	1,111	0,890
restgroep	1,334	1,200	restgroep	1,203	1,227
alleenstaand	1,516	1,345	alleenstaand	1,290	1,093

Tabel A.3.7.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar burgerlijke staat, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

Burgerlijke staat	Brutomodel		Burgerlijke staat	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
gehuwd	0,587	0,723	gehuwd	0,728	0,912
gescheiden of uit elkaar	1,172	1,077	gescheiden of uit elkaar	1,039	0,974
weduwnaar/weduwe	1,180	1,175	ongehuwd	1,104	1,089
ongehuwd	1,236	1,096	weduwnaar/weduwe	1,200	1,073

Tabel A.3.8.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar pariteit, gemiddelde waarden voor de Belgische vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

Pariteit	Brutomodel		Pariteit	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
drie kinderen	-	0,818	drie kinderen	-	0,895
twee kinderen	-	0,861	twee kinderen	-	0,954
één kind	-	0,978	één kind	-	1,027
vier of meer kinderen	-	1,150	vier of meer kinderen	-	1,037
geen kinderen	-	1,268	geen kinderen	-	1,106

Tabel A.3.9.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar rollencombinatie, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

Rollencombinatie	Brutomodel		Rollencombinatie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
beroep en huidig ouderschap	0,593	0,732	beroep en huidig ouderschap	0,798	0,862
beroep en geen huidig ouderschap	0,861	0,936	beroep en geen huidig ouderschap	0,818	0,848
geen beroep en huidig ouderschap	1,109	0,989	geen beroep en huidig ouderschap	1,171	1,122
geen beroep en geen huidig ouderschap	1,824	1,521	geen beroep en geen huidig ouderschap	1,320	1,231

Tabel A.3.1.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar beroepspositie, Belgische mannen en vrouwen van 40-44 jaar

Beroepspositie	Brutomodel		Beroepspositie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
grote zelfst., hogere leiding, academici	0,531	0,710	routine hoofdarbeid	0,715	0,819
routine hoofdarbeid	0,633	0,791	grote zelfst., hogere leiding, academici	0,731	0,813
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,658	0,820	toezichhouders/hooggesch. en gesch. handenarb.	0,741	0,720
toezichhouders/hooggesch. en gesch. handenarb.	0,671	0,671	half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwers	0,777	0,730
kleine zelfstandigen	0,777	1,170	lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,794	0,917
half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwers	0,793	0,748	kleine zelfstandigen	0,849	1,137
beroep onbekend	1,132	1,216	beroep onbekend	1,105	1,201
geen beroep	1,935	1,230	volledig werkloos	1,431	1,072
volledig werkloos	2,058	1,197	geen beroep	1,506	1,289
brug- of overlevingspensioen	2,428	2,062	brug- of overlevingspensioen	2,072	1,654

Tabel A.3.2.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar tewerkstellingsstatus, Belgische mannen en vrouwen van 40-44 jaar

Tewerkstellingsstatus	Brutomodel		Tewerkstellingsstatus	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
actief	0,580	0,802	actief	0,682	0,904
inactief	1,724	1,247	inactief	1,466	1,107

Tabel A.3.3.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar inkomenstype, Belgische mannen en vrouwen van 40-44 jaar

Inkomenstype	Brutomodel		Inkomenstype	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,422	0,663	1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,634	0,841
2 voltijdse inkomens	0,555	0,606	1 voltijds inkomen	0,719	0,962
1 voltijds inkomen	0,705	0,875	2 voltijdse inkomens	0,777	0,738
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,801	0,884	restgroep	0,888	0,811
restgroep	0,807	0,760	1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,889	0,905
1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,166	0,745	geen inkomen	1,058	1,370
1 deeltijds inkomen	1,304	1,197	1 deeltijds inkomen	1,142	1,163
geen inkomen	1,568	1,646	1 vervangingsinkomen	1,360	1,457
2 vervangingsinkomens	1,934	1,664	1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,418	0,732
1 vervangingsinkomen	2,031	1,734	2 vervangingsinkomens	1,536	1,343

In het brutomodel zijn de cijfers gestandaardiseerd voor de exacte leeftijd. In het multivariaat model worden volgende kenmerken opgenomen: de exacte leeftijd, het onderwijsniveau, de huishoudenspositie, de huisvestingskwaliteit, het inkomenstype en het arrondissement van woonplaats. In het multivariaat model voor beroep wordt de inkomensvariabele vervangen door de beroepspositie en in het model voor de tewerkstellingsstatus wordt inkomen vervangen door de tewerkstellingsstatus. Het multivariaat model voor de pariteit bevat naast de gebruikelijke variabelen ook de afstamming van de vrouw en ook het model voor de rollencombinatie bevat één additionele variabele, die aangeeft of het individu al dan niet meerdere rollen combineert.

In het multivariaat model voor de burgerlijke staat wordt de huishoudenspositie als covariaat verwijderd.

De resultaten worden geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel in het brutomodel als in het multivariaat model.

Tabel A.3.4.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar huisvestingskwaliteit, Belgische mannen en vrouwen van 40-44 jaar

Brutomodel			Multivariaat model		
Huisvestingskwaliteit	Mannen	Vrouwen	Huisvestingskwaliteit	Mannen	Vrouwen
eigenaars, groot comfort	0,497	0,559	eigenaars, groot comfort	0,737	0,696
eigenaars, middencomfort	0,720	0,746	eigenaars, klein comfort	0,870	0,891
eigenaars, klein comfort	0,734	0,798	eigenaars, middencomfort	0,889	0,821
huurders, groot comfort	0,771	0,783	huurders, groot comfort	0,945	0,867
comfortniveau/huisbezit onbekend	1,028	0,798	eigenaars, zonder klein comfort	0,986	1,044
eigenaars, zonder klein comfort	1,113	1,086	comfortniveau/huisbezit onbekend	1,004	0,806
huurders, klein comfort	1,194	1,300	restgroep	1,101	1,215
huurders, middencomfort	1,311	1,286	huurders, klein comfort	1,133	1,255
restgroep	1,599	1,525	huurders, middencomfort	1,176	1,167
huurders, zonder klein comfort	1,725	1,738	huurders, zonder klein comfort	1,279	1,515

Tabel A.3.5.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar onderwijsniveau, Belgische mannen en vrouwen van 40-44 jaar

Brutomodel			Multivariaat model		
Onderwijsniveau	Mannen	Vrouwen	Onderwijsniveau	Mannen	Vrouwen
pedagogisch onderwijs korte type	0,596	0,740	pedagogisch onderwijs korte type	0,730	0,925
ander hoger onderwijs KT en LT	0,611	0,807	ander hoger onderwijs KT en LT	0,765	0,936
hoger secundair technisch	0,784	0,830	lager secundair technisch	0,933	0,954
lager secundair technisch	0,835	0,875	hoger secundair technisch	0,942	0,944
hoger secundair algemeen/kunst	0,910	0,940	hoger secundair algemeen/kunst	1,022	1,055
hoger secundair beroeps	0,983	0,917	lager secundair beroeps	1,040	1,062
lager secundair beroeps	1,009	1,030	hoger secundair beroeps	1,043	0,966
geen onderwijs	1,175	1,223	niet ingevuld	1,062	0,976
lager secundair algemeen/kunst	1,191	1,052	geen onderwijs	1,082	1,167
onbekend diploma	1,225	0,966	lager onderwijs	1,141	1,004
lager onderwijs	1,233	1,021	onbekend diploma	1,166	0,933
niet ingevuld	2,203	2,047	lager secundair algemeen/kunst	1,203	1,111

Tabel A.3.6.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar huishoudenspositie, Belgische mannen en vrouwen van 40-44 jaar

Brutomodel			Multivariaat model		
Huishoudenspositie	Mannen	Vrouwen	Huishoudenspositie	Mannen	Vrouwen
gehuwd met kinderen	0,557	0,623	gehuwd met kinderen	0,705	0,811
gehuwd zonder kinderen	0,748	0,900	gehuwd zonder kinderen	0,857	1,044
ongehuwd samenwonend	0,945	0,977	ongehuwd samenwonend	0,876	0,980
ouder in monoparentaal gezin	1,216	0,884	restgroep	1,153	1,399
restgroep	1,315	1,332	ouder in monoparentaal gezin	1,178	0,719
alleenstaand	1,589	1,549	alleenstaand	1,391	1,200

Tabel A.3.7.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar burgerlijke staat, Belgische mannen en vrouwen van 40-44 jaar

Burgerlijke staat	Brutomodel		Burgerlijke staat	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
gehuwd	0,551	0,680	gehuwd	0,707	0,880
gescheiden of uit elkaar	1,208	1,080	gescheiden of uit elkaar	1,071	0,975
ongetrouwd	1,220	1,145	ongetrouwd	1,077	1,127
weduwnaar/weduwe	1,232	1,190	weduwnaar/weduwe	1,226	1,035

Tabel A.3.8.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar pariteit, Belgische vrouwen van 40-44 jaar

Pariteit	Brutomodel		Pariteit	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
twee kinderen	-	0,806	drie kinderen	-	0,930
drie kinderen	-	0,807	vier of meer kinderen	-	0,942
één kind	-	1,031	twee kinderen	-	0,967
vier of meer kinderen	-	1,106	geen kinderen	-	1,040
geen kinderen	-	1,348	één kind	-	1,136

Tabel A.3.9.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar rollencombinatie, Belgische mannen en vrouwen van 40-44 jaar

Rollencombinatie	Brutomodel		Rollencombinatie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
beroep en huidig ouderschap	0,481	0,611	beroep en huidig ouderschap	0,751	0,821
beroep en geen huidig ouderschap	0,853	0,941	beroep en geen huidig ouderschap	0,759	0,824
geen beroep en huidig ouderschap	1,136	0,883	geen beroep en huidig ouderschap	1,200	1,049
geen beroep en geen huidig ouderschap	2,144	1,971	geen beroep en geen huidig ouderschap	1,463	1,409

Tabel A.3.1.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar beroepspositie, Belgische mannen en vrouwen van 45-49 jaar

Beroepspositie	Brutomodel		Beroepspositie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
grote zelfst., hogere leiding, academici	0,526	0,737	grote zelfst., hogere leiding, academici	0,676	0,751
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,632	0,782	toezichthouders/hooggesch. en gesch. handenarb.	0,720	0,706
toezichthouders/hooggesch. en gesch. handenarb.	0,665	0,654	lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,739	0,793
routine hoofdarbeid	0,737	0,799	half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwers	0,765	0,769
half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwers	0,792	0,759	routine hoofdarbeid	0,812	0,815
kleine zelfstandigen	0,939	1,311	kleine zelfstandigen	1,023	1,317
beroep onbekend	1,118	1,274	beroep onbekend	1,105	1,288
volledig werkloos	1,728	1,130	volledig werkloos	1,285	1,066
brug- of overlevingspensioen	2,040	1,988	geen beroep	1,624	1,280
geen beroep	2,094	1,167	brug- of overlevingspensioen	1,898	1,641

Tabel A.3.2.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar tewerkstellingsstatus, Belgische mannen en vrouwen van 45-49 jaar

Tewerkstellingsstatus	Brutomodel		Tewerkstellingsstatus	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
actief	0,597	0,821	actief	0,698	0,833
inactief	1,674	1,218	inactief	1,433	1,200

Tabel A.3.3.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar inkomenstype, Belgische mannen en vrouwen van 45-49 jaar

Inkomenstype	Brutomodel		Inkomenstype	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,545	0,718	1 voltijds inkomen	0,745	0,924
2 voltijdse inkomens	0,593	0,757	1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,763	0,860
1 voltijds inkomen	0,725	0,882	2 voltijdse inkomens	0,791	0,902
restgroep	0,734	0,773	1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,876	0,877
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,814	0,829	1 deeltijds inkomen	0,881	0,789
1 deeltijds inkomen	0,999	0,916	restgroep	0,893	0,914
1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,027	0,712	1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,173	0,728
2 vervangingsinkomens	1,798	1,623	geen inkomen	1,297	1,451
geen inkomen	1,883	1,892	1 vervangingsinkomen	1,455	1,397
1 vervangingsinkomen	2,060	1,626	2 vervangingsinkomens	1,459	1,497

In het brutomodel zijn de cijfers gestandaardiseerd voor de exacte leeftijd. In het multivariaat model worden volgende kenmerken opgenomen: de exacte leeftijd, het onderwijsniveau, de huishoudenspositie, de huisvestingskwaliteit, het inkomenstype en het arrondissement van woonplaats. In het multivariaat model voor beroep wordt de inkomensvariabele vervangen door de beroepspositie en in het model voor de tewerkstellingsstatus wordt inkomen vervangen door de tewerkstellingsstatus. Het multivariaat model voor de pariteit bevat naast de gebruikelijke variabelen ook de afstamming van de vrouw en ook het model voor de rollencombinatie bevat één additionele variabele, die aangeeft of het individu al dan niet meerdere rollen combineert. In het multivariaat model voor de burgerlijke staat wordt de huishoudenspositie als covariaat verwijderd. De resultaten worden geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel in het brutomodel als in het multivariaat model.

Tabel A.3.4.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar huisvestingskwaliteit, Belgische mannen en vrouwen van 45-49 jaar

Huisvestingskwaliteit	Brutomodel		Huisvestingskwaliteit	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
eigenaars, groot comfort	0,486	0,598	eigenaars, groot comfort	0,689	0,734
eigenaars, middencomfort	0,706	0,794	eigenaars, klein comfort	0,861	0,903
eigenaars, klein comfort	0,727	0,794	eigenaars, middencomfort	0,869	0,876
huurders, groot comfort	0,812	0,841	huurders, groot comfort	0,981	0,911
comfortniveau/huisbezit onbekend	1,056	0,922	restgroep	0,987	1,062
huurders, klein comfort	1,156	1,161	comfortniveau/huisbezit onbekend	1,061	0,948
eigenaars, zonder klein comfort	1,198	0,989	huurders, klein comfort	1,131	1,143
huurders, middencomfort	1,228	1,266	eigenaars, zonder klein comfort	1,132	1,062
restgroep	1,643	1,561	huurders, middencomfort	1,134	1,140
huurders, zonder klein comfort	1,672	1,508	huurders, zonder klein comfort	1,301	1,358

Tabel A.3.5.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar onderwijsniveau, Belgische mannen en vrouwen van 45-49 jaar

Onderwijsniveau	Brutomodel		Onderwijsniveau	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
pedagogisch onderwijs korte type	0,632	0,839	pedagogisch onderwijs korte type	0,785	0,997
ander hoger onderwijs KT en LT	0,681	0,913	ander hoger onderwijs KT en LT	0,842	1,037
hoger secundair technisch	0,797	0,769	hoger secundair technisch	0,942	0,869
lager secundair technisch	0,853	0,950	lager secundair technisch	0,950	1,042
hoger secundair algemeen/kunst	0,917	1,012	onbekend diploma	0,997	0,833
hoger secundair beroeps	0,971	0,992	hoger secundair algemeen/kunst	1,020	1,095
lager secundair algemeen/kunst	1,029	0,878	lager onderwijs	1,034	0,988
lager secundair beroeps	1,042	0,895	hoger secundair beroeps	1,042	1,046
lager onderwijs	1,076	0,982	lager secundair algemeen/kunst	1,061	0,926
onbekend diploma	1,082	0,876	lager secundair beroeps	1,074	0,925
geen onderwijs	1,200	1,123	geen onderwijs	1,108	1,076
niet ingevuld	2,564	2,344	niet ingevuld	1,223	1,229

Tabel A.3.6.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar huishoudenspositie, Belgische mannen en vrouwen van 45-49 jaar

Huishoudenspositie	Brutomodel		Huishoudenspositie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
gehuwd met kinderen	0,584	0,639	gehuwd met kinderen	0,738	0,784
gehuwd zonder kinderen	0,733	0,859	gehuwd zonder kinderen	0,830	0,944
ouder in monoparentaal gezin	1,049	0,985	ongetrouwd samenwonend	0,982	1,186
ongetrouwd samenwonend	1,062	1,210	ouder in monoparentaal gezin	1,086	0,917
restgroep	1,334	1,071	restgroep	1,179	1,069
alleenstaand	1,574	1,428	alleenstaand	1,300	1,162

Tabel A.3.7.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar burgerlijke staat, Belgische mannen en vrouwen van 45-49 jaar

Burgerlijke staat	Brutomodel		Burgerlijke staat	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
gehuwd	0,571	0,697	gehuwd	0,735	0,851
gescheiden of uit elkaar	1,150	1,091	gescheiden of uit elkaar	1,003	0,989
weduwnaar/weduwe	1,227	1,234	ongehuwd	1,079	1,032
ongehuwd	1,242	1,066	weduwnaar/weduwe	1,257	1,151

Tabel A.3.8.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar pariteit, Belgische vrouwen van 45-49 jaar

Pariteit	Brutomodel		Pariteit	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
drie kinderen	-	0,797	drie kinderen	-	0,884
twee kinderen	-	0,824	twee kinderen	-	0,923
één kind	-	0,961	één kind	-	1,005
vier of meer kinderen	-	1,229	vier of meer kinderen	-	1,102
geen kinderen	-	1,290	geen kinderen	-	1,106

Tabel A.3.9.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar rollencombinatie, Belgische mannen en vrouwen van 45-49 jaar

Rollencombinatie	Brutomodel		Rollencombinatie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
beroep en huidig ouderschap	0,517	0,695	beroep en huidig ouderschap	0,749	0,837
beroep en geen huidig ouderschap	0,807	0,921	beroep en geen huidig ouderschap	0,813	0,793
geen beroep en huidig ouderschap	1,151	0,953	geen beroep en huidig ouderschap	1,181	1,163
geen beroep en geen huidig ouderschap	2,083	1,639	geen beroep en geen huidig ouderschap	1,392	1,295

Tabel A.3.1.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar beroepspositie, Belgische mannen en vrouwen van 50-54 jaar

Beroepspositie	Brutomodel		Beroepspositie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
grote zelfst., hogere leiding, academici	0,666	0,980	routine hoofdarbeid	0,783	0,891
routine hoofdarbeid	0,727	0,891	grote zelfst., hogere leiding, academici	0,812	1,100
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,758	0,919	half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwe	0,848	0,783
toezichhouders/hooggesch. en gesch. handenar	0,795	0,827	toezichhouders/hooggesch. en gesch. handenar	0,851	0,859
kleine zelfstandigen	0,839	0,942	lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,860	0,984
half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwe	0,877	0,839	kleine zelfstandigen	0,910	0,926
beroep onbekend	1,164	1,123	beroep onbekend	1,125	1,118
brug- of overlevingspensioen	1,330	1,457	volledig werkloos	1,249	0,931
volledig werkloos	1,554	0,998	brug- of overlevingspensioen	1,299	1,299
geen beroep	1,940	1,167	geen beroep	1,527	1,231

Tabel A.3.2.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar tewerkstellingsstatus, Belgische mannen en vrouwen van 50-54 jaar

Tewerkstellingsstatus	Brutomodel		Tewerkstellingsstatus	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
actief	0,710	0,874	actief	0,786	0,883
inactief	1,409	1,144	inactief	1,272	1,133

Tabel A.3.3.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar inkomenstype, Belgische mannen en vrouwen van 50-54 jaar

Inkomenstype	Brutomodel		Inkomenstype	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,691	0,699	1 voltijds inkomen	0,811	0,955
2 voltijdse inkomens	0,702	0,762	1 deeltijds inkomen	0,825	0,961
restgroep	0,804	0,864	1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,872	0,794
1 voltijds inkomen	0,811	0,896	2 voltijdse inkomens	0,872	0,856
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,884	0,886	1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,947	0,925
1 deeltijds inkomen	0,919	1,069	restgroep	0,960	0,916
1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	0,969	0,949	1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,061	0,971
2 vervangingsinkomens	1,388	1,227	1 vervangingsinkomen	1,249	1,217
1 vervangingsinkomen	1,611	1,310	2 vervangingsinkomens	1,261	1,188
geen inkomen	1,796	1,683	geen inkomen	1,293	1,347

In het brutomodel zijn de cijfers gestandaardiseerd voor de exacte leeftijd. In het multivariaat model worden volgende kenmerken opgenomen: de exacte leeftijd, het onderwijsniveau, de huishoudenspositie, de huisvestingskwaliteit, het inkomenstype en het arrondissement van woonplaats. In het multivariaat model voor beroep wordt de inkomensvariabele vervangen door de beroepspositie en in het model voor de tewerkstellingsstatus wordt inkomen vervangen door de tewerkstellingsstatus. Het multivariaat model voor de pariteit bevat naast de gebruikelijke variabelen ook de afstamming van de vrouw en ook het model voor de rollencombinatie bevat één additionele variabele, die aangeeft of het individu al dan niet meerdere rollen combineert. In het multivariaat model voor de burgerlijke staat wordt de huishoudenspositie als covariaat verwijderd.

De resultaten worden geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel in het brutomodel als in het multivariaat model.

Tabel A.3.4.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar huisvestingskwaliteit, Belgische mannen en vrouwen van 50-54 jaar

Huisvestingskwaliteit	Brutomodel		Huisvestingskwaliteit	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
eigenaars, groot comfort	0,549	0,627	eigenaars, groot comfort	0,712	0,734
eigenaars, klein comfort	0,752	0,834	eigenaars, klein comfort	0,847	0,910
huurders, groot comfort	0,762	0,911	huurders, groot comfort	0,875	0,974
eigenaars, middencomfort	0,779	0,722	eigenaars, middencomfort	0,905	0,771
comfortniveau/huisbezit onbekend	0,983	0,848	eigenaars, zonder klein comfort	0,981	1,070
eigenaars, zonder klein comfort	1,022	1,017	comfortniveau/huisbezit onbekend	0,999	0,860
huurders, klein comfort	1,161	1,181	restgroep	1,057	1,100
huurders, middencomfort	1,405	1,237	huurders, klein comfort	1,145	1,155
restgroep	1,527	1,457	huurders, middencomfort	1,307	1,134
huurders, zonder klein comfort	1,634	1,584	huurders, zonder klein comfort	1,352	1,505

Tabel A.3.5.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar onderwijsniveau, Belgische mannen en vrouwen van 50-54 jaar

Onderwijsniveau	Brutomodel		Onderwijsniveau	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
hoger secundair technisch	0,724	0,818	hoger secundair technisch	0,835	0,912
ander hoger onderwijs KT en LT	0,746	0,855	ander hoger onderwijs KT en LT	0,889	0,933
pedagogisch onderwijs korte type	0,758	0,858	pedagogisch onderwijs korte type	0,891	0,970
lager secundair technisch	0,878	0,828	lager secundair beroeps	0,936	0,981
lager secundair beroeps	0,884	0,953	lager secundair technisch	0,964	0,905
hoger secundair algemeen/kunst	0,945	0,917	lager secundair algemeen/kunst	1,036	1,010
hoger secundair beroeps	0,990	0,910	onbekend diploma	1,055	1,024
lager secundair algemeen/kunst	0,996	0,965	hoger secundair algemeen/kunst	1,056	0,989
lager onderwijs	1,126	1,032	hoger secundair beroeps	1,056	0,958
onbekend diploma	1,152	1,082	lager onderwijs	1,108	1,043
geen onderwijs	1,181	1,115	niet ingevuld	1,110	1,231
niet ingevuld	2,208	2,107	geen onderwijs	1,117	1,086

Tabel A.3.6.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar huishoudenspositie, Belgische mannen en vrouwen van 50-54 jaar

Huishoudenspositie	Brutomodel		Huishoudenspositie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
gehuwd met kinderen	0,626	0,723	gehuwd met kinderen	0,761	0,891
gehuwd zonder kinderen	0,740	0,782	gehuwd zonder kinderen	0,824	0,836
ongehuwd samenwonend	1,022	1,165	ongehuwd samenwonend	0,944	1,100
ouder in monoparentaal gezin	1,055	0,989	ouder in monoparentaal gezin	1,101	0,962
restgroep	1,340	1,235	restgroep	1,224	1,263
alleenstaand	1,493	1,243	alleenstaand	1,254	1,005

Tabel A.3.7.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar burgerlijke staat, Belgische mannen en vrouwen van 50-54 jaar

Burgerlijke staat	Brutomodel		Burgerlijke staat	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
gehuwd	0,595	0,738	gehuwd	0,732	0,863
gescheiden of uit elkaar	1,151	1,079	gescheiden of uit elkaar	1,028	0,960
weduwnaar/weduwe	1,201	1,164	ongehuwd	1,087	1,084
ongehuwd	1,216	1,079	weduwnaar/weduwe	1,222	1,114

Tabel A.3.8.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar pariteit, Belgische vrouwen van 50-54 jaar

Pariteit	Brutomodel		Pariteit	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
drie kinderen	-	0,822	drie kinderen	-	0,877
twee kinderen	-	0,926	één kind	-	0,985
één kind	-	0,955	twee kinderen	-	0,991
vier of meer kinderen	-	1,137	vier of meer kinderen	-	1,050
geen kinderen	-	1,209	geen kinderen	-	1,112

Tabel A.3.9.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar rollencombinatie, Belgische mannen en vrouwen van 50-54 jaar

Rollencombinatie	Brutomodel		Rollencombinatie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
beroep en huidig ouderschap	0,645	0,793	beroep en geen huidig ouderschap	0,792	0,928
beroep en geen huidig ouderschap	0,852	0,956	beroep en huidig ouderschap	0,838	0,881
geen beroep en huidig ouderschap	1,055	1,038	geen beroep en huidig ouderschap	1,178	1,099
geen beroep en geen huidig ouderschap	1,726	1,272	geen beroep en geen huidig ouderschap	1,278	1,113

Tabel A.3.1.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar beroepspositie, Belgische mannen en vrouwen van 55-59 jaar

Beroepspositie	Brutomodel		Beroepspositie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
grote zelfst., hogere leiding, academici	0,710	0,996	lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,840	0,999
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,743	0,933	half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwers	0,843	0,729
toezichthouders/hooggesch. en gesch. handenarb.	0,812	0,712	toezichthouders/hooggesch. en gesch. handenarb.	0,849	0,722
routine hoofdarbeid	0,850	0,933	grote zelfst., hogere leiding, academici	0,866	1,096
half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwers	0,891	0,791	routine hoofdarbeid	0,913	0,941
kleine zelfstandigen	0,917	1,049	kleine zelfstandigen	0,989	1,041
brug- of overlevingspensioen	1,088	1,335	brug- of overlevingspensioen	1,093	1,234
beroep onbekend	1,228	1,179	volledig werkloos	1,152	1,005
volledig werkloos	1,350	1,064	beroep onbekend	1,174	1,169
geen beroep	1,864	1,166	geen beroep	1,440	1,222

Tabel A.3.2.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar tewerkstellingsstatus, Belgische mannen en vrouwen van 55-59 jaar

Tewerkstellingsstatus	Brutomodel		Tewerkstellingsstatus	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
actief	0,817	0,878	actief	0,872	0,886
inactief	1,225	1,138	inactief	1,147	1,129

Tabel A.3.3.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar inkomenstype, Belgische mannen en vrouwen van 55-59 jaar

Inkomenstype	Brutomodel		Inkomenstype	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,710	0,775	1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,837	0,860
2 voltijdse inkomens	0,734	0,893	1 voltijds inkomen	0,847	1,031
1 voltijds inkomen	0,841	0,962	2 voltijdse inkomens	0,857	0,996
restgroep	0,899	0,980	restgroep	0,981	1,007
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,962	0,920	1 deeltijds inkomen	1,024	0,812
1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	0,995	0,908	1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	1,034	0,955
2 vervangingsinkomens	1,087	1,050	1 vervangingsinkomen	1,065	1,086
1 deeltijds inkomen	1,107	0,896	2 vervangingsinkomens	1,083	1,069
1 vervangingsinkomen	1,214	1,123	1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,084	0,944
geen inkomen	1,817	1,736	geen inkomen	1,267	1,324

In het brutomodel zijn de cijfers gestandaardiseerd voor de exacte leeftijd. In het multivariaat model worden volgende kenmerken opgenomen: de exacte leeftijd, het onderwijsniveau, de huishoudenspositie, de huisvestingskwaliteit, het inkomenstype en het arrondissement van woonplaats. In het multivariaat model voor beroep wordt de inkomensvariabele vervangen door de beroepspositie en in het model voor de tewerkstellingsstatus wordt inkomen vervangen door de tewerkstellingsstatus. Het multivariaat model voor de pariteit bevat naast de gebruikelijke variabelen ook de afstamming van de vrouw en ook het model voor de rollencombinatie bevat één additionele variabele, die aangeeft of het individu al dan niet meerdere rollen combineert. In het multivariaat model voor de burgerlijke staat wordt de huishoudenspositie als covariaat verwijderd. De resultaten worden geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel in het brutomodel als in het multivariaat model.

Tabel A.3.4.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar huisvestingskwaliteit, Belgische mannen en vrouwen van 55-59 jaar

Huisvestingskwaliteit	Brutomodel		Huisvestingskwaliteit	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
eigenaars, groot comfort	0,576	0,621	eigenaars, groot comfort	0,715	0,709
eigenaars, middencomfort	0,745	0,732	eigenaars, middencomfort	0,843	0,776
eigenaars, klein comfort	0,790	0,808	eigenaars, klein comfort	0,871	0,877
huurders, groot comfort	0,888	0,902	comfortniveau/huisbezit onbekend	0,963	0,935
comfortniveau/huisbezit onbekend	0,939	0,916	huurders, groot comfort	1,008	0,960
eigenaars, zonder klein comfort	1,039	1,071	eigenaars, zonder klein comfort	1,025	1,143
huurders, klein comfort	1,093	1,180	huurders, klein comfort	1,090	1,170
huurders, middencomfort	1,281	1,224	restgroep	1,097	1,073
huurders, zonder klein comfort	1,459	1,411	huurders, middencomfort	1,229	1,160
restgroep	1,669	1,511	huurders, zonder klein comfort	1,303	1,387

Tabel A.3.5.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar onderwijsniveau, Belgische mannen en vrouwen van 55-59 jaar

Onderwijsniveau	Brutomodel		Onderwijsniveau	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
pedagogisch onderwijs korte type	0,709	0,896	pedagogisch onderwijs korte type	0,808	0,974
ander hoger onderwijs KT en LT	0,734	0,845	ander hoger onderwijs KT en LT	0,848	0,896
hoger secundair technisch	0,827	0,792	hoger secundair technisch	0,935	0,865
hoger secundair algemeen/kunst	0,878	0,897	lager secundair algemeen/kunst	0,965	0,983
lager secundair technisch	0,917	0,780	lager secundair beroeps	0,971	0,874
lager secundair algemeen/kunst	0,923	0,939	hoger secundair algemeen/kunst	0,984	0,969
lager secundair beroeps	0,937	0,852	lager secundair technisch	0,991	0,841
hoger secundair beroeps	0,947	0,828	hoger secundair beroeps	1,003	0,868
onbekend diploma	1,082	1,194	onbekend diploma	1,018	1,152
lager onderwijs	1,084	1,052	lager onderwijs	1,067	1,063
geen onderwijs	1,184	1,134	geen onderwijs	1,137	1,114
niet ingevuld	2,534	2,529	niet ingevuld	1,378	1,599

Tabel A.3.6.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar huishoudenspositie, Belgische mannen en vrouwen van 55-59 jaar

Huishoudenspositie	Brutomodel		Huishoudenspositie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
gehuwd met kinderen	0,662	0,772	gehuwd zonder kinderen	0,781	0,826
gehuwd zonder kinderen	0,721	0,784	gehuwd met kinderen	0,781	0,897
ouder in monoparentaal gezin	1,020	0,960	ongehuwd samenwonend	0,992	1,184
ongehuwd samenwonend	1,081	1,277	ouder in monoparentaal gezin	1,081	0,963
restgroep	1,348	1,163	alleenstaand	1,217	1,006
alleenstaand	1,409	1,160	restgroep	1,256	1,177

Tabel A.3.7.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar burgerlijke staat, Belgische mannen en vrouwen van 55-59 jaar

Burgerlijke staat	Brutomodel		Burgerlijke staat	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
gehuwd	0,631	0,777	gehuwd	0,738	0,872
wedwnaar/weduwe	1,061	1,112	gescheiden of uit elkaar	1,054	0,928
gescheiden of uit elkaar	1,179	1,058	weduwe	1,095	1,111
ongehuwd	1,268	1,093	wedwnaar/weduwe	1,174	1,112

Tabel A.3.8.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar pariteit, Belgische vrouwen van 55-59 jaar

Pariteit	Brutomodel		Pariteit	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
drie kinderen	-	0,844	drie kinderen	-	0,888
twee kinderen	-	0,887	twee kinderen	-	0,933
één kind	-	0,966	één kind	-	0,982
vier of meer kinderen	-	1,127	vier of meer kinderen	-	1,053
geen kinderen	-	1,226	geen kinderen	-	1,166

Tabel A.3.9.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar rollencombinatie, Belgische mannen en vrouwen van 55-59 jaar

Rollencombinatie	Brutomodel		Rollencombinatie	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
beroep en huidig ouderschap	0,729	0,831	beroep en huidig ouderschap	0,852	0,909
beroep en geen huidig ouderschap	0,932	0,925	beroep en geen huidig ouderschap	0,908	0,846
geen beroep en huidig ouderschap	1,095	1,082	geen beroep en huidig ouderschap	1,127	1,175
geen beroep en geen huidig ouderschap	1,344	1,202	geen beroep en geen huidig ouderschap	1,147	1,107

Annex A.4: Relatief sterfterisico naar socio-economische kenmerken voor gehuwden en niet-gehuwden, brutomodellen*

Tabel A.4.1.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar beroepspositie, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen van 40 tot 59 jaar

Niet-gehuwd			Gehuwd		
Beroepspositie	Mannen	Vrouwen	Beroepspositie	Mannen	Vrouwen
grote zelfst., hogere leiding, academici	0,561	0,790	grote zelfst., hogere leiding, academici	0,656	0,864
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,687	0,817	lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,742	0,863
routine hoofdarbeid	0,762	0,803	toezichthouders/hooggesch. en gesch. handena	0,765	0,724
toezichthouders/hooggesch. en gesch. handena	0,787	0,751	routine hoofdarbeid	0,766	0,864
half- en ongeschoolde handenaarbeid, landbouwe	0,840	0,599	half- en ongeschoolde handenaarbeid, landbouwe	0,855	0,862
kleine zelfstandigen	0,929	1,241	kleine zelfstandigen	0,893	1,048
beroep onbekend	1,188	1,205	beroep onbekend	1,161	1,212
volledig werkloos	1,471	1,224	brug- of overlevingspensioen	1,594	1,706
brug- of overlevingspensioen	1,824	1,387	volledig werkloos	1,602	1,026
geen beroep	1,827	1,850	geen beroep	1,711	1,203

Tabel A.4.2.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar tewerkstellingsstatus, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen van 40 tot 59 jaar

Niet-gehuwd			Gehuwd		
Tewerkstellingsstatus	Mannen	Vrouwen	Tewerkstellingsstatus	Mannen	Vrouwen
actief	0,693	0,739	actief	0,719	0,863
inactief	1,448	1,359	inactief	1,419	1,160

Tabel A.4.3.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar inkomenstype, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen van 40 tot 59 jaar

Niet-gehuwd			Gehuwd		
Inkomenstype	Mannen	Vrouwen	Inkomenstype	Mannen	Vrouwen
2 voltijdse inkomens	0,564	0,684	1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,661	0,763
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,670	0,677	2 voltijdse inkomens	0,727	0,807
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,809	0,920	1 voltijds inkomen	0,748	0,940
1 voltijds inkomen	0,828	0,841	restgroep	0,824	0,840
1 deeltijds inkomen	0,939	0,858	1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,909	0,889
1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	0,975	0,800	1 deeltijds inkomen	1,105	1,061
restgroep	0,996	1,058	1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,141	0,852
2 vervangingsinkomens	1,564	1,617	2 vervangingsinkomens	1,402	1,261
1 vervangingsinkomen	1,620	1,385	geen inkomen	1,474	1,561
geen inkomen	1,830	1,842	1 vervangingsinkomen	1,603	1,395

* De resultaten zijn geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel bij de niet-gehuwden als bij de gehuwden

Tabel A.4.4.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar huisvestingskwaliteit, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen van 40 tot 59 jaar

Huisvestingskwaliteit	Niet-gehuwd		Huisvestingskwaliteit	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
eigenaars, groot comfort	0,604	0,646	eigenaars, groot comfort	0,586	0,633
huurders, groot comfort	0,724	0,738	eigenaars, middencomfort	0,772	0,760
eigenaars, middencomfort	0,818	0,766	eigenaars, klein comfort	0,799	0,839
eigenaars, klein comfort	0,834	0,857	huurders, groot comfort	0,882	0,921
eigenaars, zonder klein comfort	1,049	1,142	comfortniveau/huisbezit onbekend	0,970	0,874
huurders, klein comfort	1,074	1,126	eigenaars, zonder klein comfort	1,048	1,029
comfortniveau/huisbezit onbekend	1,101	0,905	huurders, klein comfort	1,187	1,236
huurders, middencomfort	1,169	1,125	restgroep	1,278	1,340
huurders, zonder klein comfort	1,411	1,605	huurders, middencomfort	1,305	1,256
restgroep	1,685	1,594	huurders, zonder klein comfort	1,580	1,470

Tabel A.4.5.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar onderwijsniveau, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen van 40 tot 59 jaar

Onderwijsniveau	Niet-gehuwd		Onderwijsniveau	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
pedagogisch onderwijs korte type	0,611	0,791	pedagogisch onderwijs korte type	0,727	0,851
ander hoger onderwijs KT en LT	0,636	0,832	ander hoger onderwijs KT en LT	0,737	0,829
hoger secundair technisch	0,861	0,773	hoger secundair technisch	0,805	0,831
hoger secundair beroeps	0,914	0,852	lager secundair technisch	0,891	0,857
hoger secundair algemeen/kunst	0,915	0,944	hoger secundair algemeen/kunst	0,934	0,936
lager secundair technisch	0,956	0,970	lager secundair beroeps	0,989	0,946
lager secundair beroeps	1,002	0,987	hoger secundair beroeps	1,019	0,947
lager secundair algemeen/kunst	1,112	0,899	lager secundair algemeen/kunst	1,031	0,997
lager onderwijs	1,166	1,014	onbekend diploma	1,069	0,999
geen onderwijs	1,189	1,196	lager onderwijs	1,117	1,056
onbekend diploma	1,267	1,146	geen onderwijs	1,156	1,160
niet ingevuld	1,995	2,164	niet ingevuld	1,986	2,033

Tabel A.4.6.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar pariteit, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde vrouwen van 40 tot 59 jaar

Pariteit	Niet-gehuwd		Pariteit	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
drie kinderen	-	0,845	drie kinderen	-	0,842
twee kinderen	-	0,866	twee kinderen	-	0,887
één kind	-	0,983	één kind	-	0,988
geen kinderen	-	1,073	vier of meer kinderen	-	1,126
vier of meer kinderen	-	1,303	geen kinderen	-	1,210

Tabel A.4.7.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar rollencombinatie, gemiddelde waarden voor de Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen van 40 tot 59 jaar

Rollencombinatie	Niet-gehuwd		Rollencombinatie	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
beroep en huidig ouderschap	0,665	0,650	beroep en huidig ouderschap	0,646	0,782
beroep en geen huidig ouderschap	0,806	0,837	beroep en geen huidig ouderschap	0,828	0,922
geen beroep en huidig ouderschap	1,114	1,103	geen beroep en huidig ouderschap	1,198	1,024
geen beroep en geen huidig ouderschap	1,704	1,701	geen beroep en geen huidig ouderschap	1,628	1,389

Tabel A.4.1.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar beroepspositie, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 40-44 jaar

Beroepspositie	Niet-gehuwd		Beroepspositie	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
grote zelfst., hogere leiding, academici	0,538	0,716	grote zelfst., hogere leiding, academici	0,577	0,694
routine hoofdarbeid	0,636	0,642	routine hoofdarbeid	0,668	0,850
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,681	0,788	toezichhouders/hooggesch. en gesch. handena	0,693	0,695
toezichhouders/hooggesch. en gesch. handena	0,763	0,671	lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,700	0,826
half- en ongeschoolde handenaarbeid, landbouwe	0,771	0,675	kleine zelfstandigen	0,740	1,051
kleine zelfstandigen	0,995	1,446	half- en ongeschoolde handenaarbeid, landbouwe	0,820	0,789
beroep onbekend	1,320	1,179	beroep onbekend	1,056	1,242
volledig werkloos	1,577	1,245	geen beroep	1,723	1,243
geen beroep	1,635	1,920	volledig werkloos	2,093	1,116
brug- of overlevingspensioen	2,155	1,497	brug- of overlevingspensioen	2,317	2,068

Tabel A.4.2.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar tewerkstellingsstatus, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 40-44 jaar

Tewerkstellingsstatus	Niet-gehuwd		Tewerkstellingsstatus	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
actief	0,670	0,690	actief	0,605	0,822
inactief	1,493	1,448	inactief	1,654	1,217

Tabel A.4.3.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar inkomenstype, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 40-44 jaar

Inkomenstype	Niet-gehuwd		Inkomenstype	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
2 voltijdse inkomens	0,526	0,642	1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,475	0,698
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,612	0,704	2 voltijdse inkomens	0,633	0,634
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,802	1,004	1 voltijds inkomen	0,654	0,907
1 voltijds inkomen	0,829	0,785	restgroep	0,773	0,744
restgroep	0,898	0,962	1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,805	0,856
1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	0,940	0,648	geen inkomen	1,222	1,458
1 deeltijds inkomen	1,073	0,914	1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,328	0,778
2 vervangingsinkomens	1,697	1,758	1 deeltijds inkomen	1,422	1,403
geen inkomen	1,710	1,763	2 vervangingsinkomens	1,793	1,489
1 vervangingsinkomen	1,780	1,589	1 vervangingsinkomen	1,974	1,649

De resultaten zijn geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel bij de niet-gehuwden als bij de gehuwden.

Tabel A.4.4.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar huisvestingskwaliteit, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 40-44 jaar

Huisvestingskwaliteit	Niet-gehuwd		Huisvestingskwaliteit	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
eigenaars, groot comfort	0,678	0,591	eigenaars, groot comfort	0,542	0,593
huurders, groot comfort	0,725	0,686	eigenaars, middencomfort	0,729	0,738
eigenaars, klein comfort	0,797	0,880	eigenaars, klein comfort	0,780	0,823
eigenaars, middencomfort	0,843	0,839	huurders, groot comfort	0,825	0,828
eigenaars, zonder klein comfort	0,971	1,308	comfortniveau/huisbezit onbekend	1,013	0,872
comfortniveau/huisbezit onbekend	1,021	0,648	eigenaars, zonder klein comfort	1,101	1,015
huurders, middencomfort	1,131	1,216	huurders, klein comfort	1,166	1,377
huurders, klein comfort	1,161	1,124	restgroep	1,305	1,320
huurders, zonder klein comfort	1,421	1,634	huurders, middencomfort	1,327	1,207
restgroep	1,638	1,767	huurders, zonder klein comfort	1,746	1,728

Tabel A.4.5.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar onderwijsniveau, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 40-44 jaar

Onderwijsniveau	Niet-gehuwd		Onderwijsniveau	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
pedagogisch onderwijs korte type	0,590	0,815	pedagogisch onderwijs korte type	0,639	0,726
ander hoger onderwijs KT en LT	0,639	0,814	ander hoger onderwijs KT en LT	0,640	0,785
lager secundair technisch	0,808	0,790	hoger secundair technisch	0,793	0,839
hoger secundair algemeen/kunst	0,837	1,024	lager secundair technisch	0,888	0,929
hoger secundair technisch	0,908	0,861	hoger secundair algemeen/kunst	0,955	0,897
hoger secundair beroeps	0,967	0,870	hoger secundair beroeps	1,007	0,953
lager secundair beroeps	1,072	1,137	lager secundair beroeps	1,009	1,038
lager onderwijs	1,159	0,948	onbekend diploma	1,116	0,943
geen onderwijs	1,172	1,204	geen onderwijs	1,124	1,255
lager secundair algemeen/kunst	1,241	0,916	lager secundair algemeen/kunst	1,165	1,112
onbekend diploma	1,455	1,066	lager onderwijs	1,247	1,073
niet ingevuld	1,697	1,964	niet ingevuld	1,964	1,797

Tabel A.4.6.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar pariteit, Belgische niet-gehuwde en gehuwde vrouwen, 40-44 jaar

Pariteit	Niet-gehuwd		Pariteit	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
drie kinderen	-	0,795	twee kinderen	-	0,835
twee kinderen	-	0,861	drie kinderen	-	0,854
één kind	-	0,971	één kind	-	1,064
geen kinderen	-	1,148	vier of meer kinderen	-	1,083
vier of meer kinderen	-	1,310	geen kinderen	-	1,218

Tabel A.4.7.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar rollencombinatie, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 40-44 jaar

Rollencombinatie	Niet-gehuwd		Rollencombinatie	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
beroep en huidig ouderschap	0,739	0,573	beroep en huidig ouderschap	0,510	0,663
beroep en geen huidig ouderschap	0,803	0,818	beroep en geen huidig ouderschap	0,775	0,920
geen beroep en huidig ouderschap	0,896	1,023	geen beroep en huidig ouderschap	1,256	0,936
geen beroep en geen huidig ouderschap	1,881	2,086	geen beroep en geen huidig ouderschap	2,016	1,752

Tabel A.4.1.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar beroepspositie, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 45-49 jaar

Beroepspositie	Niet-gehuwd		Beroepspositie	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
grote zelfst., hogere leiding, academici	0,552	0,594	grote zelfst., hogere leiding, academici	0,558	0,778
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,646	0,729	lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,671	0,781
half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwe	0,775	0,557	toezichhouders/hooggesch. en gesch. handenar	0,680	0,652
toezichhouders/hooggesch. en gesch. handenar	0,782	0,698	routine hoofdarbeid	0,750	0,781
kleine zelfstandigen	0,804	1,350	half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwe	0,820	0,826
routine hoofdarbeid	0,823	0,795	kleine zelfstandigen	1,031	1,260
beroep onbekend	1,102	1,389	beroep onbekend	1,154	1,240
volledig werkloos	1,511	1,441	volledig werkloos	1,620	0,960
geen beroep	1,878	1,907	brug- of overlevingspensioen	1,777	2,245
brug- of overlevingspensioen	2,236	1,451	geen beroep	1,863	1,162

Tabel A.4.2.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar tewerkstellingsstatus, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 45-49 jaar

Tewerkstellingsstatus	Niet-gehuwd		Tewerkstellingsstatus	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
actief	0,651	0,688	actief	0,639	0,847
inactief	1,535	1,454	inactief	1,564	1,181

Tabel A.4.3.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar inkomenstype, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 45-49 jaar

Inkomenstype	Niet-gehuwd		Inkomenstype	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
2 voltijdse inkomens	0,558	0,641	1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,614	0,770
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,591	0,745	2 voltijdse inkomens	0,668	0,825
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,774	0,788	1 voltijds inkomen	0,689	0,929
1 deeltijds inkomen	0,779	0,723	restgroep	0,761	0,784
1 voltijds inkomen	0,821	0,793	1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,848	0,863
restgroep	0,930	1,035	1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,084	0,691
1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,046	0,769	1 deeltijds inkomen	1,107	1,011
2 vervangingsinkomens	1,796	2,104	2 vervangingsinkomens	1,479	1,284
1 vervangingsinkomen	1,823	1,504	geen inkomen	1,600	1,792
geen inkomen	1,926	1,843	1 vervangingsinkomen	1,931	1,561

De resultaten zijn geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel bij de niet-gehuwden als bij de gehuwden.

Tabel A.4.4.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar huisvestingskwaliteit, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 45-49 jaar

Huisvestingskwaliteit	Niet-gehuwd		Huisvestingskwaliteit	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
eigenaars, groot comfort	0,528	0,611	eigenaars, groot comfort	0,550	0,642
eigenaars, middencomfort	0,755	0,776	eigenaars, middencomfort	0,753	0,823
huurders, groot comfort	0,763	0,712	eigenaars, klein comfort	0,786	0,840
eigenaars, klein comfort	0,776	0,803	huurders, groot comfort	0,878	0,902
huurders, klein comfort	1,023	1,064	comfortniveau/huisbezit onbekend	0,991	0,858
huurders, middencomfort	1,119	1,069	eigenaars, zonder klein comfort	1,084	0,939
eigenaars, zonder klein comfort	1,201	1,203	huurders, middencomfort	1,211	1,302
comfortniveau/huisbezit onbekend	1,228	1,133	huurders, klein comfort	1,239	1,188
huurders, zonder klein comfort	1,463	1,735	restgroep	1,346	1,599
restgroep	1,715	1,374	huurders, zonder klein comfort	1,612	1,254

Tabel A.4.5.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar onderwijsniveau, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 45-49 jaar

Onderwijsniveau	Niet-gehuwd		Onderwijsniveau	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
pedagogisch onderwijs korte type	0,540	0,832	pedagogisch onderwijs korte type	0,692	0,833
ander hoger onderwijs KT en LT	0,685	0,796	ander hoger onderwijs KT en LT	0,711	0,928
hoger secundair beroeps	0,806	0,790	hoger secundair technisch	0,809	0,731
hoger secundair algemeen/kunst	0,882	1,075	lager secundair technisch	0,853	0,945
hoger secundair technisch	0,916	0,916	hoger secundair algemeen/kunst	0,942	0,966
lager secundair technisch	0,990	1,077	onbekend diploma	1,002	0,832
lager secundair beroeps	1,030	0,931	lager secundair algemeen/kunst	1,009	0,896
lager secundair algemeen/kunst	1,139	0,843	lager onderwijs	1,020	1,002
geen onderwijs	1,148	1,221	hoger secundair beroeps	1,051	1,064
lager onderwijs	1,219	1,007	lager secundair beroeps	1,080	0,907
onbekend diploma	1,249	1,015	geen onderwijs	1,192	1,110
niet ingevuld	2,051	1,839	niet ingevuld	2,239	2,422

Tabel A.4.6.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar pariteit, Belgische niet-gehuwde en gehuwde vrouwen, 45-49 jaar

Pariteit	Niet-gehuwd		Pariteit	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
twee kinderen	-	0,845	drie kinderen	-	0,806
drie kinderen	-	0,873	twee kinderen	-	0,841
één kind	-	0,976	één kind	-	0,957
geen kinderen	-	1,003	vier of meer kinderen	-	1,196
vier of meer kinderen	-	1,385	geen kinderen	-	1,289

Tabel A.4.7.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar rollencombinatie, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 45-49 jaar

Rollencombinatie	Niet-gehuwd		Rollencombinatie	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
beroep en huidig ouderschap	0,604	0,639	beroep en huidig ouderschap	0,566	0,736
beroep en geen huidig ouderschap	0,791	0,753	beroep en geen huidig ouderschap	0,756	0,937
geen beroep en huidig ouderschap	1,127	1,139	geen beroep en huidig ouderschap	1,250	0,982
geen beroep en geen huidig ouderschap	1,859	1,825	geen beroep en geen huidig ouderschap	1,871	1,476

Tabel A.4.1.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar beroepspositie, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 50-54 jaar

Beroepspositie	Niet-gehuwd		Beroepspositie	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
grote zelfst., hogere leiding, academici	0,575	0,907	grote zelfst., hogere leiding, academici	0,724	0,986
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,715	0,826	routine hoofdarbeid	0,761	0,868
routine hoofdarbeid	0,734	0,910	lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,811	0,936
toezichthouders/hooggesch. en gesch. handenar	0,844	1,082	toezichthouders/hooggesch. en gesch. handenar	0,828	0,766
kleine zelfstandigen	0,864	0,990	kleine zelfstandigen	0,881	0,913
half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwe	0,913	0,560	half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwe	0,882	0,960
beroep onbekend	1,112	1,179	beroep onbekend	1,202	1,127
volledig werkloos	1,451	0,979	brug- of overlevingspensioen	1,216	1,322
brug- of overlevingspensioen	1,658	1,260	volledig werkloos	1,437	1,013
geen beroep	1,862	1,681	geen beroep	1,655	1,231

Tabel A.4.2.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar tewerkstellingsstatus, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 50-54 jaar

Tewerkstellingsstatus	Niet-gehuwd		Tewerkstellingsstatus	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
actief	0,696	0,801	actief	0,771	0,877
inactief	1,437	1,248	inactief	1,297	1,140

Tabel A.4.3.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar inkomenstype, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 50-54 jaar

Inkomenstype	Niet-gehuwd		Inkomenstype	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
2 voltijdse inkomens	0,546	0,612	1 deeltijds inkomen	0,775	0,906
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,674	0,728	1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,787	0,743
1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	0,685	0,875	1 voltijds inkomen	0,802	0,941
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,858	0,964	2 voltijdse inkomens	0,807	0,831
1 voltijds inkomen	0,889	0,839	restgroep	0,851	0,880
1 deeltijds inkomen	1,016	1,008	1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,950	0,897
restgroep	1,082	1,052	1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,119	1,004
2 vervangingsinkomens	1,590	1,356	2 vervangingsinkomens	1,253	1,224
1 vervangingsinkomen	1,637	1,224	1 vervangingsinkomen	1,411	1,315
geen inkomen	1,816	1,801	geen inkomen	1,587	1,490

De resultaten zijn geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel bij de niet-gehuwden als bij de gehuwden.

Tabel A.4.4.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar huisvestingskwaliteit, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 50-54 jaar

Huisvestingskwaliteit	Niet-gehuwd		Huisvestingskwaliteit	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
eigenaars, groot comfort	0,587	0,757	eigenaars, groot comfort	0,614	0,644
huurders, groot comfort	0,610	0,778	eigenaars, klein comfort	0,791	0,855
eigenaars, klein comfort	0,871	0,914	eigenaars, middencomfort	0,808	0,743
eigenaars, middencomfort	0,905	0,708	huurders, groot comfort	0,860	0,979
eigenaars, zonder klein comfort	1,014	0,926	comfortniveau/huisbezit onbekend	0,914	0,866
huurders, klein comfort	1,079	1,126	eigenaars, zonder klein comfort	0,967	1,078
comfortniveau/huisbezit onbekend	1,170	0,850	huurders, klein comfort	1,203	1,204
huurders, middencomfort	1,265	1,104	restgroep	1,309	1,153
huurders, zonder klein comfort	1,460	1,615	huurders, middencomfort	1,391	1,266
restgroep	1,498	1,662	huurders, zonder klein comfort	1,532	1,524

Tabel A.4.5.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar onderwijsniveau, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 50-54 jaar

Onderwijsniveau	Niet-gehuwd		Onderwijsniveau	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
ander hoger onderwijs KT en LT	0,597	0,792	hoger secundair technisch	0,767	0,871
hoger secundair technisch	0,707	0,711	pedagogisch onderwijs korte type	0,802	0,917
pedagogisch onderwijs korte type	0,751	0,702	ander hoger onderwijs KT en LT	0,814	0,850
lager secundair beroeps	0,951	0,953	lager secundair technisch	0,877	0,785
hoger secundair beroeps	0,960	0,943	lager secundair beroeps	0,900	0,986
hoger secundair algemeen/kunst	1,021	0,865	hoger secundair algemeen/kunst	0,943	0,935
lager secundair technisch	1,053	1,107	lager secundair algemeen/kunst	1,007	0,986
lager secundair algemeen/kunst	1,064	0,975	hoger secundair beroeps	1,029	0,912
lager onderwijs	1,155	0,998	lager onderwijs	1,120	1,078
onbekend diploma	1,166	1,175	onbekend diploma	1,122	1,057
geen onderwijs	1,206	1,187	geen onderwijs	1,147	1,121
niet ingevuld	1,863	2,167	niet ingevuld	1,799	1,773

Tabel A.4.6.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar pariteit, Belgische niet-gehuwde en gehuwde vrouwen, 50-54 jaar

Pariteit	Niet-gehuwd		Pariteit	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
twee kinderen	-	0,857	drie kinderen	-	0,826
drie kinderen	-	0,922	één kind	-	0,962
één kind	-	0,978	twee kinderen	-	0,967
geen kinderen	-	1,018	vier of meer kinderen	-	1,115
vier of meer kinderen	-	1,271	geen kinderen	-	1,166

Tabel A.4.7.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar rollencombinatie, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 50-54 jaar

Rollencombinatie	Niet-gehuwd		Rollencombinatie	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
beroep en huidig ouderschap	0,654	0,647	beroep en huidig ouderschap	0,717	0,858
beroep en geen huidig ouderschap	0,777	0,938	beroep en geen huidig ouderschap	0,847	0,892
geen beroep en huidig ouderschap	1,229	1,144	geen beroep en huidig ouderschap	1,132	1,075
geen beroep en geen huidig ouderschap	1,601	1,441	geen beroep en geen huidig ouderschap	1,455	1,215

Tabel A.4.1.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar beroepspositie, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 55-59 jaar

Niet-gehuwd			Gehuwd		
Beroepspositie	Mannen	Vrouwen	Beroepspositie	Mannen	Vrouwen
grote zelfst., hogere leiding, academici	0,581	0,944	grote zelfst., hogere leiding, academici	0,766	0,997
lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,707	0,925	lagere leiding en geschoolde hoofdarbeid	0,786	0,907
toezichhouders/hooggesch. en gesch. handena	0,759	0,555	toezichhouders/hooggesch. en gesch. handena	0,861	0,781
routine hoofdarbeid	0,857	0,865	routine hoofdarbeid	0,883	0,958
half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwe	0,901	0,604	half- en ongeschoolde handenarbeid, landbouwe	0,897	0,872
kleine zelfstandigen	1,054	1,179	kleine zelfstandigen	0,921	0,967
beroep onbekend	1,219	1,072	brug- of overlevingspensioen	1,068	1,189
brug- of overlevingspensioen	1,247	1,341	beroep onbekend	1,230	1,237
volledig werkloos	1,345	1,232	volledig werkloos	1,257	1,015
geen beroep	1,931	1,893	geen beroep	1,602	1,175

Tabel A.4.2.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar tewerkstellingsstatus, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 55-59 jaar

Niet-gehuwd			Gehuwd		
Tewerkstellingsstatus	Mannen	Vrouwen	Tewerkstellingsstatus	Mannen	Vrouwen
actief	0,754	0,778	actief	0,861	0,907
inactief	1,326	1,286	inactief	1,162	1,103

Tabel A.4.3.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar inkomenstype, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 55-59 jaar

Niet-gehuwd			Gehuwd		
Inkomenstype	Mannen	Vrouwen	Inkomenstype	Mannen	Vrouwen
2 voltijdse inkomens	0,627	0,842	1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,767	0,842
1 voltijds inkomen	0,773	0,949	2 voltijdse inkomens	0,802	0,941
1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	0,803	0,925	1 voltijds inkomen	0,846	0,984
1 voltijds en 1 deeltijds inkomen	0,804	0,533	restgroep	0,912	0,953
1 deeltijds inkomen	0,889	0,789	1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,033	0,935
restgroep	1,075	1,182	1 voltijds en 1 vervangingsinkomen	1,033	0,938
2 vervangingsinkomens	1,174	1,248	2 vervangingsinkomens	1,085	1,046
1 deeltijds & 1 vervangingsink., 2 deeltijdse inks.	1,228	0,908	1 vervangingsinkomen	1,095	1,054
1 vervangingsinkomen	1,239	1,225	1 deeltijds inkomen	1,118	0,926
geen inkomen	1,869	1,961	geen inkomen	1,486	1,503

De resultaten zijn geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel bij de niet-gehuwden als bij de gehuwden.

Tabel A.4.4.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar huisvestingskwaliteit, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 55-59 jaar

Huisvestingskwaliteit	Niet-gehuwd		Huisvestingskwaliteit	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
eigenaars, groot comfort	0,622	0,624	eigenaars, groot comfort	0,638	0,655
eigenaars, middencomfort	0,768	0,742	eigenaars, middencomfort	0,798	0,736
huurders, groot comfort	0,799	0,776	eigenaars, klein comfort	0,841	0,838
eigenaars, klein comfort	0,892	0,829	comfortniveau/huisbezit onbekend	0,960	0,900
comfortniveau/huisbezit onbekend	0,984	0,992	huurders, groot comfort	0,965	0,976
eigenaars, zonder klein comfort	1,011	1,131	eigenaars, zonder klein comfort	1,041	1,085
huurders, klein comfort	1,034	1,189	huurders, klein comfort	1,140	1,175
huurders, middencomfort	1,162	1,113	restgroep	1,153	1,287
huurders, zonder klein comfort	1,302	1,438	huurders, middencomfort	1,291	1,250
restgroep	1,889	1,574	huurders, zonder klein comfort	1,428	1,373

Tabel A.4.5.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar onderwijsniveau, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 55-59 jaar

Onderwijsniveau	Niet-gehuwd		Onderwijsniveau	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
pedagogisch onderwijs korte type	0,563	0,817	pedagogisch onderwijs korte type	0,775	0,928
ander hoger onderwijs KT en LT	0,621	0,925	ander hoger onderwijs KT en LT	0,783	0,750
hoger secundair technisch	0,912	0,606	hoger secundair technisch	0,851	0,882
hoger secundair algemeen/kunst	0,922	0,813	hoger secundair algemeen/kunst	0,898	0,947
hoger secundair beroeps	0,922	0,807	lager secundair algemeen/kunst	0,942	0,995
lager secundair beroeps	0,956	0,926	lager secundair technisch	0,947	0,767
lager secundair technisch	0,974	0,906	lager secundair beroeps	0,968	0,854
lager secundair algemeen/kunst	1,003	0,861	hoger secundair beroeps	0,991	0,858
lager onderwijs	1,129	1,102	onbekend diploma	1,035	1,163
onbekend diploma	1,200	1,328	lager onderwijs	1,083	1,072
geen onderwijs	1,231	1,172	geen onderwijs	1,160	1,153
niet ingevuld	2,370	2,686	niet ingevuld	1,940	2,140

Tabel A.4.6.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar pariteit, Belgische niet-gehuwde en gehuwde vrouwen, 55-59 jaar

Pariteit	Niet-gehuwd		Pariteit	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
drie kinderen	-	0,791	drie kinderen	-	0,881
twee kinderen	-	0,900	twee kinderen	-	0,906
één kind	-	1,006	één kind	-	0,969
geen kinderen	-	1,122	vier of meer kinderen	-	1,109
vier of meer kinderen	-	1,244	geen kinderen	-	1,166

Tabel A.4.7.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar rollencombinatie, Belgische niet-gehuwde en gehuwde mannen en vrouwen, 55-59 jaar

Rollencombinatie	Niet-gehuwd		Rollencombinatie	Gehuwd	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
beroep en huidig ouderschap	0,663	0,741	beroep en huidig ouderschap	0,792	0,870
beroep en geen huidig ouderschap	0,851	0,840	beroep en geen huidig ouderschap	0,934	0,939
geen beroep en huidig ouderschap	1,203	1,108	geen beroep en huidig ouderschap	1,152	1,102
geen beroep en geen huidig ouderschap	1,474	1,452	geen beroep en geen huidig ouderschap	1,173	1,112

Annex A.5: Relatief sterfterisico naar arrondissement, brutomodel en multivariaat model*

Tabel A.5.A: Relatief sterfterisico (exp B) naar arrondissement, gemiddelde waarden voor de Belgische mannen en vrouwen in de leeftijdsgroepen van 40 tot 59 jaar

Brutomodel			Multivariaat model		
Arrondissement	Mannen	Vrouwen	Arrondissement	Mannen	Vrouwen
Turnhout	0,709	0,817	Turnhout	0,766	0,889
Maaseik en Tongeren	0,717	0,791	Maaseik en Tongeren	0,784	0,866
Hasselt	0,762	0,909	Hasselt	0,822	0,978
Leuven	0,766	0,874	Leuven	0,830	0,943
Roeselare en Tielt	0,808	0,819	Roeselare en Tielt	0,860	0,861
Kortrijk	0,846	0,864	Diksmuide en Ieper	0,881	0,852
Mechelen	0,860	0,980	Mechelen	0,889	1,009
Diksmuide en Ieper	0,876	0,863	Antwerpen	0,890	0,980
Antwerpen	0,886	0,981	Eeklo en Gent	0,892	0,911
Brugge	0,894	0,914	Kortrijk	0,904	0,902
Eeklo en Gent	0,895	0,928	Brugge	0,912	0,922
Halle-Vilvoorde	0,904	0,907	Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	0,931	0,961
Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	0,909	0,951	Oostende en Veurne	0,938	0,889
Nijvel	0,969	0,961	Halle-Vilvoorde	1,004	0,988
Aalst	0,976	0,955	Aalst	1,008	0,991
Oostende en Veurne	0,980	0,927	Verviers	1,014	0,993
Verviers	1,009	0,968	Brussel H.G.	1,015	1,109
Hoei en Borgworm	1,134	1,241	Luik	1,057	1,196
Luik	1,156	1,263	Nijvel	1,077	1,036
Namen	1,180	1,257	Moeskroen en Doornik	1,127	0,886
Moeskroen en Doornik	1,217	0,951	Thuin	1,145	0,979
Thuin	1,228	1,047	Hoei en Borgworm	1,150	1,263
Aat en Zinnik	1,246	1,080	Namen	1,158	1,230
Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	1,248	1,075	Aat en Zinnik	1,170	1,014
Brussel H.G.	1,277	1,296	Charleroi	1,234	1,147
Marche, Philippeville en Dinant	1,392	1,252	Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	1,303	1,131
Charleroi	1,404	1,272	Bergen	1,309	1,154
Bergen	1,454	1,292	Marche, Philippeville en Dinant	1,351	1,209

* In het brutomodel zijn de cijfers gestandaardiseerd voor de exacte leeftijd. In het multivariaat model worden volgende kenmerken opgenomen: het onderwijsniveau, de huishoudenspositie, de huisvestingskwaliteit, het inkomenstype en het arrondissement van woonplaats. De resultaten zijn geordend naar de exponent B-waarden van de mannen, zowel in het brutomodel als in het multivariaat model.

Tabel A.5.B: Relatief sterfterisico (exp B) naar arrondissement, Belgische mannen en vrouwen van 40-44 jaar

Arrondissement	Brutomodel		Arrondissement	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
Maaseik en Tongeren	0,604	0,791	Maaseik en Tongeren	0,670	0,871
Roeselare en Tielt	0,663	0,770	Antwerpen	0,733	0,891
Turnhout	0,704	0,913	Roeselare en Tielt	0,737	0,843
Leuven	0,721	0,856	Turnhout	0,781	1,008
Hasselt	0,730	0,802	Leuven	0,797	0,928
Antwerpen	0,733	0,915	Hasselt	0,798	0,857
Kortrijk	0,816	0,727	Oostende en Veurne	0,824	0,858
Diksmuide en Ieper	0,828	0,740	Diksmuide en Ieper	0,871	0,754
Mechelen	0,832	0,991	Mechelen	0,879	1,029
Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	0,855	0,901	Eeklo en Gent	0,889	0,836
Oostende en Veurne	0,870	0,911	Kortrijk	0,895	0,793
Eeklo en Gent	0,885	0,841	Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	0,903	0,940
Aalst	0,903	0,842	Aalst	0,936	0,900
Halle-Vilvoorde	0,918	0,956	Verviers	0,992	0,990
Brugge	0,987	0,975	Brussel H.G.	0,994	1,044
Verviers	0,996	0,974	Brugge	1,020	0,992
Nijvel	1,022	0,987	Halle-Vilvoorde	1,030	1,059
Thuin	1,196	1,165	Luik	1,084	1,215
Namen	1,238	1,327	Thuin	1,108	1,071
Luik	1,238	1,319	Nijvel	1,130	1,073
Hoei en Borgworm	1,322	1,204	Namen	1,202	1,279
Brussel H.G.	1,325	1,272	Moeskroen en Doornik	1,247	1,021
Aat en Zinnik	1,358	1,233	Aat en Zinnik	1,254	1,151
Moeskroen en Doornik	1,359	1,102	Charleroi	1,297	1,090
Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	1,393	1,101	Hoei en Borgworm	1,328	1,231
Marche, Philippeville en Dinant	1,516	1,491	Bergen	1,348	1,025
Charleroi	1,536	1,264	Marche, Philippeville en Dinant	1,446	1,416
Bergen	1,554	1,175	Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	1,476	1,154

Tabel A.5.C: Relatief sterfterisico (exp B) naar arrondissement, Belgische mannen en vrouwen van 45-49 jaar

Arrondissement	Brutomodel		Arrondissement	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
Hasselt	0,616	0,991	Hasselt	0,681	1,068
Turnhout	0,618	0,791	Turnhout	0,689	0,869
Maaseik en Tongeren	0,674	0,822	Maaseik en Tongeren	0,757	0,908
Mechelen	0,795	1,014	Mechelen	0,829	1,043
Leuven	0,803	0,852	Leuven	0,871	0,925
Kortrijk	0,811	0,848	Brugge	0,887	0,966
Brugge	0,868	0,951	Kortrijk	0,888	0,918
Roeselare en Tielt	0,870	0,889	Verviers	0,914	1,010
Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	0,874	0,931	Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	0,920	0,967
Verviers	0,912	0,972	Antwerpen	0,944	0,950
Aalst	0,920	0,988	Roeselare en Tielt	0,946	0,965
Antwerpen	0,940	0,962	Aalst	0,965	1,050
Halle-Vilvoorde	0,943	0,842	Eeklo en Gent	0,968	0,901
Eeklo en Gent	0,963	0,907	Diksmuide en Ieper	0,982	0,829
Nijvel	0,973	0,875	Brussel H.G.	0,988	1,109
Diksmuide en Ieper	0,978	0,811	Oostende en Veurne	1,020	1,050
Oostende en Veurne	1,089	1,093	Halle-Vilvoorde	1,057	0,909
Namen	1,140	1,377	Luik	1,077	1,035
Luik	1,194	1,135	Nijvel	1,086	0,923
Hoei en Borgworm	1,227	1,239	Namen	1,098	1,326
Moeskroen en Doornik	1,238	0,786	Moeskroen en Doornik	1,140	0,744
Aat en Zinnik	1,253	0,876	Aat en Zinnik	1,154	0,808
Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	1,270	1,191	Charleroi	1,174	0,984
Brussel H.G.	1,297	1,356	Hoei en Borgworm	1,236	1,245
Marche, Philippeville en Dinant	1,357	1,226	Thuin	1,241	1,090
Thuin	1,358	1,169	Bergen	1,278	1,246
Charleroi	1,363	1,124	Marche, Philippeville en Dinant	1,311	1,178
Bergen	1,434	1,419	Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	1,326	1,254

Tabel A.5.D: Relatief sterfterisico (exp B) naar arrondissement, Belgische mannen en vrouwen van 50-54 jaar

Arrondissement	Brutomodel		Arrondissement	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
Turnhout	0,729	0,742	Diksmuide en Ieper	0,772	1,070
Leuven	0,765	0,881	Turnhout	0,776	0,801
Diksmuide en Ieper	0,777	1,097	Leuven	0,826	0,954
Maaseik en Tongeren	0,799	0,768	Brugge	0,844	0,805
Roeselare en Tielt	0,818	0,817	Roeselare en Tielt	0,859	0,838
Brugge	0,837	0,805	Maaseik en Tongeren	0,867	0,839
Hasselt	0,837	0,976	Eeklo en Gent	0,885	0,950
Kortrijk	0,864	0,887	Hasselt	0,890	1,045
Halle-Vilvoorde	0,873	0,921	Kortrijk	0,910	0,910
Eeklo en Gent	0,889	0,969	Oostende en Veurne	0,940	0,809
Mechelen	0,920	0,888	Mechelen	0,950	0,910
Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	0,948	1,012	Antwerpen	0,959	1,033
Antwerpen	0,957	1,020	Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	0,961	1,007
Oostende en Veurne	0,973	0,838	Halle-Vilvoorde	0,965	1,009
Hoei en Borgworm	0,981	1,285	Luik	1,003	1,240
Nijvel	0,998	0,959	Hoei en Borgworm	1,011	1,309
Verviers	1,000	0,996	Verviers	1,012	1,025
Aalst	1,071	1,017	Thuin	1,050	0,919
Luik	1,083	1,299	Brussel H.G.	1,057	1,156
Thuin	1,113	0,987	Aalst	1,104	1,042
Namen	1,150	1,161	Nijvel	1,111	1,032
Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	1,164	1,077	Moeskroen en Doornik	1,139	0,744
Aat en Zinnik	1,214	1,084	Namen	1,144	1,149
Moeskroen en Doornik	1,227	0,797	Aat en Zinnik	1,146	1,022
Brussel H.G.	1,305	1,306	Charleroi	1,197	1,336
Charleroi	1,348	1,467	Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	1,212	1,137
Marche, Philippeville en Dinant	1,428	1,147	Bergen	1,344	1,108
Bergen	1,468	1,221	Marche, Philippeville en Dinant	1,389	1,110

Tabel A.5.E: Relatief sterfterisico (exp B) naar arrondissement, Belgische mannen en vrouwen van 55-59 jaar

Arrondissement	Brutomodel		Arrondissement	Multivariaat model	
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen
Leuven	0,773	0,908	Turnhout	0,819	0,879
Turnhout	0,785	0,823	Eeklo en Gent	0,826	0,959
Maaseik en Tongeren	0,792	0,782	Leuven	0,827	0,966
Eeklo en Gent	0,844	0,994	Maaseik en Tongeren	0,842	0,847
Hasselt	0,864	0,868	Brugge	0,896	0,925
Halle-Vilvoorde	0,880	0,907	Diksmuide en Ieper	0,898	0,755
Rocselare en Tielt	0,880	0,802	Mechelen	0,899	1,055
Nijvel	0,883	1,021	Rocselare en Tielt	0,900	0,799
Brugge	0,884	0,926	Hasselt	0,920	0,944
Kortrijk	0,893	0,992	Kortrijk	0,921	0,988
Mechelen	0,894	1,029	Antwerpen	0,923	1,045
Antwerpen	0,917	1,025	Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	0,941	0,928
Diksmuide en Ieper	0,919	0,804	Halle-Vilvoorde	0,962	0,976
Dendermonde, Sint-Niklaas en Oudenaarde	0,960	0,961	Oostende en Veurne	0,968	0,838
Oostende en Veurne	0,986	0,867	Nijvel	0,981	1,115
Hoei en Borgworm	1,005	1,237	Moeskroen en Doornik	0,982	1,037
Aalst	1,012	0,972	Brussel H.G.	1,020	1,125
Moeskroen en Doornik	1,045	1,120	Hoei en Borgworm	1,026	1,267
Luik	1,109	1,299	Aalst	1,028	0,974
Verviers	1,127	0,929	Luik	1,062	1,296
Aat en Zinnik	1,159	1,128	Aat en Zinnik	1,126	1,077
Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	1,165	0,929	Verviers	1,139	0,946
Brussel H.G.	1,182	1,250	Thuin	1,180	0,837
Namen	1,191	1,165	Namen	1,187	1,166
Thuin	1,244	0,869	Aarlen, Bastenaken, Neufchâteau en Virton	1,196	0,979
Marche, Philippeville en Dinant	1,267	1,143	Marche, Philippeville en Dinant	1,256	1,131
Bergen	1,360	1,352	Bergen	1,266	1,237
Charleroi	1,371	1,235	Charleroi	1,270	1,178